

ÚS MANUAL

Prospecte

Tractament i/o profilaxi de l'empatx «diari»,
anti-diarreic, diurètic, cítric, espasmòdic,
asintètic, preanalític, contra-atòmic, orgàsmic,
diatèrmic, mític i tics en general.

OLOT (CATALÒNIA)

Gra de fajol

FAJOL, S.A.

n.º 6, 2.ª

Preu: 225 pts.

Olot, gener 1983

Edita: Aubert impressor

Continua donant la cara: qui pot

Administració: c/. Hospici, 9

Imprimeix: Aubert impressor,

Hospici, 9 - Olot

ISBN: 84-300-27866

Dipòsit Legal: GE-254-80

La inventen: Mani Cunill
Joan Oller
Xavier Ruscaleda
Joan Serra Capallera

La muntan: Joan Armengol
Xavier Brunsó
Mateu Monells
Alex Nogué
Magda Pujolàs

La treballen: Jaume Bach
Joan Capdevila
Fei
Carles Fontfreda
Josep M.ª Melció
Teresa Planagumà
Francesc Rodríguez

Hi col.labora: qui vol.

La reparteix: Àngel Parada.

Gra de Fajol no es responsabilitza necessàriament de les opinions dels articles signats.

SUMARI:

el paisatge sonor, joan nogué i font, 4-6. waterclos, 7-10. narra-tiva, m.^a
àngels anglada, 11-15. truc-apatxe, 16-17. documents per a la història,
18-23. fotografia, xavier brunsó, 24 i 25. dibuixos d'en lluis juanola
2-27. arxiu del saber popular, 28. la policia municipal, 29-33.
entrevista amb en xicu cabanyes, jaume fàbrega, 34-36. tristany i isolda, imma merino
37-38. una nit amb blancaneus, joan grau, 39-42.
poemes d'en joan m.^a puigvert, 43-44. medecina, joan mora,
45. el graner, 46-47. gra-music, 48-50.

SUMARI:

el paisatge sonor, joan nogué i font, 4-6. waterclos, 7-10. narra-tiva, m.^a
àngels anglada, 11-15. truc-apatxe, 16-17. documents per a la història,
18-23. fotografia, xavier brunsó, 24 i 25. dibuixos d'en lluis juanola
2-27. arxiu del saber popular, 28. la policia municipal, 29-33.
entrevista amb en xicu cabanyes, jaume fàbrega, 34-36. tristany i isolda, imma merino
37-38. una nit amb blancaneus, joan grau, 39-42.
poemes d'en joan m.^a puigvert, 43-44. medecina, joan mora,
45. el graner, 46-47. gra-music, 48-50.

SUMARI:

el paisatge sonor, joan nogué i font, 4-6. waterclos, 7-10. narra-tiva, m.^a
àngels anglada, 11-15. truc-apatxe, 16-17. documents per a la història,
18-23. fotografia, xavier brunsó, 24 i 25. dibuixos d'en lluis juanola
2-27. arxiu del saber popular, 28. la policia municipal, 29-33.
entrevista amb en xicu cabanyes, jaume fàbrega, 34-36. tristany i isolda, imma merino
37-38. una nit amb blancaneus, joan grau, 39-42.
poemes d'en joan m.^a puigvert, 43-44. medecina, joan mora,
45. el graner, 46-47. gra-music, 48-50.

SUMARI:

el paisatge sonor, joan nogué i font, 4-6. waterclos, 7-10. narra-tiva, m.^a
àngels anglada, 11-15. truc-apatxe, 16-17. documents per a la història,
18-23. fotografia, xavier brunsó, 24 i 25. dibuixos d'en lluis juanola
2-27. arxiu del saber popular, 28. la policia municipal, 29-33.
entrevista amb en xicu cabanyes, jaume fàbrega, 34-36. tristany i isolda, imma merino
37-38. una nit amb blancaneus, joan grau, 39-42.
poemes d'en joan m.^a puigvert, 43-44. medecina, joan mora,
45. el graner, 46-47. gra-music, 48-50.

SUMARI:

el paisatge sonor, joan nogué i font, 4-6. waterclos, 7-10. narra-tiva, m.^a
àngels anglada, 11-15. truc-apatxe, 16-17. documents per a la història,
18-23. fotografia, xavier brunsó, 24 i 25. dibuixos d'en lluis juanola
2-27. arxiu del saber popular, 28. la policia municipal, 29-33.

El paisatge sonor

Per un concepte de paisatge més ampli

La percepció ambiental

Segons els geògrafs de la percepció i del comportament, les relacions entre l'home i el medi estan determinades sovint per la imatge que aquell es fa d'aquest. Per a dir-ho d'alguna manera, l'home reacciona davant del medi en funció de la **imatge** que en té, i no pas en funció del medi en si. En principi, considerant que la percepció és alhora una part i una condició de la cognició, considerant que ens ve transmesa per estructures orgàniques hereditàries, per l'aprehensió sensorial i per l'aprenentatge, hauriem de definir-la com un conjunt de processos que constitueixen un nus en la xarxa de relacions que envolta i conforma l'individu, el seu comportament i el seu medi ambient (BERDOULAY, 1974). Diversos són els models explicatius dels mecanismes de percepció i de comportament. El més corrent, és el que considera que a partir de la informació obtinguda del medi —la qual arriba a l'organisme humà a través dels receptors de la informació, i és filtrada pel sistema de valors individual i col·lectiu—, s'elabora la imatge que determina la decisió i el comportament, el qual actua sobre el medi real (DOWNS, 1970).

El que sembla més remarcable, d'aquesta teoria, és la consideració de la percepció com un fenomen global, de manera que cap experiència sensorial no pot ésser concebuda aïlladament. Quan fem estudis sobre percepció del paisatge, ens referim amb massa freqüència a un únic i exclusiu tipus de percepció: la visual. I això no és del tot correcte. Penseu que hem de passar a un concepte més general: la percepció sensorial global (resultat de la interrelació de percepcions sensorials globals: visual, sonora, tàctil...). En conseqüència, el paisatge, vist des d'aquest punt de vista, serà un tot estructural, resultat de la unió de diferents paisatges sectorials (paisatge visual, paisatge sonor, paisatge tàctil...). Aquest article pretén analitzar un d'aquells paisatges particulars que conformen el paisatge final: el paisatge sonor. I pretén de fer-ho amb l'ànim de contrarestar la preeminència absoluta donada des de sempre al paisatge visual (1).

Elements sonors del paisatge tradicional

Fem un salt en el temps, i situem-nos en la Garrotxa de principis del segle XIX. Tot i ser presents ja els primers indicis d'una considerable industrialització, el paisatge sonor d'aquests anys pot ser qualificat, sense por a equivocar-nos, de «tradicional», en el sentit de mantenir aproximadament els mateixos trets que els paisatges sonors dels segles anteriors. Si comparéssim, per contra, aquests primers anys del XIX amb les últimes dècades del mateix segle, ja no podríem dir el mateix. Reconixeríem ràpidament un canvi significatiu en el paisatge sonor: la presència de sorolls mecànics (2).

El quadre acústic d'un paisatge tradicional ve marcat per una difusa homogeneïtat i pel silenci, viscut com una condició normal de l'existència. En un context d'aquest tipus, els pocs senyals acústics són fortament «viscuits» i determinants de la vida quotidiana de l'individu. La Natura és, evidentment, la principal productora de sons:

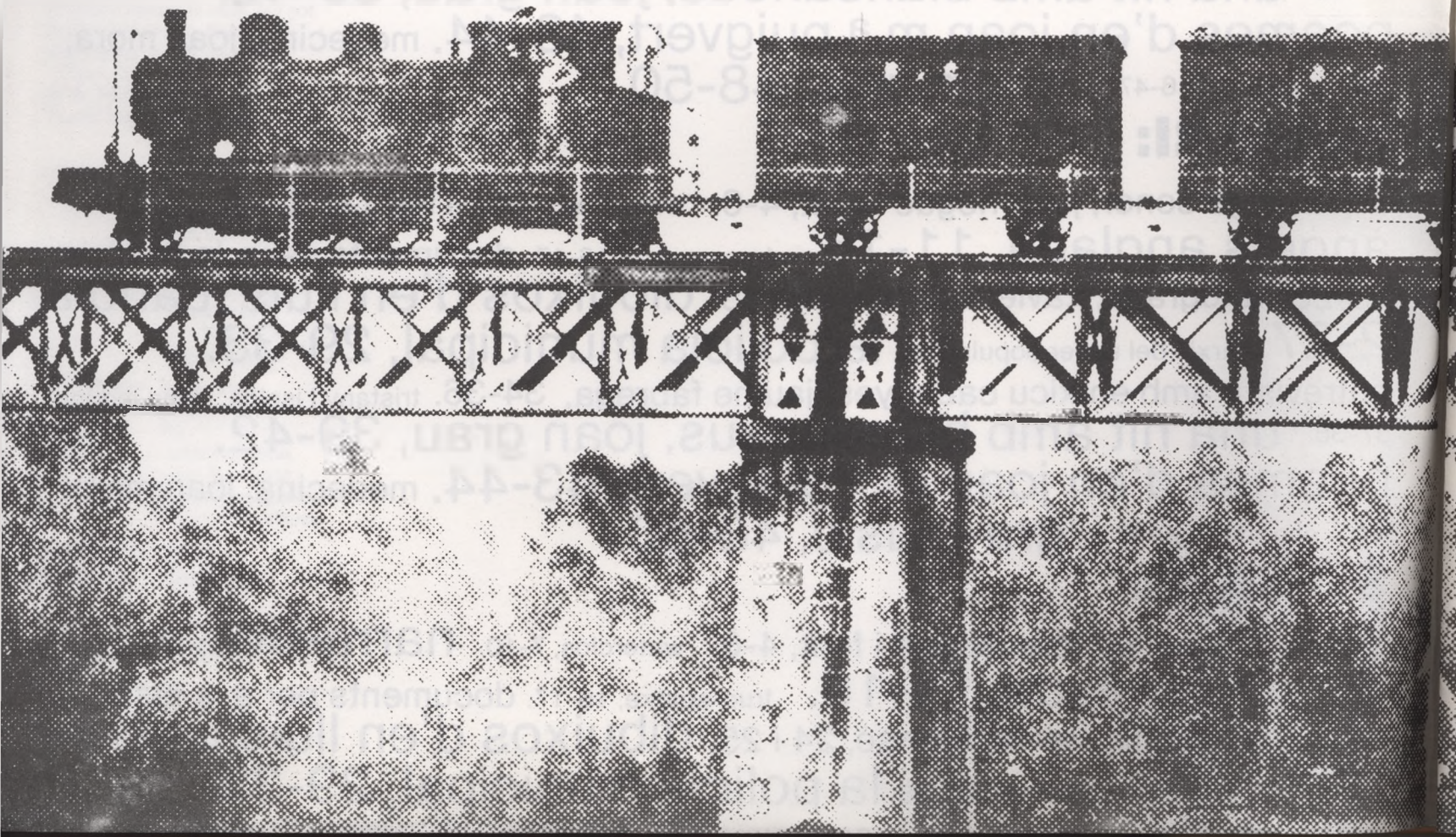
«Passava per aquestes feréstegas cinglateras del Corp, un dia d'hivern, sentint una basardosa sugestió de tristesa que m'aclaparava, quan, pel ressor de la fullaraca, va semblar-me que passava algú.» (TORRAS, 1904, p. 347. (3).

«Se sentí un tro llunyà i per la finestra mal tancada vaig veure la claror d'un llampec. Es posà a ploure intensament. Al cap de poc se sentí el soroll de les aigües del Llémana —immediat a la casa— baixant amb irruència... De vegades, els trons i els llampecs, quan s'esquerdaven, feien un soroll granejat de metralla que feia tremolar les parets de la casa.» (PLA, 1974, p. 354).

Els animals, especialment els domèstics, formaven també part inseparable del paisatge sonor. A les viles era fàcil sentir el marrameu dels gats i els lladrucs dels gossos, sobretot de nit. A les viles, també, el clocc produït pel pas d'un cavall, sol o amb carro, sobre l'empedrat, era característic i més que suficient com per a captar l'atenció dels viants. Amb tot, però, era al món rural —un món molt més silenciós que l'urbà— on els sorolls produïts pels animals domèstics tenien una especial significació:

«A propòsit de lo que hem dit que amb el lladrar dels gossos coneixen la gent de la casa que arribava un pobre, alguns ho trobaran estrany, però lo cert és que lladren de diferents maneres i els pagesos ho distingeixen bé i diuen en sentir-los: Els gossos glapeixen la llebre, encalquen la guilla, han trobat un conill, lladren un esquiol, han fet alçar les perdis, passa un pobre, arriba l'amo o algú de la casa i quan hi havia llops i l'encalçaven, deien els gossos llobategen, etc.» (VILARRASA, 1975, p. 89).

«Al cap tard d'aquell dia del combregar sentint que un gos de la casa udolava a part d'allà de l'era o sia que lladrava fent una u... u... llarga, aturat, de cap enlaire i amb la cua caiguda, cosa que si ho fan gaire, senyala i és quasi segur, segons creença general, que hi haurà dintre pocs dies una mort a la casa o al veïnat, hi corren per apedregar-lo i fer-lo callar perquè allò els fa basarda.» (VILARRASA, 1975, p. 107).

«S'oa d'allà del lluny, de cap a la carena de la montanya, un dringar d'esquellas mitg apaybat, que poch á poch s'anava apropant, apropant, fentse més perceptible.» (TORRAS, 1904, p. 363).

Els homes, parlant o cantant, sols o en multitud, eren un element més del paisatge sonor. Els mercats, les fires, els aplecs produïen un mormoleig, un murmur, una remor altament sorollosa. Eren potser els únics moments en què les veus humanes s'aixecaven per sobre de qualsevol altre so. Encara avui, passejant pel Firal d'Olot un dilluns al matí, hom pot experimentar l'agradable sensació de sentir-se acústicament envoltat per la gatzara, la xerinola i la cridòria dels pagesos de la comarca.

«El mosso i l'euga pugen xano, xano, camí ral amunt i en sortir a l'envista de la ferreria, s'ouen els cops de martell dels ferrers damunt l'enclusa que trinca i fa un bon so.» (VILARRASA, 1975, p. 81).

D'entre totes les veus destacaven, tant a les viles com als pobles, les dels artesans, firaires i venedors ambulants. Cada un d'ells (el parracaire, el paraigüer...) trencava el silenci imperant amb un crit i un enrenou característics. Certament, es venia amb la boca i es comprava amb les orelles. Fins a l'adveniment dels mass-media, la publicitat fou bàsicament un fenomen de fascinació auditiva. En una societat tradicional les veus dels homes, llur cridòria, no eren mai impersonals: el qui escoltava, el receptor, era capaç –inclús a les ciutats– de recollir, organitzar i donar un significat a totes i cada una de les veus que li arribaven. Això, avui, és impossible: el nostre paisatge acústic urbà no és més que una estrepitosa i esvalotadora eixordadissa.

«Jo he anat pel bosc, he sentit algú que cantava i he descobert que era un carboner; i he sentit cantar centenars de vegades els traginers, en Samarra, posem per cas, amb el seu repertori de cançó catalana amb la «Puntaire» sempre a punt, i l'Amadeu, que tirava per havaneres, i he sentit cantar segadors tot segant...» (PUIGMAL, 1981, p. 81).

La campana és, al meu entendre, un dels elements sonors més destacables del paisatge tradicional. Si bé en un principi la seva missió era purament evangelitzadora, progressivament s'anà convertint en un punt de referència obligat, i en el principal regulador sonor de la vida quotidiana. Certament, la campana era present a totes les esglésies, establint una mena de delimitació sonora de la parròquia, però també era present en establiments civils i militars, en els vaixells, en els rellotges:

«Dues horas acabaven de tocar en el rellotge del campanar; dues files de curiosos, arrecerats entre banda y banda de carrer, donaven la senyal de que arribava'l moment desitjat» (TORRAS, 1904, p. 160).

El repic de les campanes era l'únic so «metàlic» que trencava el silenci de les societats tradicionals. La seva llarga tradició secular li havia atorgat el privilegi d'esdevenir un soroll inherent a la vida quotidiana.

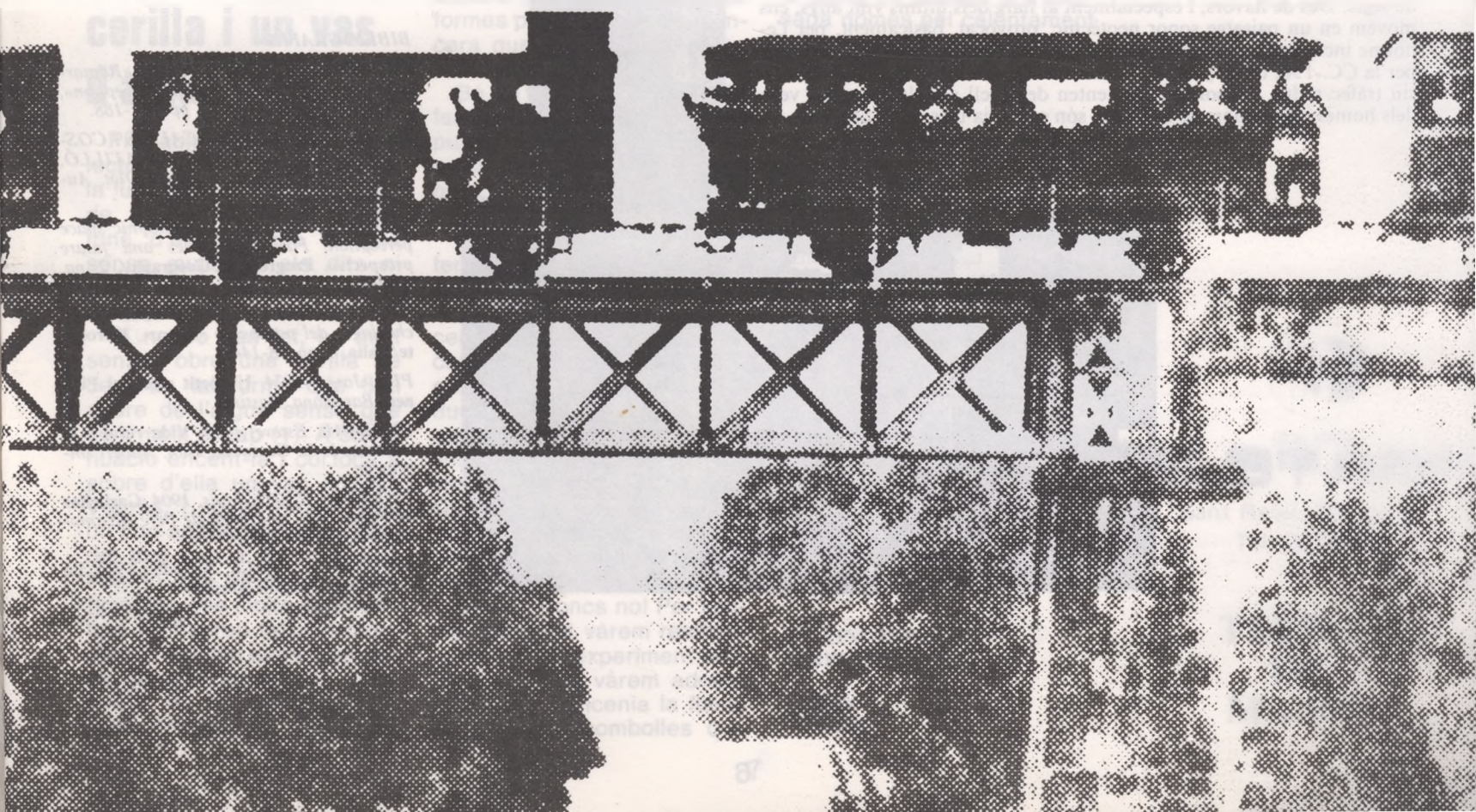
En els textos literaris de l'època –o en els que hi fan referència– la campana és l'element sonor més important:

«El festiu tritllejar de las campanas pregona, ab sa metálica y alegre parla, que las festas están comensadas;...! Quin aspecte més rialler quan todas las campanas d'aquells pobles á chor brandan al mitgdía! ¡Quín ressó més tétrich quan retruny per aquell barà el toch d'oració ó de novenari d'ànimas!» (TORRAS, 1904, pp. 174 i 308).

«Una hora abans de començar la missa repiquen les campanes i al cap de mitja hora el rector fa el senyal llarg.» (VILARRASA, 1975, p. 183).

«Sí, una festa Major, era una Festa Major. Tots els programes començaven igual: repic de campanes el vespre abans i, a les onze del mati de l'endemà, ofici solemne amb acompanyament d'orquestra. És un detall important. Perquè això ens diu que la festa començava ja de bon mati i disposant-s'hi tots els veïns des de la vigília, en sentir repicar les campanes.» (PUIGMAL, 1981, p. 42).

«En aquestes petites parròquies, rurals i agràries, d'una insociabilitat total, el senyor rector, pobre com una rata, cultivador del seu petit hort, generalment bona persona, podia donar un bon consell, ensenyava a les criatures, conversava amb la població, arreglava els papers, casava la gent, batejava les criatures, enterrava els morts, mantenia una puntualitat anual litúrgica que feia un gran efecte a l'annualitat del conreu dels pagesos. Tocava les campanes, feia marxar els rellotges, era la primera persona social de la població.» (PLA, 1974, p. 440).

A finals del segle passat i principis del present, entusiasmats articulistes liberal-burguesos ataquen durament el soroll de les campanes en els principals periòdics de les grans i industrioses ciutats europees. Curiosament, el soroll de les fàbriques i el del tràfec comercial, incomparablement més fort que el de les campanes, no és gens molest ni amoïnós als ulls dels mateixos articulistes (ORTELIO, 1981).

L'explicació d'aquesta aparent paradoxa rau en el fet que tot senyal sonor està estretament lligat a un component simbòlic i ideològic extrasonor. Per als liberals burgesos, les campanes representaven l'Església i, en definitiva, un món retrògrad i conservador; els telers mecànics o les màquines de vapor, en canvi, representaven el progrés i la cultura.

Els primers indicis d'un nou paisatge sonor

L'any 1911, la «Compañía del Ferrocarril de Olot a Gerona», l'antiga «The Olot and Gerona railway Company Ltd.», aconsegueix fer arribar el tren fins a Olot (BOSCH, 1976). Feia tan sols quatre anys (1908) que teníem telèfon i quinze (1897) que gaudiem de l'energia elèctrica.

En cosa de pocs anys, doncs, el nostre paisatge havia canviat moltíssim, sobretot en relació amb el de principis de segle. Pals de telèfon i fils d'electricitat creuaven boscos, camps i pastures a tort i a dret. Per primera vegada, una mena d'esquelet fèrric, més aviat simpàtic, travessava lentament les bucòliques valls d'Hostoles i d'En Bas: era el carrilet... La seva presència es feia patent des de lluny no només per la fumarola que desprenia, sinó, i sobretot, per l'estrepitós xiulet que anunciava la proximitat d'un túnel o pel canvi de fresses que desprenia la ferramenta, segons es tractés d'enfilar una pujada o de travessar ràpidament una plana:

«El tren era lent. Quan pujava el coll d'En Bas, esbufegava com un dofi. Treia uns raigs de vapor blanc per totes dues bandes de les rodes, que demostraven els progressos de la industrialització que s'anava fent en el país... Ara, quan arribava Sant Lluc, anava abarrotat, ple. Llavors promovia la riquesa del país. Jo encara hi he vist molts negociants de bestiar, amb la brusa i la vareta de freixe.» (PLA, 1974, pp. 388 i 389).

El carrilet havia ajudat a configurar un nou paisatge, tant visual (54'8 kms de via, 21 estacions i baixadors, ponts i túnels, vagons i locomotores) com sonor (el xiulet, el xup-xup de la màquina, l'enrenou de la gent a les estacions en arribar el tren). Evidentment, l'arribada del tren a Olot era un símbol inequívoc de la puixança industrial i econòmica de la vila. Amb tot, però, contràriament a d'altres innovacions de l'època i posteriors, el carrilet s'integrà de ple en el paisatge sonor tradicional. Avui, en recos pel treball, adés per la proximitat, no en fa mai una valoració negativa. Eren els primers indicis d'un nou paisatge sonor. Eren, és cert, sorolls mecànics, però, tot i això, integrables, amb una certa personalitat. L'individu receptor tenia encara la capacitat de classificar reposadament els nous missatges acústics que anava rebent.

En d'altres contrades més industrialitzades i urbanitzades, el paisatge sonor tradicional deixà ja d'existir en les primeres dècades del present segle. A la Garrotxa, mercès al seu relatiu aïllament, el paisatge sonor tradicional, si bé cada cop més «mecànic», perdurà de fet fins a mitjans de segle. Des de llavors, i especialment al llarg dels últims vint anys, ens movem en un paisatge sonor neotècnic, provocat, bàsicament, per l'enorme increment dels vehicles de motor. Olot i aquells pobles travessats per la CC.-150, tenen ja greus problemes de soroll produïts per l'excessiu tràfec rodant. Els sorolls augmenten de nivell anualment, i les veus dels homes i les remors de la natura són cada dia més i més ofegades.

L'estètica del silenci

Estem en una època de violència sonora. A la fàbrica, les fresses impedeixen que els obrers es comuniquin; als carrers de les ciutats, l'eixordidor aldarull de gent i de cotxes posa frenètic i nerviós el més pacífic i resignat dels ciutadans. El silenci ha esdevingut un nou tipus d'esplai i, en certs casos, de luxe. Hom surt de la ciutat a la recerca del silenci, un silenci que no fa gaire temps era quelcom quotidià i a l'abast de tothom i que avui, molt sovint, és propietat exclusiva d'uns quants privilegiats.

El més greu, però, no és la possibilitat que la gamma de tonalitats acústiques que ens veiem obligats a escoltar al llarg del dia ens destrossi el timpà de les orelles; el més greu, i trist, és que, a diferència del paisatge sonor tradicional, els sorolls, les fresses pròpies del paisatge sonor neotècnic no proporcionen a l'individu cap tipus de referència «vivençial»: el so de la campana «marcava» el temps i li conferia mil significats diferents; la fressa de les màquines no té cap tipus de relació amb el pas del temps ni amb la diversitat dels llocs: simplement es repeteix.

JOAN NOGUÉ I FONT

NOTES

- (1) La preferència del sentit de la vista, fruit d'una concepció no gens harmònica dels sentits, és un fet reconegut fora de l'àmbit cultural «occidental» (ORTELIO, 1981, p. 101).
- (2) La localització d'aquests sorolls mecànics no era uniforme i, per tant, no es pot generalitzar un mateix paisatge sonor sobre tot el territori. El paisatge sonor de moltes de les àrees rurals, per posar un cas, no ha variat fins ben entrat el nostre segle. Faig aquest aclariment perquè les cites literàries d'aquest apartat no es corresponen amb l'època; el paisatge sonor que descriuen, en canvi, sí que es pot traslladar perfectament a principis del segle XIX i inclús a abans.
- (3) El subratllat d'aquest paràgraf i el de tots els altres, és nostre.

BIBLIOGRAFIA

BERDOULAY, Vincent, 1974. «Remarques sur la Géographie de la Perception», *L'Espace Géographique*, 3, pp. 187-188.

BOSCH I RICH, Antoni, CALLÍS I COSTA, Josep, DOMÈNECH I MATILLÓ, Joaquim, 1976. *El tren d'Olot*. Olot, Aubert impressor.

DOWNS, R. M., 1970. «Geographic space perception. Past approaches and future prospects», *Progress in Geography*, 2, pp. 65-108.

ORTELIO, Massimo, 1981. «Per un'archeologia del paesaggio sonoro», *Hérodote/Italia*, 4, pp. 98-144.

PLA, Josep, 1974. *Un petit món del Pirineu*, Barcelona, Destino.

PUIGMAL, Esteve, 1981. *Vida rural a la comarca de la Garrotxa*, Olot, Aubert impressor.

TORRAS I NATÓ, Lluís, 1904. *Garbellas de Fajol*, Olot, Impremta de Pere Alzamora. Reimpresió, 1982.

VILARRASA I VALL, Salvador, 1975. *La vida a pagès*, Ripoll, Maideu.

Waterclos

JOCS

JOC DELS CÈNTIMS

Aquest és un joc molt practicat pel jovent, sobretot per Setmana Santa, ja que durant aquells dies els estaven prohibits els jocs de cartes, dominó, etc... Molt sovint, aquest joc era practicat abans i després dels actes religiosos, aprofitant la conjuntura.

Desenvolupament del joc

Es tractava de treure unes monedes de cinc cèntims de dintre un quadrat, amb l'ajuda d'una altra moneda de deu cèntims o, en alguns casos, amb una peça de ferro feta expressament pel ferrer del poble.

Les normes bàsiques eren:

-Nombre il·limitat de jugadors.

-Cada participant posa una peça de cinc cèntims al quadrat.

-El quadrat fa uns dos pams de costat, depèn una mica de la quantitat de participants.

-Es fa un ordre de llançaments entre els jugadors amb el sistema tan comú de la ratlla (a una distància de 3 o 5 metres del quadrat, es dibuixa una ratlla a terra, i cada jugador, des del mateix quadrat), llança una peça en direcció a la ratlla; el qui s'hi apropa més és el guanyador, o sigui el primer llançador).

-Des de la ratlla, el primer jugador pot intentar treure una peça de dins el quadrat, o bé aviar-la a prop i esperar la segona oportunitat.

-Quan un jugador treu una peça, pot tornar a tirar.

-Si la peça de 10 cm. es queda dins el quadrat al llençar-la, el jugador queda eliminat i ha de tornar a posar les peces guanyadores dintre.

JOC DELS PINYONS

Aquest joc també era molt practicat durant la quaresma, aprofitant el fet de que en aquells dies els pinyons abundaven a les cases.

Normalment els pinyons s'aconseguien comprant-los al mercat, encara que alguns, amb menys capacitat adquisitiva, se'ls procuraven directament de les pinyes.

Així com el joc dels cèntims era practicat majoritàriament pels nois, aquest el practicaven ambdós sexes per igual.

Desenvolupament del joc

Es un joc amb diferents variants. Heus-ne aquí algunes:

A) Jugar a «russulet»

-Cal buscar un lloc amb pendent (un marge, una barana d'escala, una teula inclinada...) i un bon desnivell (almenys uns 45°).

-N.º il·limitat de jugadors, quants més n'hi havia millor.

-L'ordre és indiferent, més aviat és preferible tirar dels últims que no dels primers.

-El primer llença el pinyó des de dalt la rampa o pendent. El segon també ho fa, intentant tocar el primer pinyó amb el seu. El següent pot fer punteria amb qualsevol dels dos, i així fins que un toca amb el seu pinyó algun pinyó dels altres. Quan això succeeix el que ha aconseguit fer punteria es queda amb tots els pinyons que hi havia. El joc va continuant fins quan es vol.

La «lloca»

-És pràcticament igual que l'anterior. El que canvia és el fet de que la punteria s'ha de fer sempre sobre un pinyó determinat -«la lloca»- que és el del primer jugador.

-Un dels participants llença el pinyó ben lluny i els altres intenten fer punteria per veure si el toquen. El que ho aconsegueix es queda amb tots els pinyons que hi ha per terra.

C) Parells i senars:

-Dos jugadors. Es diu un màxim de pinyons a col·locar a la mà.

-A una senyal tots dos treuen una mà de darrera l'esquena amb un n.º de pinyons cada un. Un d'ells diu: «parells»; i l'altre diu: «senars», obrint tots dos les mans. Evidentment es queda els pinyons aquell que encerta si la suma dels dos és parells o senars.

D) Dos jugadors

-Un dels jugadors es posa alguns pinyons a la mà i l'altre ha d'endevinar quants n'hi ha. El jugador que té els pinyons obre i tanca la mà uns instants.

-El qui juga a endevinar, si s'equivoca, ha d'afegir els pinyons de diferència tant si són per a més com per a menys. Si ho endevina, se'ls queda tots.

-Per a obrir i tancar la mà, deia:

«cavaller en porta»
obre i tanca la porta (obria i tancava la mà).

endevina quants en porta (obria i tancava la mà).

JOSEP CALM

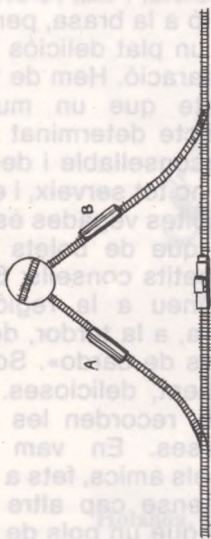

0336-53260

JOCS - PASSATEMPS MATEMÀTICS - TRENACLOSQUES

Un problema d'intercanvi de posicions

El problema consisteix a servir-se de la locomotora i de la plataforma giratòria, per intercanviar les posicions dels vagons A i B, quedant la locomotora en la posició inicial. Es poden usar els dos extrems de la locomotora per remolcar o empènyer, i també és possible enganxar els vagons per operar amb tots dos alhora. La plataforma giratòria només resisteix el pes d'un vagó, i no suporta el pes de la màquina. La solució òptima serà, naturalment, la que requereixi menys operacions. Per estudiar còmodament el problema és pràctic usar tres monedes diferents, per tal de representar els vagons i la màquina, i fer-les córrer sobre els rails tenint en compte les condicions del problema.

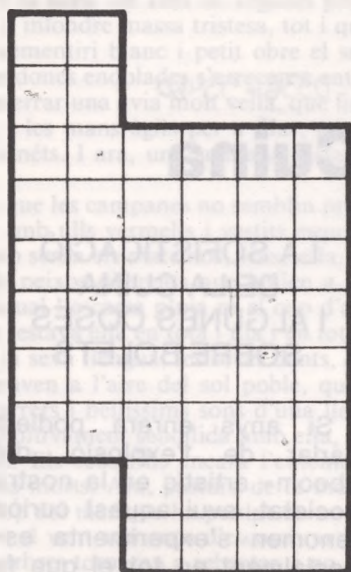
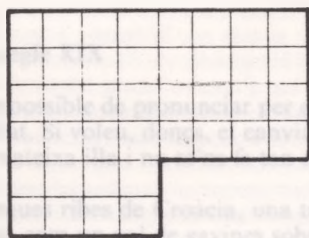

Un problema amb les nou xifres significatives

Es tracta de disposar en un quadrat de tres per tres els nou dígitos diferents de zero, de manera que representin una suma, és a dir, que la tercera fila sigui la suma de les altres dues. Val a dir que hi ha diverses solucions.

Partició d'una figura

Sabríeu partir en dues parts iguals les següents figures?:

Un de cerilles

Les setze cerilles de la figura formen cinc quadrats. De quina manera podem desplaçar-ne tres de lloc perquè només formin quatre quadrats?

Transvassament de líquid

Una persona que només disposa de dos recipients de set i onze litres respectivament, necessita aconseguir sis litres d'aigua. Descobriu quines operacions ha de realitzar amb els recipients, perquè obtingui en un d'ells els sis litres que necessita.

Al voltant de la taula

A l'hora de dinar, la Pilar es troba asseguda a l'esquerra d'en Joan. La Lourdes no és ni al costat de la Rosa ni a la dreta d'en Toni, però sí enfront d'en Jaume. Intenteu trobar de quina manera són col·locades aquestes sis persones.

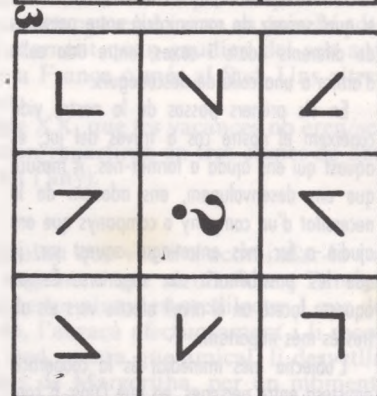
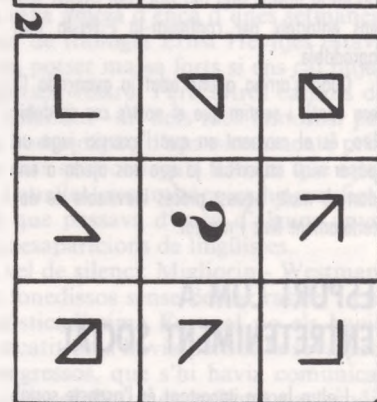
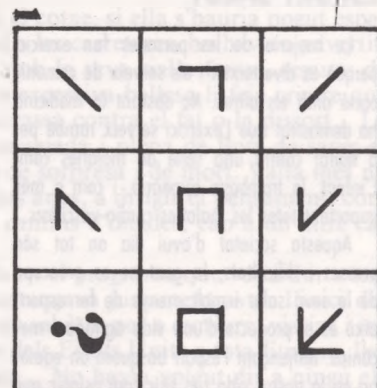
Laberint alfabètic

Heu d'anar d'A a Z passant per totes les lletres de l'alfabet. Us podeu desplaçar horitzontalment, verticalment i en diagonal.

G	F	T	N	B	Q	H	A	M	E
D	I	Q	H	F	I	J	C	B	D
O	C	H	G	L	E	D	S	C	R
M	I	B	H	I	F	M	E	D	T
J	P	I	S	K	P	N	B	F	W
K	L	K	J	I	L	S	G	H	Y
E	V	P	O	M	N	O	V	C	U
S	R	Q	N	S	I	U	P	W	X
Y	T	V	R	T	T	Y	X	C	Y
X	W	U	B	U	Z	D	Y	E	B

Tres quadrats lògics

Es tracta de substituir els signes d'interrogació pels símbols que completin lògicament aquests quadrats.

NECESSITAT DE FER ESPORT

ESPORT SALUT

La majoria de les persones fan exercici perquè es diverteixen i els serveix de comunicació amb els altres. No obstant la medicina ha demostrat que l'exercici serveix també per a lluitar contra una sèrie de malalties com: L'infart, la trombosis coronària, i com a més important totes les malalties cardio-vasculars.

Aquesta societat d'avui dia on tot són presses i dificultats, la gent no es preocupa de la seva salut i molt menys de fer esport; això és el producte d'una vida agitada i mecànica. Mitjançant l'esport busquem un equilibri en la nostra vida tan físic com psíquic que ens enforteix per continuar-la i fer-la més agradable.

Quan s'arriba a una edat ja avançada (3 era edat), i sentim que el nostre cos es debilita, és el moment en que l'exercici juga un paper molt important ja que ens ajuda a endarrerir molt, aquest procés inevitable de deteriorament físic i mental.

ESPORT COM A ENTRETENIMENT SOCIAL

L'altra faceta important és l'aspecte social, el qual serveix de comunicació entre persones de diferents edats i sexes; entre una colla d'amics a una colla de desconeguts.

En els primers passos de la nostra vida coneixem el nostre cos a través del joc; és aquest qui ens ajuda a formar-nos. A mesura que ens desenvolupem, ens adonem de la necessitat d'un company o companys que ens ajudin a fer més entretingut aquest joc, ja que les possibilitats són superiors. És en aquesta faceta on el nivell afectiu vers els altres és més important.

L'objectiu més immediat és la cooperació amistosa entre persones, en que l'únic fi concret sigui el d'entreteniment i manteniment del nostre cos. No obstant aquest objectiu s'enfonsa en la competició professional.

ESPORT COM A COMPETICIÓ

Malauradament és la faceta que més es coneix dintre l'esport. Aquesta fa que l'infant, en no arribar a unes fites determinades, abandoni marginat la seva vida esportista i d'exercici. Mirant profundament l'esperit competitiu, veurem que solament és propi dels elegits i no de tots. D'aquí el perill que aquest s'iniciï quan el nen estigui en l'etapa del desenvolupament. No obstant l'esport competitiu com a mitjà de superació ha d'existir però no necessàriament com a fita final de l'esportista.

Examinant aquestes ratlles arribem a la conclusió que l'esport professional competitiu s'ha de frenar, ja que repercuteix directament en el seu sentit social i educatiu. Com a

exemple podríem fer aquesta pregunta a l'aire i qui sigui frare que prengui candela:

—Quants pavellons i pistes poliesportives, haurien estat muntades amb els milions que volten per un club de futbol fort?

—Quants nens no practiquen esport perquè físicament són més fluixos i l'abandonen marginats?

NORMES BÀSIQUES

A l'hora d'elegir un esport s'han de tenir en compte una sèrie de raonaments: aconseguir un equilibri entre les activitats que resultin agradables, però que solament proporcionin un benefici físic limitat i les que provoquin un millorament dràstic. És imprescindible que el cor faci exercici (cas del footing), no obstant el manteniment de la força, flexibilitat i velocitat són indispensables.

S'ha d'aportar la idea que fer exercici és un càstig, ja que les modernes pistes, aparells i gimnasis proporcionen un ambient agradable on la relació humana que s'obté no es manifesta dormint.

RICARD GARCIA
MIQUEL ROCA

Cuina

LA SOFISTICACIÓ DE LA CUINA I ALGUNES COSES SOBRE BOLETS

Si anys enrera podíem parlar de l'explosió, del «boom» artístic en la nostra societat, avui aquest curiós fenomen s'experimenta especialment en tot el que fa referència a la cuina. Revistes —l'última, és aquesta catalana titulada «La cuina», que acaba de sortir a la venda i el primer número de la qual, per cert, fa referència a Olot—, llibres, congressos, convencions, emissions de TV, simpòsiums... i tota la faràndula que segueix quan una cosa es posa de moda. I així, s'arriba a la més delirant sofisticació. Un lamentable final, absolutament inevitable quan el concepte cuina —o en el seu cas, art— entra en la societat dita alta. Aquesta gent destrueixen sistemàticament tot el que toquen. La seva necessitat de diferenciar-se és tanta, que acaben «passant-se» i arriben en un punt en el qual desapareix tot el que de bo hi ha en les coses.

Aquest comentari ve a compte d'una sèrie de papers que es dediquen a informar sobre receptes, patrocinades per cuiners de renom reconegut, els quals el que fan —si algú segueix els seus consells— és, partint d'una matèria prima suposadament excel·lent, aconseguir uns gustos que no tenen ni el record del producte ini-

cial. I penso que deuen tenir el seu públic precisament entre la gent que ja no guarden ni memòria d'espècie. I així s'aconsegueix un cicle viciós, perillós i molt curiós. La nova cuina, que neix a França i que aviat s'estén arreu, de novetat només en té una: recuperar el gust particular de cada producte. Netejar la cuina de banalitats decadents. Bé, resulta que de restauradors, «n'han sortit com a l'Oest de pacificadors»; i què han fet, aquests senyors? Doncs, senzillament, iniciar un «més difícil encara» i, partint de la idea primera, anar complicant la cuina, anar cercant nous gustos per a arribar, altre cop, a la sofisticació indesitjable.

Jo penso que estem en aquesta situació ara mateix. Un retorn al barroquisme i a la mistificació per a molts autoanomenats servidors de la nova cuina. Assistim a un passar de llarg. De símptomes, n'hi ha a desdir. En un extens comentari aparegut aquests dies en els papers públics, sobre els bolets, hi havia infinitat de maneres de coure'ls perquè no semblessin bolets, i cap referència al rovelló a la brasa, per al meu gust un plat deliciós i sense comparació. Hem de tenir en compte que un mus d'un producte determinat pot ésser aconsellable i desitjable, però no tot serveix, i el resultat moltes vegades és incert.

Ja que de bolets parlem, uns petits consells: Si algun dia aneu a la regió de la Manxa, a la tardor, demaneu «setas de cardo». Són, senzillament, delicioses. D'aparença, recorden les nostres mucoses. En vam menjar amb els amics, fets a la planxa, sense cap altre additament que un pols de sal i un raig d'oli. Apunteu-ho. És un bolet humil que creix entre cards misèrrims.

Un bolet una mica desprestigiats, és la baqueta de pi. Doncs és un bon bolet. Feu-lo saltejat amb all i julivert.

Aquest ha estat un any excepcional per a confitar escarlots. N'hi ha hagut fins ara mateix, i aquesta és una varietat que, amb el confit, millora notablement.

MOJI

Narra-tiva

L'EMPELT

I Krls, finals del segle XIX

Sí, ja ho sé, aquest nom, KRK, és impossible de pronunciar per a nosaltres, que no en sabem treure l'entrellat. Si voleu, doncs, el canviarem per **Veglia**, que és un altre nom de la mateixa illa i no se'ns fa tan costa amunt.

A Veglia, davant de les belles i blanques ribes de Croàcia, una tarda de setembre de 189... Tocs de campana, com un vol de gavines sobre el mar. En el cel claríssim, esbandit per la **bora**, un vent de vegades prou violent, el toc de campana no arriba a infondre massa tristesa, tot i que e's un inconfusible toc a morts. El cementiri blanc i petit obre el seu clos voltat d'oliveres, i els homes i les dones endolades s'arreceren entre el mur i els xiprers esvelts. Duen a enterrar una àvia molt vella, que fins a darrera hora ha tingut el cap clar i les mans àgils per a filar, per a conservar les olives, per a vigilar els néts. I ara, una setmana justa al llit, i llesta.

I, malgrat que ha mort molt vella i que les campanes no semblen prou tristes, tota l'illa hauria de plorar-la amb ulls vermells i vestits esquinçats, com abans. Els penya-segats ja no seran els mateixos, sense ella, ni ho serà la plata de les oliveres, ni els peixos diferents que bullen a les xarxes en la darrera agonia, ni serà igual l'escassa pluja ni el cop d'ala de cada vent, de cada ocell. Ja només restava ella en tota l'illa i en tot el món, només les seves cordes vocals, la seva llengua, les seves dents, els seus llavis, ara coberts de terra, donaven a l'aire del sol poble, quan parlava amb lacòniques frases, els darrers i bellíssims sons d'una llengua ara ja morta per sempre més, definitivament sebolliada amb ella, en el mateix silenci que no serà trencat. Els seus fills encara l'entenien, però ja no li contestaven amb els seus morts. Ara, pastura de la mort, ella i la llengua dàlmata, enterrats prop del mar que ha perdut un nom, que ha perdut milers de noms mentre el vent comença d'escombrar les primeres fulles de la tardor. Però els arbres tornaran a rebrotar, i no ho faran les paraules.

II Holanda, primera meitat del segle XXI

Les maletes eren ja tancades. Una carter a de mà oferia encara lloc per a servir-hi, a darrera hora, algun estri que semblés indispensable. S'havia acomiadat ja d'Amèlia: Ernst Heyltjes encara se la imaginava mentre recollia els darrers papers, la màquina de retratar, els documents personals —caminant sota els arbres del carrer lluent de pluja, adreçant-li un últim adéu amb mà fina i llarga. Li havia promès, i de segur que ho compliria, que cada setmana aniria a l'apartament, en l'edifici voltat de jardins i gespa on vivien els professors de la Universitat, per passar l'aspirador i regar-li les plantes. Sí, havia volgut conservar els testos de flors que tant havia estimat la Margeritha, la seva dona. La punyida era ja més feble, però el seu nom encara era una fulla esmolada quan el pronunciava o el pensava... una mort tan prematura, tan inesperada, justament ara que els accidents de trànsit havien devallat fins a límits tan baixos, gràcies a les mesures de seguretat cada cop més eficaces i a l'ús dels cotxes elèctrics dins les ciutats.

I una mort —pensava també— tan innecessària. Per què s'havia entes-

tat a anar a buscar la seva amiga en el cotxe, si ella s'hauria pogut espavilar a venir en el tren? Hi havia gel a les carreteres, ho havien advertit. Margeritha, però, se n'havia rigut amb la seva rialla fresca, segura; de vegades l'Ernst rumiava que la seva excessiva bellesa li feia creure que era invulnerable, com si fos una cuirassa contra el fat o la dissort... La cuirassa havia restat esquinçada, trossejada i plena de flors de sang; el somriure resplendent, una màscara de sorpresa i de mort. Valia més no pensar-hi; havia après, després de dos anys, a dirigir el pensament, com el timó d'una barca, cap a d'altres camins d'onades, cap a un altre canal.

Valia més centrar-se altra vegada en el programa que volia dur a terme aquell any, el programa que començava justament avui: l'inici del seu any de festa a la universitat, l'any sabàtic per a escriure, viatjar i investigar; el costum s'havia estès, des dels Estats Units a tota Europa, llevat de Turquia i la Península Ibèrica... No havia volgut dir a ningú els seus plans exactes, ni a l'Amèlia, la seva amiga d'ençà d'unes setmanes. Si hem de dir la veritat, el professor de filologia Ernst Heyltjes estava —amoinat? atabalat?; aquests mots són potser massa forts si ens cal jutjar per l'aparença freda i tranquil·la del seu rostre. Però altres camins de coneixement revelen que el filòleg holandès —un dels més famosos, per cert, de la seva jove generació— era home capaç d'apassionaments profunds i incomprendibles per a molts dels seus coneguts. Direm que estava, doncs, lleugerament preocupat, i que les circumstàncies ho justificaven. Era, si més no inquietant, allò que passava d'ençà d'alguns anys: misterioses i mai més no esbrinades desaparicions de lingüistes.

Era inútil voler-ho tapar amb un vel de silenci: Migliorini- Westman, Meier, Wagner, Grassi, s'havien fet fonedissos sense deixar rastre, i encara me n'oblido uns quants: la sofisticadíssima **Europol** no els havia pas poguts trobar ni tan sols havia escatit on s'havia perdut la seva petja. Ell, que els havia tractats en congressos, que s'hi havia comunicat sovint per telèfon visual i que hi havia combatut en polèmiques erudites, sabia que una coincidència força estranya es donava en gairebé tots els casos: tres havien desaparegut justament quan gaudien del seu any sabàtic, i en el transcurs d'un viatge a França o més al Sud. Uns altres s'havien esvaït mentre feien vacances.

(Haig de dir, per als lectors del segle XX, que les vacances no eren/seran totes a l'estiu, sinó que es repartien/repartiran en tres etapes de deu dies i una de trenta dies a través de tot l'any).

—Es pot entrar?

—Endavant!

Naturalment, era el degà de la Facultat que venia a acomiadar-lo i a desitjar-li un bon viatge; havia dit vagament que se n'anava a l'antiga Provença. També Frieda, una de les seves alumnes predilectes i que de primer s'havia ofert a acompanyar-lo, l'abraçà afectuosament i li recomanà molta prudència. El seu bes, fred encara que amical, li desvetllà l'enyorament dels llavis sensualíssims de Margeritha, per un moment. No, no havia consentit que ningú l'acompanyés en el seu viatge. Si li havia de passar alguna cosa, que li passés només a ell, es deia. No tenia fills que en poguessin patir, perquè amb la seva dona havien volgut fruit d'un parell d'anys de tranquil·la convivència abans de pensar en infants. Eren encara joves, sobretot ella, i, a més a més, el govern holandès després del segon fill augmentava els impostos d'una manera alarmant; havien decidit, doncs, que ja tenien temps, **temps**, la més enganyadora, la més traïdora de les paraules...

Paraules, mots: aquesta era l'autèntica passió d'Ernst; no compartia les afeccions ni els lleures ben vistos i estimulats per les omnipotents multinacionals: ni els adreçats a la possessió de diners i propietats, ni els que exigien despeses continuades, com la navegació, les innombrables màquines electròniques per a jugar en solitari a escacs, a dames, a fer cine, a comunicar-se de lluny veient els rostres de qualsevol persona. Tot això el deixava fred. Els seus ulls, d'un blau-verd gairebé marí, s'animaven en contacte amb la veu humana escoltada de prop, i també amb els mots de llengües remotes, vives o mortes, amb els poemes d'autors que ja poques persones coneixien:

«Qui em tornarà lo temps de ma dolor
e em furtarà la mia llibertat?»

Li sabia greu, es dolia profundament que, així com abans dels darrers anys —en feia ja uns quants que s'havia prohibit la cacera— havien desaparegut cada mes espècies animals, també haguessin mort tantes llengües a la vella Europa. Ara hom hi volia posar remei, però per a algunes ja fóra massa tard.

¿Com salvar, pensava l'Ernst, mentre el seu front ample s'arrugava, i tot passant-se la mà pels cabells de blat madur, com fer reviure les llen-

Narra-tiva

III

Catalunya, primera meitat del segle XXI

gües condemnades? L'anglès s'havia imposat en moltes nacions i en d'altres havia esquitxat amb els seus mots curts, gairebé sense flexió, tots els idiomes. Les llengües que s'expandien en un estat prou gran havien resistit; de les de la seva especialitat, però, de les velles filles del llatí, només el francès, el portuguès, el castellà i l'italià tenien una relativa salut, farcides ja de paraules angleses. El rètic, tot i els esforços del govern suís, havia mort definitivament feia anys; el sard i el provençal el seguiren aviat. El rus esbandí, feia poc, el romanès. El català havia resistit amb un esforç immens —era la seva llengua predilecta—, però el cop d'estat de finals del segle XX semblava que finalment havia reeixit a anorrear-lo.

El professor Heyltjes tenia una mena de servei d'espionatge particular que l'informava de l'estat de les parles en cada país. Havia aconseguit de gravar unes cintes amb un sistema altament perfeccionat, que es conservarien sempre —li havien dit— o, pel cap baix, durant uns quants segles, i serien un testimoni d'aquelles bellíssimes llengües que anaven morint com flors colltorçades. Ara, potser —ho esperava— la situació de totes les parles sobrevivents a Europa s'estabilitzaria: després de l'onada de signe reaccionari havia vingut el moviment invers, les darreres dictadures trontollaven i començaven de rentar-se la cara apressadament. Havia renaixut una literatura i un art d'una força meravellosa a Ucraïna i Gal·les —ara independents— i altra vegada a Grècia... Però el seu català, es temia, en aquells moments deixava d'existir. Tenia un secret molt ben guardat: l'havien avisat que començava a tenir tropells de salut el darrer parlant que ell coneixia, el pastor Jordi, de la Terra Alta. Feia anys que no l'havien vist, però sovint sentia la seva veu, una veu forta i avellutada, càlida, més aviat baixa, amb unes vocals meravelloses i uns finals de mot rotunds; en tenia pilots de cintes gravades i les posava vingués a tomb o no. Cap música no li semblava comparable al so de les antigues paraules que eren, ara, en perill de morir-se.

Per això havia decidit de veure en Jordi durant el seu any sabàtic; confiava poder recollir dels seus llavis, que el cerc de l'hivern tallava, tots els mots que encara li mancaven. Ho hauria de fer en secret; el govern central, però, donava ja el català per esbandit de la faç de la terra i ja no dedicava, de temps ençà, esment a la seva repressió; durant anys i panys s'havien perseguit, empresonat, mort, els parlants obstinats. En altres casos, tècniques de rentat de cervell, individuals i col·lectives, esporàdiques i continuades, havien estat emprades amb eficàcia. Els llibres clàssics, aquesta vegada no pas cremats, sinó amuntegats en magatzems de museus només accessibles a algun estudiós estranger, per guardar una aparança de cultura. Tots els altres, i amb ells els discos, les cintes i els films, destruïts. S'havia tolerat només, com un record llunyà i erudit, la pervivència dels noms de lloc, considerada inofensiva i pintoresca. El Principat d'Andorra, últim refugi muntanyenc de la llengua, després d'una independència mil·lenària havia esdevingut una mena de colònia americana en descobrir-s'hi riquíssimes mines d'urani; ja només s'hi parlava l'anglès.

Aquesta és la situació quan Ernest Heyltjes, un matí de començaments de juny, emprèn el seu viatge cap al sud, lentament, per carreteres petites, perquè té tot un any per a ell, deturant-se als pobles on l'altre un vell campanar de color de mel, un museu poc conegut, una mena de parlar no tan contaminada com a les grans ciutats, o simplement la crida verda d'uns roures o d'uns pollancre. No ha dit pas a ningú cap a on anava: gall que fa renou li estrenyen el coll. La jugada ja és feta. Espero que no desapareixerà, com engolit en un pou d'oblit i de misteri, tal com s'han esvanit els seus savis col·legues. Perquè, si se m'esfuma així, ja em direu com m'ho faré sense personatge!

L'Ernst rebutjà tots els serveis d'helicòpter que, des de la frontera amb l'Estat francès, l'haurien dut massa de pressa cap al terme del seu viatge: si més no, hi hauria pogut viatjar fins a Tarragona, Reus, o fins i tot a l'Hospitalet de l'Infant, on funcionaven tres centrals nuclears, encara. La d'Ascó s'havia hagut d'abandonar després dels febles però ja innegables i inamagables moviments sísmics d'aquells contrada. El savi holandès s'estimà més continuar el seu viatge amb el cotxe ràpid de la petita mida standard imposada al seu país; sense apressar-se, però també sense torbar-se excessivament, arribà al migdia a Cambrils. Ja hi havia força visitants, gràcies a l'escalonament de les vacances. S'hi va permetre el luxe d'un àpat de peix, tot i sabent que s'exposava a la contaminació, impossible encara d'evitar, de les deixalles de mercuri a tota la Mediterrània; una flor no fa estiu, es digué.

Acabat el seu cafè, enfilà la carretera, per cert en molt mal estat, sense fer-hi escarafalls; ja s'acostava a la Terra Alta, començava d'apropar-s'hi a través dels revolts suaus però sovintejats que el menaven cap a Tivissa. tota aquesta comarca romanica, com al segle passat, bon xic deixada de banda per l'administració de la dictadura agonitzant. La gent, però, continuava treballant la terra aferrissadament, amb petits tractors cada vegada més envellits. No es veia ni un camp erm: els avellaners, els ametllers, les vinyes i fins i tot les oliveres es dreçaven en un ordre antic i fruitós. El professor conduïa a poc a poc i de vegades es deturava a fotografiar una filera de vinyes vora una paret de pedra seca, o la claror de plata de l'aire entre les oliveres; o bé es parava a comprar una bossa d'avellanes, un gerro de vidre ple de rossa mel, una ampolla de vi clar i transparent, o vermell com un capvespre.

Anava més enllà, però: volia arribar aquell mateix dia fins a Horta de Sant Joan. Sovint havia trobat, al començament del seu viatge, controls policials, que contrastaven per la riquesa dels seus mitjans amb la pobresa de molts pobles que travessava. Enrera havien quedat ja Corbera, amb els xiulets quasi humans dels estornells entre els teulats de l'església enrunada i del barri vell, enfilat, on s'aplegaven en estols giradissos. Endarrera també, l'aigua profunda i verdosa de l'Ebre, l'antiga Gandesa, rica en vi, la pedra daurada de Calaceit. Havia arribat, desviant-se un xic, al menut poble d'Arnes i va voler acostar-se a la muntanya, tot i que les ombres començaven d'allargar-se i el blau del cel lentament s'agrisava i s'encenia.

Una altra vegada? Fins i tot ací dalt se'ls havia de trobar?

S'anava a treure el passaport europeu, sorprès per l'uniforme diferent i més aviat no gaire nou d'aquells policies. ¿On tenien, a més a més, el seu cotxe, equipat amb telèfon, ràdio, radar i no sé quantes eines més? Devien tenir una caserna a prop, segurament, i potser es limitaven a patrullar pels seus voltants.

Un dels policies s'acostà per examinar els seus documents, i en el mateix moment que l'Ernst acabava d'obrir la finestreta —que havia deixat només mig oberta, perquè començava a refrescar— li arribà un «clac» debbil però inconfusible: ja no hi era a temps —ho pensà en un segon— es tractava d'uns atracadors; l'olor àcida d'un **spray** encara la detectà el seu olfacte, i ja cap altre sentit no pogué captar res més. Sense sofriment, com quan es cau en un son profund des de les darreres i ja mig esborrades imatges canviants, s'enfonsà en el pou de la inconsciència.

—Professor, es troba ja més bé?

«Ara estic somiant, i és tanta la meua obsessió que fins i tot somnio en català i sento una veu de noia que el parla. Però, i aquestes mans suaus que em freguen els polsos, també les somnio? El que passa és que no puc obrir els ulls, em pesen massa.»

Un esforç, però, i els ulls clars s'obriren i es tornaren a aclucar com esverats. «Ara sí que l'he feta bona; tinc al·lucinacions i tot.» Era obstinat, però, i tornà a obrir els ulls, demanant-se on devia ser.

—Professor, perdoni'ns, perdoni'ns. Es troba entre amics, però no podíem saber si s'avindria a venir amb nosaltres, i és més segur fins i tot per a vostè que no conegui el camí fins aquí. Som amics per a vostè, de debò. Li ho explicarem tot, i esperem que no ens tindrà rancúnia per aquest brusc segrestament.

Potser us costarà de creure-ho, però és ben cert: el lingüista no se sorprengué del sentit dels mots i s'oblidà completament de la seva situació i de l'atac que havia sofert. Tota la seva ment es concentrà només en un punt; en la música de les paraules que li arribaven ja distintes, rotundes:

—Que bé que parles! —va respondre.

El noi que havia enraonat, i un parell de noies que eren al seu costat, esclafiren a riure joiosament, com si s'haguessin deslliurat d'un fardell

Narra-tiva

pesat. Li van servir una tassa de te ben fort, i el professor es redreçà, refet, en el vell escó ple de coixins on l'havien estès.

—Bé —continuà—, espero que em direu qui sou, i com és que parleu una llengua desapareguda.

A poc a poc, anà resseguint l'habitació amb els ulls, sense parar d'escoltar els comentaris d'aquells joves estranys. Li semblà que era en una vella masia: hi havia una llar de foc, unes quantes cadires de balca i una llarguíssima taula de bona fusta plena d'aparells prou coneguts: gravadores, cassettes, màquines d'escriure. La salà era molt gran, i diverses portes devien donar a d'altres habitacions: sentia veus clares d'infants, d'homes i de dones; i una, de més insistent, que —ara ho distingia clarament— recitava poemes, l'un darrera l'altre. Aquella veu, la coneixia... Qui era? Féu un esforç de memòria, però hi renuncià; encara es trobava feble. Reposà el cap en un coixí i aclucà els ulls un moment:

«No hi havia a València dos amants com nosaltres.

Feroçment ens amàvem des del matí a la nit».

Tothom havia callat, i

«De sobte encara em pren aquell vent o l'amor i rodolem per terra entre abraços i besos».

La veu callà uns instants; se sentiren uns passos, es tancà una de les portes. Només li arribava un brogit somort i un soroll com de màquina d'escriure. Quatre o cinc infants, rossos com un fil d'or, per cert, entraren a la sala i van saltar a la falda de les noies, i tots enraonaven en català. A poc a poc s'aclariren les coses per a l'Ernst: es trobava, era ben evident, entre un nucli de resistents. Sí, li ho confirmà en Francesc, el noi que se li havia adreçat primer; era un secret molt ben amagat; li havien obert una de les esclotxes a ell perquè coneixien la seva simpatia, s'havien informat de la seva passió per a la llengua catalana, i, sobretot, perquè el necessitaven.

—No seràs pas el primer d'unir-te amb nosaltres; esperem que ja no tén voldràs anar, del nostre costat. ¿Has sentit la veu que recitava un poema de Vicent Andrés Estellés? No l'has coneguda?

El tractaven de tu, i se n'alegrà. En Francesc cridà:

—Dàrie, vingui a saludar el seu col·lega!

La capacitat de sorpresa de l'astorat Ernst era ja com un globus massa inflat. Tenia davant seu l'insigne lingüista romanès, bon xic més gran que ell, especialista en poesia catalana del segle XX. Tot d'un cop se li féu clar l'enigma dels filòlegs desapareguts: responent a una pregunta gairebé innecessària, en Dàrie li contà com s'havien anat identificant amb la lluita dels resistents catalans, i s'esforçaven junts per salvar la llengua i multiplicar-ne els parlants: a tot arreu n'hi havia nuclis, a les muntanyes, disseminats per les grans ciutats, escampats entre els pobles, a les valls, a la vora de la mar. Ho reconstruíen tot, i a bon ritme; ells eren del front cultural, refeien i escampaven arreu, amb cintes gravades, microfilms i edicions de mida petita, tots els llibres que havien estat destruïts, i ho aconseguien amb l'ajuda dels especialistes estrangers; els del país havien estat, anys enrera, les primeres víctimes de la repressió.

—Però no et pensis que només els ajudo amb els meus coneixements. T'erraries de mig a mig.

—Doncs com ho fas?

—Per exemple, ja tinc tres fills nascuts ací!

Vet ací —pensà l'Ernst— d'on han sortit aquests xiquets tan rossos: deuen ser fills dels meus col·legues d'Alemanya, de Suècia, d'Àustria.

—I Westman, Meier, Wagner...?

Més que no pas una pregunta era gairebé una afirmació, que no necessitava res més que un parpelleig i un somriure per a ésser confirmada. Sí, tots eren al seu costat, en altres nuclis, al Montseny, vora el Montsant, prop dels Pirineus; d'altres encara, a la Safor, a Mallorca...

—Coneixeu potser en Jordi, el pastor?

—Ja ho crec, és un dels nostres amics més fidels. I té una gran virtut: el silenci, quan cal. Vam començar, fa anys, justament ací perquè la repressió s'havia oblidat, durant força temps, dels pobles de la franja de Ponent, i s'hi conservà la llengua... Ara, però, és hora que tots sopem; deus estar ben defallit.

Ara que hi pensava, sí, tenia gana, malgrat el viatge, l'esverament i tantes sorpreses plegades. Els seus nous coneguts van enretirar les màquines de la taula, i posaren, com en els vells temps, unes estovalles

Narra-tiva

llargues i blanques. Eren una colla: en Dàrie, en Francesc, la Clara i la Joana, l'Emili i en Guerau, quatre infants, i encara entrà una altra noia que, com va saber aviat, era especialista en fonètica i entesa en fotografia, cinema i altres envitricolls; tenia una boca preciosa, que pronunciava els mots lentament, diferent dels altres de la colla, amb unes vocals tancades que eren com un violoncel per a l'orella de l'Ernst. Reia sovint, i aleshores els ulls foscos s'omplien, semblava, d'esquitxos d'or, mentre els cabells llargs i fins es sacsejaven al voltant d'un rostre irregular i graciós, de pòmuls un xic sortits i ulls més aviat d'ametlla.

Alicia –així es deia la noia– es va asseure al seu costat i no el deixava de petja, omplint-li el plat una i altra vegada; tot ho trobava bo, l'amànida d'escarola i ceba tendra –tot i no estar avesat a l'oli d'oliva–, les costelletes de xai, tendrissimes, les torrades que havien fet a la llar, ja que la frescor del vespre encara ho consentia, sucades amb tomata, la llet amb mel i els albercocs. Els infants foren enviats al llit ben aviat, i els grans restaren llevats una estona més, picant nous, ametlles, avellanes, panses i figues seques: nyoca, en deia l'Alicia. Ho acompanyaven amb algun got de garnatxa, tot parlant en veu baixa, per no desvetllar els nens. La conversa era lleugera, alternada amb moments de silenci; tots es mostraven plens d'atencions per a l'holandès, i una i altra vegada li van demanar si ja els havia perdonats. Després d'haver-los assegurat unes vuit vegades que sí, semblaren finalment satisfets, i en Francesc, que semblava el qui tallava el bacallà, va dir-li que havia d'anar a reposar i dormir.

–Demà començaràs a treballar –li assegurà–.

–Abans m'agradaria de saber una altra cosa.

–Digues, home.

–Quina cobertura teniu? Per qui us feu passar?

–Demà, demà... Ara seria massa llarg de contar.

–Sí, Ernst –la veu cadenciosa de l'Alicia li ho demanava també–. Ara vine, t'acompanyaré dalt, a la teva alcova.

Van pujar una escala curta i ampla, de graons de pedra, i es trobà en una altra sala, més petita que la de baix, on s'obrien quatre portes. Alicia n'empenyé una, i es trobà en una habitació que donava cap a unes muntanyes ja gairebé negres, que no reconegué. Era guarnida a l'antiga, amb una calaixera panxuda, un armari de fusta de roure, un gran llit de matrimoni cap a on anaren els seus ulls: realment, estava mort de son.

Alicia s'havia esmunyit, sense soroll, cap a fora, i ell es despullà com un llamp i s'estirà entre els llençols flairosos d'espigol. Tantes coses que li havien passat, i no va tenir temps de fer-ne desfilars cap per la pantalla fidel de la seva memòria. La son li cloguè els ulls com un pes, una son com d'infant. Algú –li semblà, ja mig adormit– tancava el balcó i els grans finestrons; no sentí ja res més, ni els grills de fora, ni el crit de la xibeca a la teulada, ni la conversa que continuava amb poc brogit, a la gran cuina de baix. Dues o tres vegades, a la nit, es mig despertà amb la impressió que tenia algú al costat, però ni arribà cap sensació ben conscient fins a la seva ment; es deturà en el tacte d'alguna cosa suau i olorosa –seda? cabells?– i morí entre els dits i el braç.

El sol llepava la gira blanca del llençol, li feia pessigolles als ulls aculcats; ràpida com un cop de vent –es digué– havia passat la nit, la més curta de la seva vida. Tot seguit recordà on era, ara sense esforç ni cap recança; mirà amb complaença la fusta fosca del llit, els cairats del sostre, tot coses noves per a ell després de molts anys. Ara, però, n'estava segur: el llit, al seu costat, presentava també un clot, el rastre clar d'un cos humà que hi havia dormit. Sentí una veu:

–A l'altra porta trobaràs una dutxa que hem arreglat.

En tornar-ne, amb un barnús net que hi trobà, sentí soroll al balcó:

–Alicia?

Ella entrà des de fora, voltada de claror, assolellada, rient:

–Sí, he dormit amb tu, no tenim pas tants llits. Però no t'he pas violat –esclatà a riure–.

–Torna't a ficar al llit; avui t'hi duré esmorzar, només avui. Reposa una mica més, encara.

Ja no el sorprenia res, i s'abaltí una altra vegada en una mandra deliciosa i puntejada de fragments de record, com tires desenganxades.

–Es llet de cabra, de tota confiança. I a veure si t'agrada el meu cafè.

–M'agrada molt, però saps allò que m'agrada més de tu?

–Em diuen que no tinc pas els ulls ben ensopits.

–I tens raó. Però jo m'estimo més... les teves vocals i tota la teva veu.

–Es pot entrar?

Sense esperar resposta, entrà la Clara.

–Vinc a veure com està el nostre convidat.

Es va treure un estetoscopi de la butxaca de la bata blanca; l'escoltà molt atentament; li va prendre el pols, la pressió:

–Tot va molt bé, ja et pots llevar quan vulguis. T'haig de dir que ja t'havia examinat ahir i que abans d'aturar-te un xic violentament, ja ens havíem informat de les teves condicions de salut; no volíem pas fer-te cap mal, nosaltres. I, si tens cap problema, ja ho saps, jo sóc la docto-

ra d'aquesta casa... i de moltes d'altres –acabà rient, tot sortint.

–I ara –digué l'Alicia– escolta'm bé i després pregunta'm totes les coses que vulguis. Tot i les aparences, no volem que et sentis forçat de cap manera, ni lligat involuntàriament amb nosaltres. Et tenim, ara, confiança: si te'n volies anar, només t'hauries de deixar posar una bena als ulls fins al poble –en som un xic lluny–, perquè val més, per a tu i per a nosaltres, que no sàpigues on som; mai no es pot saber què pot passar encara amb la policia. Però tots desitgem que et quedis...

L'Ernst, que mentrestant s'havia vestit tranquil·lament, es dedicà uns moments a fumar la seva pipa –les cigarretes feia temps que eren prohibides– en un silenci meditatiu.

–En quines condicions em quedaria amb vosaltres?

–Molt senzilles: viuríem amb el nostre grup, aquí. No convé que et deixis veure defora, vull dir en els pobles, però tenim uns voltants quietos i molt bonics per a caminar. Naturalment, et pagariem un sou per la teva feina, encara que mai no es podria comparar, ho sabem prou, amb el que reps al teu país.

–I en quins àmbits concrets voldríeu que us ajudés?

–En les teves dues especialitats, justament: la dialectologia i la poesia popular... D'aquest darrer camp ho hem perdut gairebé tot. Vine.

Obrí una porta, amagada darrera la gran calaixera; la porta era molt baixa:

–Para esment, no et donis un cop al front.

Narra-tiva

Entraren en una habitació petita, però ben aprofitada, plena d'aparells i de prestatges:

—Treballarem aquí, si hi estàs d'acord. No se sent soroll; disposem d'una gravadora múltiple i d'una petita màquina que imprimeix directament i redueix a microfilms tots els documents que ens interessin.

—I com els escampeu, després? Ho trobo força perillós.

—Tenim molts camins, mai no ho fem nosaltres directament. Mai no ens han interceptat cap document. Pugem dalt, i t'ensenyaré alguns dels nostres col·laboradors.

A dalt de les golfes, s'hi obria un terrat o més ben dit una galeria coberta, amb porxos, i una petita escala donava a un colomar.

—Ho veus? Són molt ben ensenyats i d'una raça extraordinària. Els cridava pel nom i venien a posar-se a la seva mà, manyacs.

—Ja tenen ganes de volar. Són uns aliats segurs i ràpids. Ara, si vols, t'ensenyaré la resta de la casa i els voltants.

—Bon dia, Ernst.

Els companys que eren a baix el saludaren i l'Àlicia l'acompanyà fins a l'eixida, silenciosa. Hi havia un hort, un clos amb uns quants arbres i mates de fonoll; començava tot seguit la vinya, no gaire gran. Uns mots molt antics van venir als llavis del professor, mentre mirava la seva companya:

«Entre la vinya i el fenollar
amor me pres».

Ja s'havia decidit, tot i que no ho manifestà a l'acte a la seva acompanyant. Continuaren caminant, ara sota unes oliveres, conreades com un jardí.

—Àlicia?

—Sí?

—Correix-me si m'equivoco. La Clara i la Joana són de Barcelona o dels seus voltants, en Francesc i en Guerau de per aquí mateix. L'Emili no pot ser de gaire lluny, tampoc... Tu, en canvi, deus ser de Ripoll, o, potser, de Vic.

—Veig que encara ets més bo que no ens havien dit! Ho has encertat de ple; només que l'Emili, exactament, és de Favara. Jo vaig néixer a Ripoll, però la meva mare és de Vic.

—Digues unes quantes paraules que t'agradin; vull tornar a sentir les teves vocals...

—Alosa, préssec... roses, celístia, antosta.

—Aquesta tarda començarem a treballar junts, doncs... No et vull donar encara una resposta definitiva; potser em quedaré una temporada llarga. Ara, informa'm qui sou tota la colla i per qui us feu passar.

—Ja coneixes la Clara, que és metgessa, i en Francesc, que és el nostre cap i l'enllaç amb els fronts de lluita i de suport logístic. En Dàrie, ja saps qui és. L'Emili és agricultor, i en Guerau tècnic en electrònica, redactor de textos científics, mecànic i tot el que convé. L'altra companya, la Joana, és pedagoga i s'ocupa sobretot de la mainada; escriu llibres de contes, col·labora en els films per a **video-cassette**, i té una altra qualitat, com l'Emili: fa una cuina excel·lent! Nosaltres, llevat d'en Guerau i en Francesc, passem per una colla de barcelonins, de les moltes que se n'han anat a viure a fora i fer de pagesos. Després de les darreres epidèmies de malalties bronco-pulmonars, Barcelona ha perdut gairebé una tercera part dels seus habitants. Ens tenen per un xic excèntrics i per completament inofensius, ara la policia ja no controla res per aquí, ni s'hi acosta mai. El nostre grup gairebé s'autoabasteix; som agricultors —li assenyalà molts bucs, un xic llunyans— i conreadors d'oliveres i ametllers. Venem la mel molt cara! Ara tothom se l'estima més

que el sucre. També tenim unes quantes cabres, per a la llet.

Tornaren lentament cap a la casa, on tothom estava escampat fent la seva feina, i, havent dinat, l'Ernst començà de treballar amb l'Àlicia. Entre altres tasques, refeien les velles cançons, les perdudes, sovint lletra i música:

«Ocell de dues deveses
bé pots viure regalat;
fadri que en festeja dues,
no us feu de sa bondat...»

Han passat... quants dies? L'Ernst gairebé no s'adona del transcurs del temps, reconciliat amb un ritme antic que li semblava haver retrobat. Les cançons i els textos s'escampen i tornen amb alada seguretat, els grups són cada vegada més nombrosos. Tothom tàcitament està convençut que el professor holandès és ja un dels seus. L'Ernst coneix cada camp, cada turó, i les grans muntanyes que eren negres la primera nit; moltes setmanes, els dies que li toca festa, hi puguen amb l'Àlicia: els Ports de Beseit ja no són per a ell només una carena dura, blavissa i llunyana...

Un altre coneixement més pròxim i ric li ha estat atorgat, des d'una de les primeres tardes que interromperen bruscament la feina, amb la noia:

«l'un al costat de l'altre, i completament nus

.....
i per damunt nosaltres, tot el cel, al crepuscle,
la gràcia dels coloms que sàviament volaven.»

Sí, ressegueix unes menudes i blanques carenes, amb la seva vall fosca a migdia i tendres camins, en les nits d'aquest estiu quietes i curtes. Tota la seva vida d'abans és ja un punt de referència llunyà, emboirat.

Una nit sortiren a passeig, quan l'estiu ja decantava, entre la vinya i el fenollar i, com que hi havia clar de lluna, s'enfilaren en un dels turons més propers a la casa. Des de dalt, es veien moltes petites llums, ran de la terra, com si fos un prat esquitxat de lluernes.

—Veus? —li va dir l'Àlicia—. M'agrada de pensar que molts d'aquests petits llums assenyalen cases com les nostres.

—Quants sou, Àlicia? Vull dir: quants som?

—«Molts més dels qui ells creuen i volen»; ara, ja, milers i milers. I, sobretot, milers i milers d'infants.

—Hem rebut bones notícies —continuà—. La pressió exterior que rep el govern central és molt forta i s'està preparant un canvi. Ho tenim tot a punt per sortir a la llum del dia quan calgui, i per ajudar que aquest moment no tardí massa.

Referen a poc a poc el camí fins a la vella casa, plens d'esperança. Pujaren sense fer soroll per no desvetllar els menuts que dormien amb la Clara i la Joana. D'ací a uns mesos —pensà el professor amb silenciosa satisfacció— també dormiria el seu infant entre aquelles parets acollidores i mudes, sota el colomar i les altes estrelles. També per a ell havia ajudat a salvar les paraules, perquè no és amb sal ni en vitrines que cal guardar-les, sinó en els llavis dels fills. Dels infants que petjarien aquella terra d'on ell no es mouria mai —decidí, ja definitivament, mentre mirava el rostre adormit de l'Àlicia i l'inici de la corba, només visible per al seu desig, del seu cos.

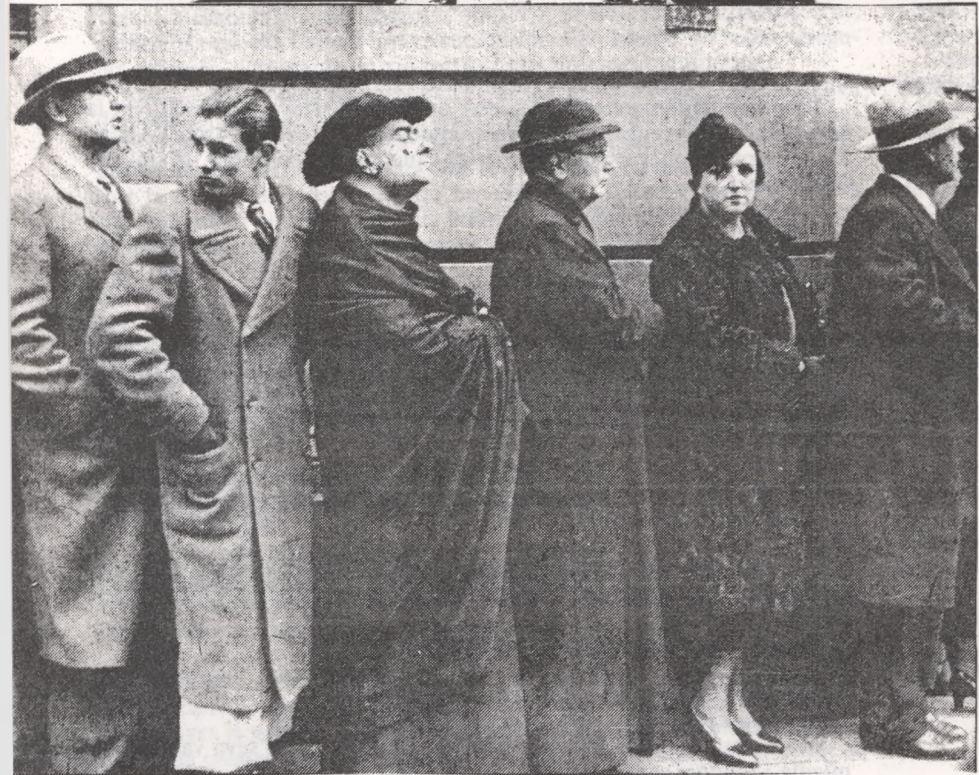
M.ª ÀNGELS ANGLADA
Alt Empordà, 1980

Il·lustracions d'Amèlia Arumí

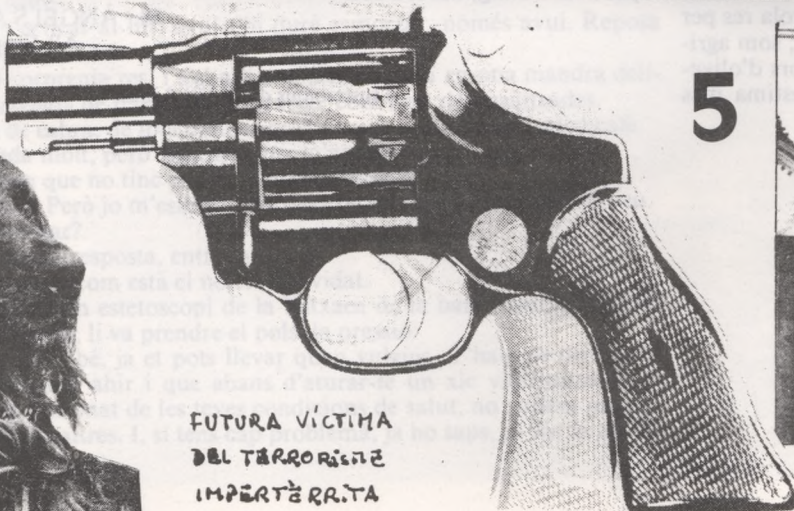
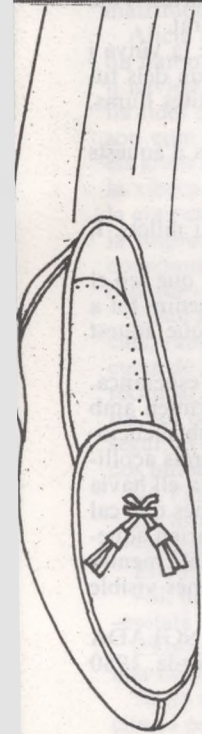

1 2 3 4

FERRER SALAT SORTINT DE LA SEU DEL PARTIT QUE L'HA ACOLLIT COM A MILITANT.

FUTURA VÍCTIMA DEL TERRORISME IMPERTÈRRITA DAVANT DE L'ASSASSÍ.

5

L'AJUNTAMENT EN PES ACOMIADÀ EL FUTUR PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE SANT PERE MÀRTIR.

6

Truc-apatxe

PERMANENT D'EN-CÀRREC

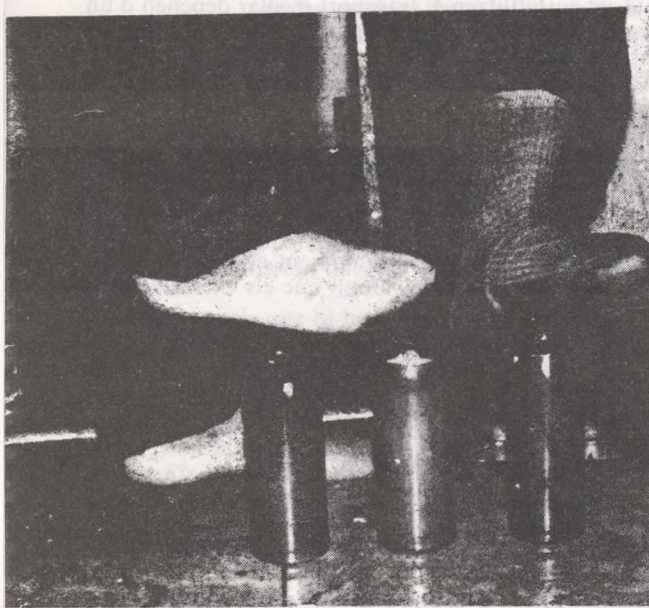

MAS TODO PASA,
TODO PASARA... !!

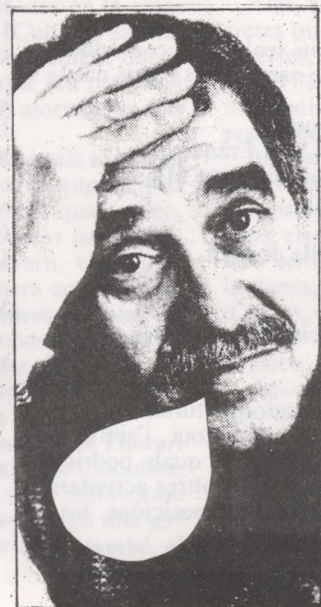
7

NO M'HA AGRADAT GENS
AIXÒ DEL MERCURIAL, EH?

JUSTAMENT,
HONORABLE!

HO VEIG "PELAT"
SI HEM DE CAURE
TAN AVALL...

Gabriel Garcia Márquez.

8

PRESENTACIÓ OFICIAL DEL SERVEI
PSI, PSE, PSA DE LA MANCOMUNITAT

9

LA FALLIDA DEL BANC AMBROSIA
OBLIGA L'ESGLÉSIA A FER RESTRI-
CIONS. LA FOTO MOSTRA L'ACTI-
TUD EXEMPLAR D'ALGUN VICARIS

Educació en el temps lliure

Com a proposta del Grup d'Ensenyants de la Garrotxa, i a través del Consell Municipal d'Educació, s'inicià l'any 1980 el projecte de Centres d'Esplai de l'Ajuntament d'Olot. Han passat dos anys, el Consell Municipal ja no existeix, el Grup d'Ensenyants ha perdut cert pes específic, s'ha creat el Servei Socio-Psicopedagògic de la Mancomunitat de la Garrotxa, i l'Ajuntament ha cobert la plaça d'Assistent Social. Aquesta tardor es presentava al Ple el Projecte Municipal de Centres d'Esplai; aquest, poca cosa tenia a veure amb l'anterior, ni s'hi contemplaven els criteris dels tècnics municipals. A primers de desembre, es creen de forma «experimental» dues places d'educadors.

1

Criteris presentats pel Grup d'Ensenyants de la Garrotxa a partir dels quals s'iniciaren les primeres gestions. En aquestes gestions hi foren implicats tant mestres, com associacions de veïns i Ajuntament. L'Ajuntament diu que disposa de dos milions de pessetes. Tots els criteris presentats foren assumits, i es paralitzà el projecte en l'apartat de contractació (any 1980).

Avantprojecte de constitució de centres d'esplai als barris

I. Justificació social del Projecte

Dissortadament, la demanda educativa dels nens (es) no està ni de bon tros coberta per l'activitat escolar programada pels òrgans de poder de tota societat, i sobretot, quan es tracta d'un ensenyament essencialment **instructiu**, que es limita a proveir de dades uns individus receptors. És per això que pensem que, al marge de l'escola, és molt important d'oferir als nens la possibilitat de TRIAR, d'optar per tot un seguit d'activitats diverses, d'agrupar-se voluntàriament per fer alguna cosa en comú, de facilitar, en definitiva, el desenvolupament de la seva personalitat.

Cal anar molt alerta, doncs, a no confondre l'ESPLAI amb una simple manera d'ocupar el temps o amb una solució fàcil al problema de les «guarderies». És un altre vessant de l'educació, tan fonamental com l'altre, el que en podríem dir «escolar».

II. Zones d'activitat

Per respondre a les necessitats reals de la comunitat, s'hauria de sectoritzar la ciutat partint dels barris naturals que la conformen.

Una proposta, podria ser aquesta:

- Zona 1: Centre de la ciutat / Sant Francesc.
- Zona 2: Carme / Barri del Conill / Sant Miquel.
- Zona 3: Benavent / Bonavista.
- Zona 4: Sant Roc.
- Zona 5: Sant Pere Màrtir / Pla de Dalt.

III. Organització de l'activitat

Es formarien uns equips de cinc monitors per zona:

- 2 Esports.
- 2 Belles Arts.
- 2 Cultura (coordinador / animador cultural).

Aquests organitzarien bàsicament tota l'activitat amb l'ajuda de monitors auxiliars (els quals podrien ser més joves), i coordinarien totes les altres activitats itinerants (ornitologia, numismàtica, exposicions, teatre, etc.).

a. El personal

Les activitats s'organitzarien a l'entorn d'un centre d'esplai, que seria la base i el motor del moviment cultural i esportiu del barri.

b. Les instal·lacions

Locals A.a.V.v.
Locals societats recreatives.
Locals municipals.
Escoles.

IV. Pressupost i finançament

Les despeses importants serien en concepte de beques per als monitors, i costos del material.

Els monitors podrien cobrar 15.000 pessetes al mes.

25 ed. x 15.000 = 375.000 pessetes al mes.

9 mesos d'activitat = 3.375.000 ptes.

Els costos del material dependrien en cada cas de les instal·lacions i possibilitats de cada zona.

Aquest servei podria funcionar de dilluns a divendres, de dos quarts de 6 fins a dos quarts de 8 del vespre.

Tot i que la proporció recomanada monitor/nens és de 1/15, es podria ampliar a un màxim de 25 nens (es) per monitor, amb la qual cosa s'arribaria d'una manera efectiva a una població de 625 nens (es), una suma realment considerable pel percentatge de nens (es) que hi ha a la ciutat.

Amb les dues-centes pessetes mensuals de quota, s'aconseguirien 125.000 ptes., que en nou mesos, representen 1.125.000 ptes. dels 3.375.000 que costaria el projecte.

Cal tenir en compte que aquest any, per a l'esport escolar, hi havia pressupostades i concedides unes tres-centes mil pessetes de la Generalitat.

La primera gestió que s'hauria de fer, seria de trobar la persona que faria de coordinador general, el qual hauria de presentar una programació i establir les normes de funcionament d'aquests centres.

La participació del potencial humà de la Llar del Pensionista, i la col·laboració de totes les entitats culturals i esportives de la ciutat, permetria afrontar aquest projecte amb moltes més facilitats.

V. La població infantil

La població infantil que potencialment podria beneficiar-se d'aquest servei és d'uns 3.600 nens i nenes.

Aquesta xifra no és del tot fiable, per la senzillaraó que molts d'aquests nens (es) no viuen al municipi. Tots els qui utilitzen el transport escolar depenen d'un horari difícilment compatible amb el que seguirien els centres d'esplai.

Una setantena de nens (es) de l'Escola Llar viuen interns al centre.

També cal tenir en compte que una quantitat considerable d'aquests nens (es) estan absorbits per unes activitats que, ara per ara, funcionen regularment a la ciutat: escoltisme, dansa, idiomes, esports, etc.

El centre d'esplai es converteix en un element generador d'activitat que, en un moment donat, pot mobilitzar un sector molt més ampli que els exclusivament afiliats o inscrits.

Hauria de quedar ben clar que no es tracta d'un servei que utilitzaran massivament aquests 3.600 nens (es), sinó que poden arribar a utilitzar-lo a partir de l'activitat que el centre sigui capaç de generar.

V.a. Assegurances i quotes

L'assegurança dels nens (es) és recomanable i prudent, en previsió de qualsevol accident possible.

El preu no representa una despesa excepcional: 250 ptes. per nen (a) anual.

La quota que podrien pagar els pares dels nens (es) inscrits (es) seria de 200 ptes. al mes.

La participació d'altres nens (es) a cursets, sessions de cinema, teatre, podria aportar la quantitat necessària de diners per a cobrir els dèficits globals.

ORGANIGRAMA

AJUNTAMENT

CONSELLERIA DE CULTURA

CONSELL GESTOR

A.A.V.V.
AJUNTAMENT
COORDINADOR G.

GRUP COORDINADOR

COORDINADOR GENERAL
COORDINADORS DE GRUP

EQUIP
MONITORS

EQUIP
MONITORS

EQUIP
MONITORS

EQUIP
MONITORS

EQUIP
MONITORS

2

Informe tècnic presentat al Ple de l'Ajuntament d'Olot per les Conselleries de Sanitat, Cultura i Educació, i Esports i Lleure. Any 1982: no es tenen presents cap de les gestions fetes, ni els criteris elaborats dos anys endarrera. Han desaparegut els dos milions.

Les Comissions Municipals més directament interessades en la creació i el funcionament dels anomenats Centres d'Esplai (Cultura, Sanitat i Serveis Socials, Joventut, Esports i Lleure), creuen convenient donar tot el suport possible a l'avantprojecte que ja fa temps que fou presentat a aquest Ajuntament i que, per diversos motius, ha anat ajornant-se fins ara.

Pensem, però, que hi ha unes consideracions a fer les quals exposem breument. D'una part, la manca d'equipaments als barris suposa una greu dificultat en l'habilitació dels necessaris locals, per als quals calen, a més a més, uns serveis complementaris que vénen a crear noves dificultats; despeses de llum, calefacció en els mesos d'hivern, vigilància, neteja, transports escolars, etc. Això obliga a una primera consideració bàsica: **Els llocs més aptes per a la instal·lació dels centres d'esplai, en general, resulten ésser les mateixes escoles, lloc on queden resoltes en bona part aquestes despeses complementàries esmentades, i on sovint es disposa d'espai i material per a la pràctica d'esports, projeccions, teatre, etc.**

Això no ha de representar, de cap manera, un allargament de l'horari escolar. Cal que a l'hora fixada pleguin totalment les activitats escolars, i entrin en funcionament les activitats pròpies dels centres d'esplai, amb els monitors que calgui i les actuacions programades, però amb uns serveis de llum, calefacció, etc., ja en funcionament. **S'evitaria, també, el**

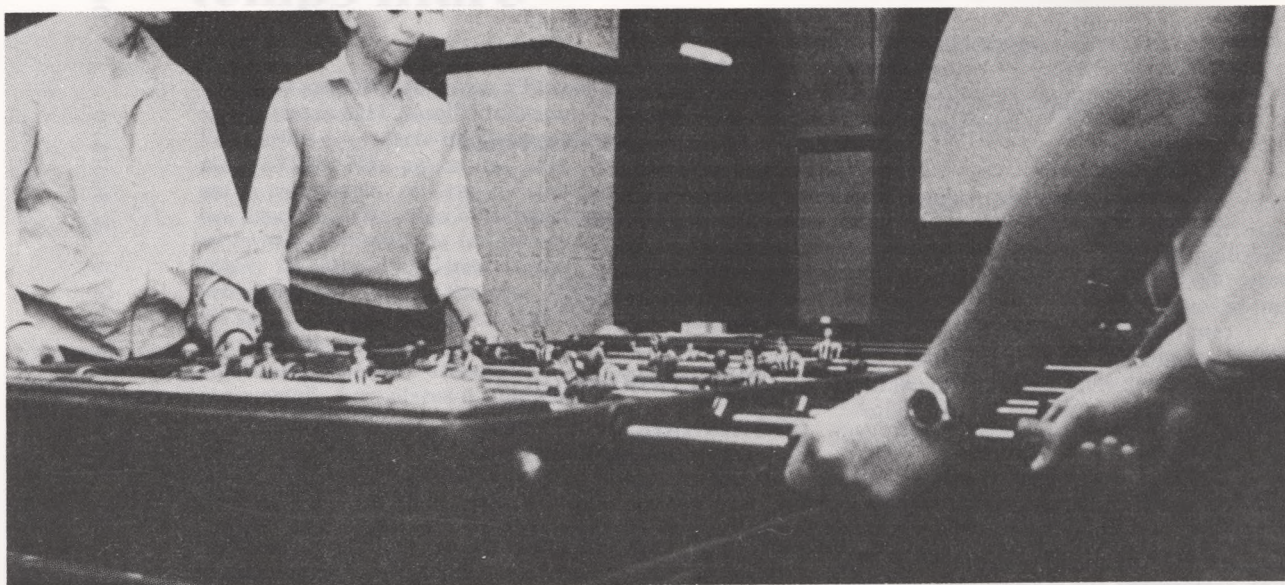
trasllat massiu dels nens de l'escola A, emplaçada al carrer B, al centre d'esplai C del carrer D, amb notable disminució del risc d'accidents i, possiblement, amb major acceptació per part dels pares i tutors.

Es podria començar amb uns pocs centres d'esplai, potser amb un de sol, com a experiència pilot que, d'acord amb l'èxit assolit i l'acolliment donat per part dels escolars i dels pares, i també encara d'acord amb la progressiva dotació de millors equipaments perifèrics, originarien successius centres d'esplai per les més diverses barriades, comptant sempre amb la imprescindible col.laboració de les A.A.V.V. i les A.A.P.P.

Així, amb uns pressupostos assumibles més fàcilment, les ofertes concretes que en algunes ocasions podrien sol·licitar-se de les Entitats més diverses, les disponibilitats, en algunes circumstàncies, de locals municipals i fins d'altres de diversa procedència, el projecte esdevindria molt més realitzable i **possiblement podrien començar a funcionar en el curs acadèmic 82-83.**

Al marge d'això –i al mateix temps amb una relació ben directa–, una potenciació al màxim d'altres activitats igualment reconegudes en l'avantprojecte que comentem, subvencionant-les més substancialment segons els seus programes, acabaria de complementar aquesta política dels centres d'esplai. L'avantprojecte ja cita concretament l'escoltisme, la dansa, els idiomes i els esports, deixant la porta oberta per afegir-n'hi d'altres, com la fotografia, el cinema educatiu i creatiu, el teatre i, d'una manera molt especial, l'Escola de Belles Arts i l'Escola Municipal de Música.

Aquestes puntualitzacions, que sense excessives dificultats encaixarien dintre els centres d'esplai, farien encara més assumible tot el programa de l'avantprojecte que comentem i que, d'altra part i tal com s'exposava en un principi, mereix tot el suport d'aquelles Comissions Municipals informatives més directament implicades en aquest problema.

3

Resolució presa, per acord, per l'Ajuntament. S'hi marquen els criteris administratius necessaris per al funcionament dels dos centres d'esplai a Olot, en ple funcionament des de principis de l'any 1983. No es presenta cap mena de plantejament d'àrea d'educació municipal. No queda resolta la qüestió del finançament.

PROPOSTA DE LES COMISSIONS DE SANITAT I SERVEIS SOCIALS, I GOVERNACIÓ

Fa temps que s'ha manifestat el desig de diversos grups, de crear Centres d'Esplai a la nostra ciutat, com ho posa en relleu el fet d'haver-se presentat diversos antecedents i avantprojectes a l'Ajuntament.

La Comissió de Sanitat i Serveis Socials ha fet un recull dels suggeriments presentats, i després d'estudiar la problemàtica existent (que resta prou justificada en l'avantprojecte de creació de Centres d'Esplai que s'adjunta), considera que s'haurien de posar en funcionament dos Centres d'Esplai amb caràcter experimental, i intentant que el cost d'aquest Servei fos mínim (per exemple, instal·lant-los en l'antic col·legi del Carme i en l'escola de Sant Roc, en lloc de cercar locals nous).

Atès que es tracta de crear un Servei amb caràcter experimental, és a dir, que la seva continuïtat serà determinada pels resultats i per l'acollida que tingui per part dels ciutadans, aquestes Comissions no consideren oportuna la creació de places de plantilla per al personal que hagi de prestar aquest Servei (per altra part, tampoc no es pot preveure ara el nombre de places que caldrà, atès que això estarà en funció del nombre de centres que es creïn), sinó que creu més adient la contractació per a un termini determinat, a temps parcial, de dues persones que es facin càrrec dels dos Centres, que funcionaran experimentalment).

En conseqüència, les Comissions de Sanitat i Serveis Socials, i de Governació, proposen a l'Ajuntament Ple l'adopció dels següents acords:

Primer.— Crear, amb caràcter experimental, dos Centres d'Esplai a instal·lar en l'antic col·legi del Carme i en les escoles de Sant Roc. El termini que s'estableix per al funcionament d'aquests dos Centres experimentals, seria el comprès entre els mesos de novembre de 1982 i juny de 1983 (ambdós inclosos, amb l'excepció que per al present mes de novembre la vigència d'aquest acord dependrà del fet que sigui possible la contractació del personal que s'especifica a continuació abans de finalitzar el mes).

Segon.— Contractar en règim laboral, d'acord amb el que preveu el R. D. 1.445/1982, dues persones en les següents condicions:

1.— La jornada de treball, serà de tres hores diàries durant cinc dies a la setmana.

2.— La durada del contracte serà de set mesos.

3.— La retribució íntegra mensual, serà de quinze mil pessetes.

4.— La cotització a la Seguretat Social, serà la que proporcionalment correspongui a les hores treballades.

Les persones que aspirin a ocupar aquests llocs de treball, hauran de reunir alguna de les condicions que, per a aquest tipus de contractació, exigeix el R. D. 1.445 / 82.

Tercer.— Tindran preferència a ésser contractades per a aquests llocs, les persones que estiguin en possessió del títol de Magisteri i acreditin algun tipus d'experiència en aquests treballs.

Quart.— Almenys dos mesos abans de finalitzar el termini fixat pels contractes, les persones contractades hauran de presentar una Memòria d'Activitats realitzades, que pugui servir a l'Ajuntament per avaluar la necessitat de continuïtat i ampliació del Servei.

Cinquè.— Facultar la Comissió Municipal Permanent per acordar sobre la contractació de les persones concretes que hagin d'ocupar aquests llocs de treball.

No obstant, l'Ajuntament Ple acordarà.

Olot, 8 de novembre de 1982

El President de la Com.
de Sanitat i Serv. Soc.

El President de la Com.
de Governació

4

El Servei Socio-Psicopedagògic presenta a l'Ajuntament una proposta de creació i funcionament dels Centres d'Esplai, per tal que sigui assumida i es reconsideri el projecte municipal. Dos dies més tard, eren cobertes les dues places presentades a concurs públic. L'Ajuntament havia desestimat un primer projecte presentat pels tècnics, els acords presos amb les associacions de veïns, una petició amb tràmit d'urgència a la Permanent, un recurs de reposició presentat pels tècnics municipals a l'Acord del Ple, i un projecte definitiu de creació i funcionament adaptat als resultats obtinguts a través d'una recollida d'informació feta als nens de Segona Etapa de les escoles d'Olot, destinataris, entre d'altres, dels Centres d'Esplai. Desembre de 1982. FI.

PROPOSTA SOBRE CENTRES D'ESPLAI

Servei Socio-Psicopedagògic

INTRODUCCIÓ

El Servei Socio-Psicopedagògic i l'Assistent Social de l'Ajuntament, hem cregut necessari manifestar la nostra opinió sobre com creiem que haurien de ser els Centres d'Esplai, quina línia educativa i de fons haurien de tenir i quins són els punts més bàsics sobre els quals s'hauria de fonamentar un projecte de creació de centres d'esplai en una ciutat com Olot.

Amb això voldríem contribuir d'una forma ben concreta al millorament educatiu dels serveis que l'Ajuntament d'Olot ofereix als nens i joves.

NECESSITAT D'ORGANITZAR EDUCATIVAMENT EL TEMPS LLIURE DELS NENS

Al cap de gairebé catorze mesos de treball del Servei Socio-Psicopedagògic a quasi totes les escoles d'Olot i comarca, podem raonar i justificar sobradament la necessitat de creació de diferents centres d'esplai.

Ens podríem basar en dos fets concrets:

Primerament, hi ha tota la informació que hem anat recollint a través de diferents xerrades i entrevistes amb pares, amb mestres i inclús amb els mateixos alumnes. La impressió que n'hem tret, ens fa pensar que a pesar que a Olot hi hagi diversos grups i organismes que actuen en el temps lliure dels nois en edat escolar, a vegades no són del tot assequibles per a tothom, ja sigui per qüestions econòmiques, de temps, de distància, d'horaris..., o perquè no tots els nens hi poden encaixar, ni adaptar-s'hi.

L'altre fet en el qual ens recolzem a l'hora de reivindicar centres d'esplai, obeeix als resultats d'una enquesta passada l'últim trimestre del curs 81-82 a tots els alumnes de segona etapa (12, 13, 14 i 15 anys) de les escoles Malagrida, Sant Pere Màrtir, Petit Plançó, Volcà Biseroques i Sant Roc.

Aquestes enquestes es varen fer amb l'objectiu de conèixer què feien els nens quan sortien de l'escola, com utilitzaven tot aquell temps que no havien d'estar a classe, i què trobaven a faltar per a ells en el seu barri.

Malgrat que el nombre de nens que no fan cap activitat (ni tan sols jugar a futbol) és molt reduït, gairebé el 100% d'ells diuen que els agradaria que hi haguessin activitats organitzades d'una manera més o menys periòdica, així com un local al barri on poder reunir-se, parlar, jugar... Molts d'aquests nois i noies passen moltes estones, durant la setmana, al seu barri amb la colla d'amics, sense cap més possibilitat que el carrer com a únic mitjà d'expansió.

Val a dir, també, que en unes reunions mantingudes a principis d'aquest any amb les associacions de veïns, es va veure la necessitat que els barris fossin equipats de locals on es poguessin reunir els nois, i a partir d'aquí començar un treball socio-educatiu del seu temps lliure.

En parlar d'associacions de veïns i de barris, voldríem destacar que la nostra opinió es decanta a utilitzar el terme de ZONA, més que no pas el de barri. A Olot hi ha tretze associacions de veïns, amb poca població en cada una. Per això, pensant en qualsevol tipus d'equipament social, s'haurien d'agrupar en zones.

Ens sembla que la següent repartició seria la més adequada, tot i que només un treball directe permetrà de conèixer les agrupacions reals que fan els mateixos veïns:

ZONA 1: Centre ciutat (*) / Sant Francesc (*) / Morrot.

ZONA 2: Carme (*) / Conill (*) / Casc antic. (*)

ZONA 3: Mas Bernat / Sant Cristòfor / Benavent.

ZONA 4: Sant Roc.

ZONA 5: Les Fonts / Pequin / Bonavista.

ZONA 6: Mas Baix / Pla de Dalt / Xiprer i Planotes / Sant Pere Màrtir.

ZONA 7: Sant Miquel.

(*) barris sense associació de veïns.

Aquestes són les raons que, com a Servei, hem anat detectant. Creiem que juntament amb les que puguin aportar l'Assistent Social de l'Ajuntament, la gent dels casals d'estiu, el Grup d'Ensenyants i d'altres institucions, persones o grups vinculats a l'educació i al temps lliure de la mainada, són prou importants i demostratives perquè a nivell municipal es comenci a endegar alguna cosa.

Per la nostra part, creiem que alguns centres d'esplai ben repartits per la ciutat cobririen totes aquestes necessitats.

OBJECTIUS GENERALS I FUNCIONS DELS CENTRES D'ESPLAI

Els centres d'esplai haurien de ser uns espais on els nens poguessin trobar-se per jugar, llegir, parlar, fer petits treballs, i on es programessin diverses accions i activitats estructuradores de la vida en grup i amb funció educadora i socialitzadora.

A nivell general, ens sembla que el centre d'esplai ha de tenir els següents objectius:

A / Despertar aficions. Ha d'haver-hi una àmplia i variada gamma d'activitats que interessin als nens i els motivin. Creiem important aprofitar al màxim aquelles que són més pròximes a l'entorn del nen.

B / Crear hàbits. Com dèiem abans, els nens han d'ésser motivats per les activitats que es fan i, a partir d'aquest interès, hom ha de fer possible que ells mateixos aconseguixin d'organitzar el seu temps lliure, que sàpiguen quan han de començar alguna cosa i per què, que tinguin un ordre en fer-les, una metodologia...

C/ Desenvolupar la consciència crítica. El Centre ha d'ésser un mitjà a través del qual els nens aconseguixin tenir criteris propis sobre les coses que els envolten, que sàpiguen ésser capaços de defensar el que pensen i creuen, i d'acceptar-ne les crítiques. Tot això vol dir que hi ha d'haver molt de diàleg entre ells mateixos, i també amb els adults, que han d'aprendre a escoltar i respectar les opinions dels altres.

D / Fomentar la creativitat. Al principi diem que hi ha d'haver moltes activitats. Aquestes han d'ésser programades pels monitors, però sempre deixant un marge de creativitat per als mateixos nens. S'ha de facilitar que ells puguin programar les seves pròpies activitats i participar-hi.

Teòricament, les funcions d'un centre d'esplai haurien d'ésser les següents:

A / Funció preventiva. Bàsicament es tracta d'evitar una evolució deteriorada del nen, actuar a temps sobre les causes que porten aquest nen cap a una inadaptació social o d'altres problemes de personalitat.

B / Funció assistencial. L'estructura del centre: els monitors, la dinàmica amb els nens, i les activitats, haurien d'aportar el suport necessari per a aquells nens que més ho necessiten.

C / Funció pedagògica. El centre d'esplai ha d'ajudar els nens a descobrir aspectes que, possiblement a través de l'escola, mai no arribarien a conèixer (activitats formatives, inclús instructives, sempre i quan no siguin escolars).

D / Funció terapèutica. Ajudar el nen perquè pugui assolir un cert grau de maduresa en la seva personalitat.

PROJECTE CONCRET DELS CENTRES D'ESPLAI A OLOT

Abans de tot, s'han de definir i deixar ben clars una sèrie de punts que ens sembla que s'haurien de tenir presents a l'hora d'endegar uns centres d'esplai a la nostra ciutat.

Primerament dir que el **local** no hauria de ser l'escola. Hem de pensar que organitzem l'esplai per a uns nens de barri o zona (i, per tant, ha de ser diferent segons les necessitats concretes de cada barri), i no per als nens que acaben l'escola i no saben què fer. El perill que hi ha fent-ho a l'edifici escolar, és que els nens poden lligar centre d'esplai amb una continuació de les activitats escolars, sortir d'una aula i passar a una altra.

El lloc ideal, seria un local dintre el mateix barri o zona. És important que el centre d'esplai tingui un marc físic i ambiental. S'ha d'aprofitar l'estructura social del barri, és a dir, s'han de conèixer i utilitzar tots els recursos del barri, tant humans com físics (grups, associacions, persones d'edat amb ganes de treballar per als nanos, locals, zones verdes, festes, trobades...). Els veïns del barri han de veure el centre d'esplai com un element més, que forma part d'una estructura més àmplia de recursos i institucions. Per tant, caldrà tenir-los informats, explicar-los el projecte, i que ells l'assumeixin i li donin suport.

Quant a les condicions físiques del local, convindria que hi haguessin els equipaments mínims (lavabo, estufes, cadires i taules) i que fos el màxim d'ampli possible perquè els nanos tinguessin l'espai suficient per a fer les activitats.

L'**horari** de funcionament del centre podria ésser de dos quarts de 6 a dos quarts de 8 del vespre. No ha d'ésser necessàriament cada dia dues hores amb tots els nanos que s'hi inscriguin. Ens sembla millor repartir l'horari en funció de les possibilitats de treball amb els diferents grups. És a dir, es podria fer: dilluns, dimecres i divendres per als nois i noies més grans, i dijous i

dimarts per als més petits, o bé la primera hora per als més joves i la segona per als més grans.

Això, hauria de concretar-ho el coordinador general després d'haver fet l'estudi del barri, i veure com es podria repartir a fi que hi poguessin anar la major part dels nens. No hem d'oblidar, per altra part, que molts nens ja tenen ocupades algunes hores a la setmana (mecanografia, idiomes, conferència, esport, ballet...).

També es podria estudiar la possibilitat d'obrir el centre els caps de setmana, o bé aprofitar-lo, el cap de setmana, per a fer activitats amb els monitors fora del local, inclús de la zona. Programar activitats a l'aire lliure a les places i zones verdes de la ciutat, excursions i sortides.

Com a màxim hi poden haver vint-i-cinc nens, amb edats homogènies, per a cada monitor. Si són més, les possibilitats d'un treball ben fet queden molt reduïdes. Quant a l'**edat**, seria ideal poder acollir tots els nens i nenes de 9 a 16 anys. A continuació explicarem més àmpliament el perquè fixem aquestes edats.

Nosaltres partim de la base que els nens més petits (de 6 a 9 anys) necessiten, més que res, el contacte amb la família, i en aquest sentit s'ha de possibilitar que hi estiguin tant de temps com sigui possible. Bé prou que els pares massa vegades abusen de portar el fill a «conferència», com perquè ara nosaltres caiguem en l'error d'oferir-los encara més possibilitats de fer-ho. Només per a aquells nens que no gaudeixin d'un ambient familiar favorable i d'un clima afectiu adequat al seu desenvolupament, el centre d'esplai podria actuar com a agent terapèutic i, en la mesura del possible, de suplència d'aquest clima de convivència i suport del qual el nen és mancat. Per tal de poder fer això, caldria tenir un coneixement molt exhaustiu de les problemàtiques familiars que puguin donar-se en aquell determinat barri o zona on hi hagi el centre d'esplai i, a partir d'aquí, poder planificar amb garanties les activitats d'aquell lloc concret. Per tant, caldria un contacte molt estret entre la gent que porti els centres d'esplai, i aquells organismes que treballen en el camp assistencial i socio-educatiu de la nostra ciutat (Servei Psicopedagògic, ambulatori psiquiàtric...).

Així, nosaltres proposem, prioritàriament, esplai per a tots els nens de 9 a 16 anys. Per als de 6 a 9 anys, només en aquells casos especials en què hi hagués una necessitat real d'ajudar-los.

Fixem-nos bé que parlem sempre de nens fins a 16 anys. Això obeeix també al criteri que exposàvem abans, que no es fa esplai per a nens de l'escola i en edat escolar, sinó que es fa esplai per a tot el jovent d'un barri. Em sembla necessari destacar la incidència que es pugui fer amb aquells nens de 14 a 16 anys que ja no van a l'escola i que, en molts casos, tampoc no fan cap altra activitat, sobretot els qui ni tan sols van poder acabar la bàsica. Segons les dades que es van demanar als mestres de segona etapa de les escoles d'Olot on treballa el Servei, en el curs passat els nois que ple-gaven abans d'acabar l'escolarització al Volcà Biserogues són: a 6è. curs, un 20%, i a 7è. curs, un 5%; a Sant Roc, a 7è. curs, un 8%. En les altres escoles no n'hi hagué cap.

Aquests nois i noies tenen tot el dia lliure, ja que suposem que no són gaires els que han trobat feina.

Per a aquests nois i noies, no serveixen uns centres que només funcionin als vespres. Haurem de pensar, doncs, a obrir durant el dia i fer activitats que responguin a les seves motivacions. Un exemple vàlid podrien ésser els tallers de diferents activitats (fusteria, mecànica, electricitat, ceràmica, fang...), que els possibilitessin diferents camps d'interessos.

Per a tots aquests nois, el Centre ha de tenir un component pedagògic i educatiu molt important, i per a aconseguir-ho tal vegada es podria pensar a mantenir una estreta relació amb l'escola d'adults. Potser així seria possible que alguns nanos que ara no volen tornar a l'escola de cap manera, al cap d'un temps acabessin els seus estudis a través de l'escola d'adults.

Les **persones** que han de portar els Centres d'Esplai són: un coordinador general, que haurà de ser un professional amb experiència en el treball d'infància i jo-

Documents per a la història

ventut pròxim a la realitat olotina, sense que necessàriament hagi de tenir cap titulació, però sí amb formació a través de cursos o d'altres estudis adients a la feina que ha de fer. A més d'aquesta figura, caldran diversos monitors, també del mateix barri o zona, els quals seran els qui estaran més amb els nans fent les activitats.

El **finançament** ha d'anar a càrrec de l'Ajuntament (els sous del coordinador i dels monitors, i els materials i l'equipament necessaris). Hem de pensar que estem parlant de Centres d'Esplai, i l'esplai és competència municipal. A pesar d'això, creiem important que els pares també hi participin, encara que sigui amb una quota simbòlica d'inscripció de 300 o 500 ptes.

Passem ara a parlar de les **activitats** que s'haurien de fer en els centres d'esplai. Dèiem abans que primerament s'ha de conèixer el que es fa en el barri a fi de no duplicar les activitats. Serà el coordinador, junt amb els monitors, el qui decidirà què es planejarà en el centre segons el barri, l'edat dels nans, el nombre d'inscrits i llurs motivacions.

A partir de tot el que hem dit, cal que es tingui ben present que els centres d'esplai no poden sorgir de forma aïllada, sinó que han d'estar dins una filosofia i uns criteris generals i coordinats amb d'altres institucions, no només a nivell de barri, sinó també a nivell municipal i comarcal. Aquesta coordinació es podria dur a terme dins una àrea de Joventut que es podria crear a l'Ajuntament, la qual englobaria l'educador de carrer, el consell municipal de joventut, el consell d'esports, els casals d'estiu, entitats de joves...

Referent als casals d'estiu, ens sembla que haurien de ser una activitat més que es generés a partir dels Centres d'Esplai, com ho podrien ser l'organització de campaments, rutes de muntanya, estudis de la natura o de l'art...

En el temps d'estiu les possibilitats d'esplai dels nans són força més grans i, per tant, l'oferiment i l'organització de noves formes d'esbarjo per a aquest temps lliure també ha d'ésser més ampli. El casal d'estiu no s'hauria de deslligar del plantejament global dels Centres d'Esplai, ni de les vivències i experiències que els nans mateixos hagin pogut tenir-hi. Aquesta major disponibilitat de temps, permet pensar en activitats que en d'altres èpoques de l'any no són realitzables, les quals complementen les que es fan en els casals. Són, ja ho hem dit abans, els campaments, els camps de treball...

PROJECTE

Partirem de la base que l'Ajuntament d'Olot tira endavant una proposta de Centres d'Esplai en dues zones pilot (Carme - Sant Roc). S'utilitzaran -segons la seva proposta- l'antic edifici de l'escola del Carme, i l'escola de Sant Roc. Es compta només amb un monitor per a cada centre, i aquests tindran una durada de set mesos.

El pressupost assignat és el que correspon als sous dels monitors (15.000 ptes. mensuals), treballant tres hores diàries, de 5 a 8 del vespre.

Això ve a representar unes 210.000 ptes.

Tot i que no entenem de cap manera que un Ajuntament pugui assignar un pressupost tan ridícul a un projecte tan seriós com és el d'organitzar el temps lliure dels nans, nosaltres intentarem no moure'ns massa de les poques possibilitats econòmiques «que diu que té» l'Ajuntament, i explicarem com ens sembla que es podrien organitzar els centres d'esplai.

Comptant inicialment amb la mateixa quantitat i amb el mateix temps (30.000 ptes., set mesos), ens sembla que seria més adequat el següent plantejament.

En primer lloc, si partim d'un pressupost tan petit haurem de pensar només en un centre d'esplai per a una zona concreta.

Aquesta zona pilot creiem que hauria d'ésser el barri del Carme - Conill i tota la part del casc vell de la ciutat. De fet, és en aquesta zona on hi ha un evident procés d'empobriment (vivendes, relacions familiars, sa-

lut, nivell cultural...), i és ací on són més urgents els equipaments socials per a tots els veïns.

El Centre només ha d'acollir els nans que viuen en aquests barris, i prou. El que no es pot fer, és acceptar d'entrada tothom qui hi vulgui anar i trobar-nos, després, que no hi ha possibilitats (ni materials, ni econòmiques, ni personals) per a treballar amb tots ells. De totes maneres, tornem a repetir que això són unes pinzellades generals, i que el qui ho ha de decidir tot, ha d'ésser el coordinador general després d'haver conegut de prop cada barri.

Un cop delimitada la zona, pensem que els passos a seguir són:

1r., L'Ajuntament contracta el coordinador general (els requisits que ha de complir aquesta persona ja els hem dits abans) perquè comenci a fer els estudis d'investigació de la zona, i intervenció directa en la realitat (connectar amb els veïns, els joves, les escoles, els grups...).

2n., S'hauria d'aprofitar la mateixa dinàmica de la zona, les festes, els llocs de reunió (bars, places...) i engrescar els nans i els joves per fer, junts, alguna activitat. Organitzar alguna festa, concurs, campionat esportiu...

3r., Al cap d'un temps, el barri ja estaria familiaritzat amb el coordinador i sabrien els seus projectes. Hi hauria un lligam més o menys estret. Serà llavors que ell haurà de proposar als nois i noies més interessats de treballar amb la mainada, que participin en un curs de monitors que el mateix coordinador hauria d'organitzar. Si això no fos possible, es podrien aprofitar els mateixos cursos que s'organitzen a Girona.

4rt., Només llavors, un cop tinguéssim nois i noies del mateix barri especialitzats en activitats de temps lliure, es podria començar a endegar el Centre d'Esplai.

El fet que siguin gent del mateix barri, comporta molts avantatges: coneixen el barri, la seva dinàmica, les famílies, els nans...

PLANIFICACIÓ EN EL TEMPS

Gener, febrer, març: (Curs de monitors) El coordinador es posa en contacte amb el barri.

Abril, maig, juny: Funcionament del Centre: Coordinador i dos monitors com a mínim.

Juliol: Casals d'estiu dins les activitats dels centres d'esplai. Balanç i valoració de la feina feta.

PLANIFICACIÓ ECONÒMICA

Gener, febrer, març, abril, maig, juny, juliol: Coordinador general, 30.000 x 7 mesos	210.000
Dos monitors, 15.000 x 4 mesos	120.000
1 local (material...)	30.000
Altres despeses (organització festes, concursos, difusió)	20.000
	380.000 ptes.

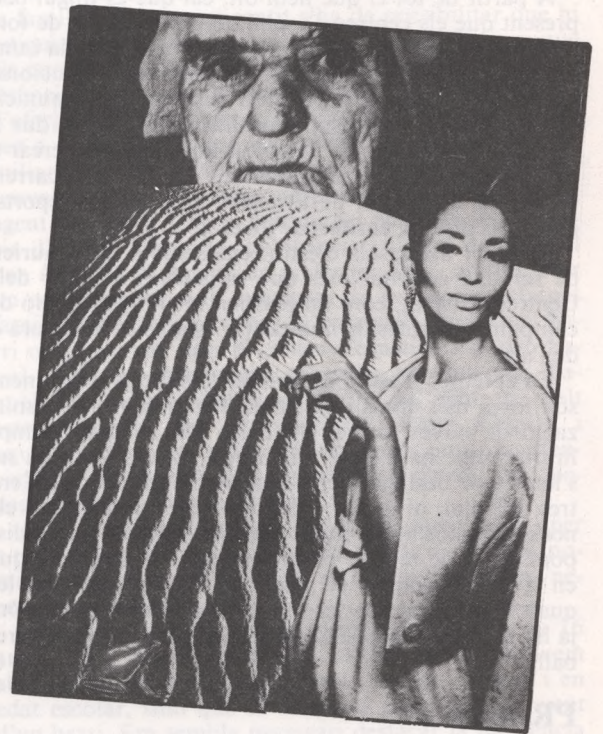
Hem de tenir en compte que també hi haurà els diners de les inscripcions.

Tot això és un punt de partida per a anar establint alguns centres d'esplai repartits correctament per tota la ciutat. Aquest projecte no té cap sentit, ni se'n pot treure massa profit, si només es lloga una persona o dues durant set mesos per a dos centres. Això vol dir que el mes de juliol, el coordinador, junt amb els monitors, hauran de fer una valoració de la feina, i si es veu que val la pena i que és profitós per als nans i per als veïns en general, el coordinador haurà de pensar en una altra zona i començar el mateix procés (estudi de barri, coneixement dels nans i joves, cursos de monitors...).

A fi que això tingui continuïtat i suport legal i econòmic de l'Administració local, creiem que després de l'estiu s'hauria de contractar el coordinador general com un tècnic més de l'Ajuntament (dependent de l'Àrea de Joventut), amb l'estatus de funcionari i amb el sou que li pertoca per la funció que realitza.

0336-356

Foto gra fia

Fotos i muntatges realitzats per:
XAVIER BRUNSÓ
Dissenyador gràfic.

Dibuix d'en

Jeanola

EL CATALÀ mare de totes les llengües

Italià:

Suqui pa amb oli, i no dini.

Anglès:

No es taquin ni es moquin.

Francès:

Un bon jornal fa de bon suar.

Portuguès:

Tingau la festa en pau.

Xinès:

A pi xie escala no cal, si cal, du-l'hi.

Polonès:

Miri que no s'osqui.

Alemanys:

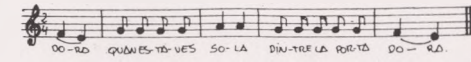
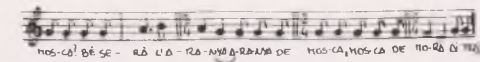
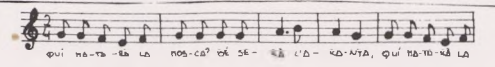
Cards verds taquen i secs piquen.

Latí:

Avis murris porten els nuvis amb om nibus gratis.

LA MOSCA

Qui matarà la mosca? Bé serà l'aranya.
 Qui matarà la mosca? Bé serà l'aranya.
 Aranya de mosca,
 mosca de mora, ai traïdora
 quan estaves sola
 dintre la portadora.
 Qui matarà l'aranya? Bé serà el gall.
 Qui matarà l'aranya? Bé serà el gall.
 Gall d'aranya
 Aranya de mosca,
 mosca de mora, ai traïdora
 quan estaves sola
 dintre la portadora.

Qui matarà a l'home? Bé serà la mort
 Qui matarà a l'home? Bé serà la mort
 Mort d'home
 home de bou
 bou de llop
 llop de ca
 ca de quilla
 quilla de gall
 gall d'aranya
 aranya de mosca
 mosca de mora, ai traïdora
 quan estaves sola
 dintre la portadora.

RECORRAN

Hereu de Girona,
o boig o camatort.

Conten que una vegada els hereus de Girona volien pujar al cel, encara que no diuen a què fer hi. Es posaren tots dintre d'un cistell immens i amb uns ternals es van fer pujar amunt i més amunt, i quan ja gairebé arribaven al cel, la corda dels ternals es va trencar, el cistell va caure i tots els hereus quedaren tarats; els uns, a conseqüència de la caiguda, es tornaren boigs i els altres camatorts.

ORACIÓ

per a treure una brossa de l'ull.

Santa Llúcia i Santa Clara
doneu-m'hi una escombrada
a aquesta brusca de l'ull
que jo no m'hi veig
i no l'hi vull.

CRITS de CARRER

Venedor de llumins:

Dues capsos, tres quartos!
I a prova!
sense pet i sense fum,
fregant, s'encenen!
i bufant s'apagen!

Venedor de tovalloles:

Tovalloles ben peludes
a pesseta en dono dugues,
toballons endomassats
per fregar els morros untats.

MOIXANA

Amb l'infant a la falda, hom el fa saltar amunt i avall tot dient:

Arri, arri, tatanet
anirem a Sant Benet
comprarem un panellet
per dinar, per sopar
per en Jordi no n'hi ha!
En l'últim vers es tira l'infant en rera sobtadament.

FRASE FETA

Arribar a misses dites.
Arribara tres quarts de quinze.

Sortir amb un ciri trencat.
Cagar-la.

Ficarse de peus a la galleda.
Vessar-la.

Pixar fora de test.

Tornem-hi, que no ha estat res.
Endeuant les atxes.

Ésser un curt de gambals.
No tenir dos dits de front
Ésser més curt que un plat de faves
No veure-hi més enllà del nas

CAMBARBUSSAMENT

En cap cap cap el que cap en aquest cap

-Senyora, vinc de part de la senyora a veure si la senyora s'enyorra o no senyora.

-Senyora, digui a la senyora que la senyora no s'enyorra.

Visc al bosc i busco vesc, i visc del vesc que busco al bosc.

da mare dels ous:
PIL AMAT
PEP COBALLÉ
TONI RUSCOLLEDA
MEI TEIXIDOR

ÒPIES

Cal fer clots a terra, de la mida d'una pilota petita, tants com jugadors hi han. Quan cada u té la seva òpia o forrat, es fa qui tira primer, per exemple, a palletes: N'hi ha d'haver tantes com jugadors, totes iguals menys una més curta, agafades de manera que es veegin anivellades; la cantarella és:

Palles curtes,
palles llargues,
qui curta la treurà,
guanyarà.

I, aquest, el guanyador, tira, des d'una ratlla situada a uns cinc metres de les òpies, mirant de fer-la anar a la òpia d'un company. Si la pilota entra dins d'una òpia, el propietari ha d'anar-la a cercar i tirar-la per veure si toca algú. Si falla, ha de ficar una pedreta dins la seva òpia, però si el toca el que ha de posar la pedreta és el que ha estat tocat. El perdedor sempre és el que després li toca tirar. Tres pedretes dins l'òpia significa l'eliminació.

Recollit en boca del nostre pare
JAUME COBALLÉ
CASA MITJANA

Endevina lla

Com més s'alça
més s'abaixa

Com més n'hi ha
menys pesa.

Endevina, endevinalla
quin és elevc
que pica a la panxa.

Endevina, endevineta
què té el rei
a la braqueta?

La Policia Municipal

LA FORMACIÓ DELS POLICIES MUNICIPALS

Fins no fa gaire temps, era una idea molt estesa entre els ciutadans que, per a ésser Policia Municipal, no calia saber gaire res, que per a entrar a fer aquesta feina n'hi havia prou de ser amic d'algun conseller o tenir algun «enchufe», i que una vegada eres a dins, ja ningú no et podia treure, i que la feina no matava. No crec que sigui aquesta la impressió que es té ara. Diria que a nivell de ciutadans i, també, a nivell d'Ajuntament, ha canviat el concepte que es té del P. M., com ha canviat completant-se i millorant, el seu camp de treball. Almenys aquest és el cas de moltes de les ciutats i poblacions grans de les comarques gironines.

Sense cap afany d'ésser presumptuós, diria que l'Escola de la P. M. ha col.laborat a aquest canvi.

L'ESCOLA DE LA POLICIA MUNICIPAL

El 16 d'abril de 1980, el Ple de l'Ajuntament de Girona pren l'acord de crear l'Escola de la Policia Municipal, adscrita a la Tinència de Govern Local i Participació.

Quines són les finalitats que es proposa l'Escola? Doncs millorar els procediments selectius d'ingrés al Servei de la P. M., procurar Formació Bàsica als seus membres, alhora que una Permanent Actualització Professional, amb aplicació de les tècniques educatives adequades.

Les funcions concretes de l'Escola es poden especificar d'aquesta manera:

- 1.- Organització de cursos de formació bàsica per als aspirants a Policia Municipal.
- 2.- Estudi, preparació i organització d'un programa de Formació Permanent per als funcionaris de la P. M.
- 3.- Organització de Cursos d'Actualització Professional per als funcionaris del Servei.
- 4.- Organització de Seminaris, Taules Rodones, Conferències i Cursos d'Especialització.
- 5.- Creació d'un fons documental i bibliogràfic, així com intercanvi de dades i resultat de tot tipus de treballs.
- 6.- Establiment i preparació de Criteris de Promoció dintre del Servei, així com l'organització dels Cursos de Promoció adients.
- 7.- Realització d'estudis i investigacions.
- 8.- Col.laborar en la formació de P. M. d'altres ajuntaments.

Aquest era el programa inicial que es proposava a l'Escola i que s'ha anat portant a terme a poc a poc, en aquests dos anys i mig de funcionament. Des de bon començament, voldria assenyalar un aspecte important, el punt 8, la col.laboració amb altres ajuntaments. Voldria deixar constància en aquestes ratlles que, a pesar que l'Escola és municipal, és de l'Ajuntament de Girona, s'han aprofitat dels seus serveis tots els ajuntaments de la «província» que tenen servei de P. M. Això és un motiu de satisfacció per a l'Escola, i al mateix temps un motiu d'exigència.

Per veure com actua l'Escola i com es prepara un P. M., el millor que podem fer és seguir el «curriculum» d'un aspirant a Policia Municipal.

PROVES D'ACCÉS A P. M.

En el cas de Girona ciutat, quan un noi o una noia vol ser P. M., ha de presentar la petició a l'Ajuntament i preparar-se per a les proves de selecció. Tots els candidats passen les següents proves, que són eliminatòries: Revisió mèdica, a través de la qual es garanteix que els aspirants reuneixen les condicions físiques necessàries per a la feina que hauran de fer. No cal dir que aquesta revisió té especial cura d'aquells punts que poden afectar més directament la feina, p. e. oïda, vista, peus plans...

-L'aspirant, després ha de superar unes proves físiques en les quals hi ha quatre exercicis: prova de velocitat, de resistència, potència de braços i de cames. Sempre amb el criteri de no fer atletes i campions, sinó de tenir persones destres i mínimament capacitades. Són proves que amb una petita preparació es superen fàcilment; fins ara, les estadístiques ens han demostrat que no és en aquesta prova -que espanta a molts- allà on es fa la selecció.

-Un tercer apartat de la selecció, són les proves culturals. Consisteixen en un exercici de matemàtiques progressiu, i que té la cota màxima en el nivell de graduat escolar. Un segon exercici consisteix a fer-hi una breu conferència sobre un tema d'actualitat, i ells n'han de presentar un resum; la conferència es fa en català. D'aquesta manera es pot comprovar si entenen el català -que és un requisit indispensable-, com estan d'escriptura i ortografia, i quina capacitat de raonament i síntesi tenen.

-El tercer exercici consisteix en una prova d'observació. Se'ls mostren un parell de diapositives, i se'ls fan diverses preguntes sobre el que han vist a la pantalla, amb la finalitat de veure les seves dots d'observació, indispensables en tot bon policia.

-Els qui superen aquestes proves passen, després, una bateria de tests que serveixen per orientar el tribunal que ha d'escollir definitivament els aspirants que faran el «Curs de Formació Bàsica». Aquests tests són indicadors de la personalitat del futur policia municipal, i miren, sobretot, aspectes com agressivitat, capacitat de treball en grup, sentit de col.laboració i iniciativa...

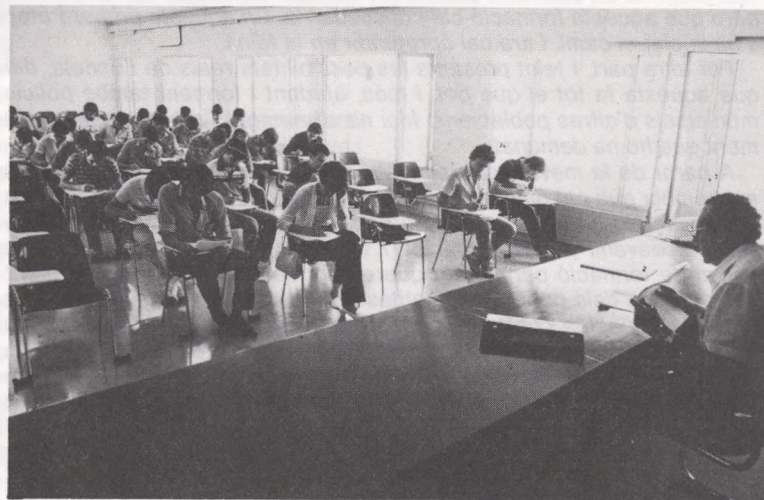
CURS DE FORMACIÓ BÀSICA

Els aspirants escollits pel tribunal com a futurs P. M. han de passar per aquest curs abans d'entrar definitivament al Servei. Aquest curs té una durada de tres mesos, d'octubre a desembre, amb 7 hores de classe diàries. Les classes són teòriques i pràctiques, i les donen persones expertes en la matèria, civils i membres de la P. M. que s'han triat per les seves capacitats.

Concretament, aquest any s'han triat 10 monitors de la P. M. per a diferents temes, prèvia la presentació d'un programa i una entrevista amb els responsables directes de la formació.

Les matèries que es donen en aquest curs s'agrupen en tres grans blocs: teòriques, cultura general i professional. En l'apartat teòric, s'hi inclouen l'estudi de la Constitució i de l'Estatut de Catalunya, la funció de la Policia... tot el que ha d'emmarcar el treball del futur policia. Quant al grup de la cultura general, hi ha aquelles matèries que hom considera que poden ajudar el P. M. a fer una feina més eficaç i ben feta, p. e. llengua catalana, coneixement de la ciutat, història de la policia a Catalunya... Finalment, en el tercer grup es treballen les qüestions pròpiament professionals, juntament amb aquelles com primers auxilis, bombers... que hi estan estretament lligades.

De totes aquestes assignatures els alumnes, tant els de Girona ciutat com els que hi envien d'altres ajuntaments, s'han d'examinar. Als qui superen satisfactoriament el curs se'ls lliura un diploma. Pel que fa als de Girona, una vegada superat el curs entren a fer Servei. Als de fora, d'altres poblacions, a més del diploma es lliura una nota als respectius ajuntaments. Val a dir que el criteri d'exigència del curs no és pas que els alumnes suspenguin, sinó que entenguin el que se'ls explica, així doncs, si un alumne suspèn un examen se li proporciona la possibilitat de recuperar.

CURSOS D'ACTUALITZACIÓ

Hem vist el procés dels aspirants a P. M. que es fa a través de l'Escola de l'Ajuntament de Girona des de fa tres anys. Però, es pot preguntar el lector, ¿això no comporta un perill de dividir la plantilla, de crear malestar entre els qui han entrat després d'un període de formació, i els qui ja fa temps que són a dins?

Aquest és un punt que es va tenir present des del mateix moment de la creació de l'Escola, i així simultàniament s'iniciaren cursos d'Actualització per als P. M. que ja eren dins la plantilla.

La finalitat d'aquests cursos era de reciclar, de posar al dia tots els policies municipals. Els continguts són bàsicament els mateixos que els del curs de preparació, però més reduïts. Aquests cursos d'actualització duren menys dies i menys hores.

La Policia Municipal

En la mesura del possible, també s'ofereixen als P. M. alguns cursos de temes monogràfics, p. e. cures i socorrisme, perquè els qui vulguin puguin aprofundir algun aspecte de la seva formació, sempre, però, relacionat amb aspectes connectats directament amb el servei.

També s'imparteixen cursos d'especialització per a la formació dels caporals i, ara en aquests moments, de sergents, tractant temes com: tècniques de comandament, gestió de personal, relacions humanes...

FORMACIÓ PERMANENT

Una vegada els aspirants entren a formar part de la plantilla, continuen la formació juntament amb els policies veterans. Tots els P. M. que volen, poden participar en les classes de Formació Permanent. Aquestes es fan dos dies a la setmana en sessions de dues hores, concretament de 8 a 10 del vespre, i es fan alternativament per no perjudicar sensiblement el servei.

En aquestes classes es tracten temes diversos, sempre relacionats amb aspectes útils per al servei. Es repeteixen temes que ja s'han explicat en els cursos d'actualització o en el curs bàsic, s'aprofundeixen els temes importants, s'expliquen temes nous d'interès per a la feina, es resolen casos concrets que han passat durant la setmana...

Els P. M. que estudien el batxillerat o el graduat social, o van a la universitat (7 d'una plantilla de 96), estan dispensats d'assistir a classe un dia a la setmana.

CURSOS MONOGRÀFICS I D'ESPECIALITZACIÓ

L'aspecte més important a destacar en aquests cursos, és el fet que els «alumnes» participants no parteixen de zero, com en el curs bàsic, sinó que ja tenen una experiència en la feina, i sovint una experiència de molts anys, i això repercuteix en l'actitud a l'hora de la formació. N'hi ha que volen saber i aprendre per no quedar-se enrera, àdhuc per una por que els joves ocupin càrrecs de responsabilitat, ja que estan més preparats, i ells no puguin pujar; d'altres, en canvi, són gats vells i ningú no els ha d'ensenyar res, ja ho saben tot. De totes maneres jo diria que –en general– tant els de Girona ciutat com els que han enviat els altres ajuntaments, són persones amb ganes de saber, de fer la feina millor, malgrat els possibles vicis que hagin adquirit amb els anys de treball.

CONCLUSIÓ

Aquesta és la situació actual pel que fa referència a la formació dels P. M. de la plantilla de Girona. Intentant valorar una mica la feina, diria que s'ha fet un pas molt positiu en establir les bases de la formació, però que aquesta formació cal consolidar-la. En aquesta primera etapa s'ha iniciat el camí, i ara cal aprofundir en la feina.

Per altra part, i teint presents les possibilitats reals de l'Escola, diria que aquesta fa tot el que pot, i més, ajudant i formant també policies municipals d'altres poblacions. Mai no s'ha negat l'ajuda a cap ajuntament que ho ha demanat.

A partir de la meua experiència personal com a director de l'Escola, em sembla que cal plantejar alguns interrogants que caldria solucionar ben aviat: No seria bo que hi hagués un programa mínim de selecció per a esdevenir policia municipal? No hi hauria d'haver un programa mínim de formació permanent que es pogués oferir a totes les plantilles de P. M. dels pobles, per petites que fossin? Un possible camí d'atenció a aquestes poblacions petites podria ésser el treball comarcal. No cal establir i assegurar la formació permanent dels caporals i sergents que són –a l'hora de la veritat– els responsables de la P. M. en les nostres poblacions? Qui ha de fer tota aquesta feina? L'Escola de la P. M. de Girona? Ella sola? O cal que la Generalitat hi intervingui directament establint programes comuns, ajudant econòmicament i amb material...?

Són interrogants que cal tenir presents, i als quals cal donar resposta aviat si volem que el treball de consolidació del camí iniciat es faci de manera eficaç.

SALOMÓ MARQUÈS

director de l'Escola P. M. de Girona

POLICIA I DEMOCRÀCIA

La policia s'ha anat convertint en un servei públic molt costós. Al mateix temps, el ciutadà ha anat reiterant les seves crítiques a les actuacions policials. S'hi pot afegir, a més, l'augment inexorable de la delinqüència i el descens espectacular de la taxa de solució policial dels delictes. Tindrem, d'aquesta manera, el marc d'una crisi prou important com per a obligar-nos a revisar els fonaments mateixos de la funció policial en la societat democràtica.

EL DESENVOLUPAMENT HISTÒRIC DE LA POLICIA

Quan es parla de policia, hom pensa de seguida en la limitació dels drets, en la privació o la restricció de les llibertats humanes. Malgrat tot, etimològicament almenys, la paraula policia evoca sobretot un concepte de protecció. Efectivament, la paraula prové del grec «polis», que vol dir ciutat, i del seu derivat «politeia» o organització de la ciutat. En un primer moment, la policia respon a les necessitats d'ordre i autoritat de les primeres comunitats humanes sense que es pugui fixar amb exactitud una data a la seva aparició.

L'aparició de la policia, per tant, és conseqüència de la formació d'aglomeracions a determinats llocs (ciutats) on els homes es reuneixen en gran nombre i on llurs relacions intenses produeixen riscos de disturbis i, com a conseqüència, un profund desig de pau pública.

A partir d'aquí, l'evolució de la societat comportarà grans transformacions en la policia. El terme policia, que durant molts segles tenia només el significat de policia administrativa, comença a significar també l'organització o l'aparell de policia.

És a Europa on es produeix el canvi definitiu que donarà lloc a la policia moderna amb les característiques bàsiques que encara la defineixen avui. Durant els segles XVII i XVIII a França, i durant el XIX a Anglaterra, té lloc el procés de modernització de l'antic aparell policial que, posteriorment, serà imitat a tota Europa.

Aquesta modernització de la policia respon —com en la seva aparició— a un desig generalitzat de pau pública, produït pels creixents disturbis. Ni l'Exèrcit ni els guàrdies burgesos semblaven ser els mitjans més adequats per a mantenir un ordre públic cada vegada més amenaçat. La novetat que suposa la policia moderna a Europa consisteix, com diu Fijnaut (1980), en l'aparició de cossos de policia professionals, és a dir, de grans unitats d'homes jerarquitzats i disciplinats que sota la direcció d'un sol cap estan exclusivament dedicats a vigilar activament i continuadament tot el territori sotmès a la jurisdicció de llurs autoritats polítiques i que tenen l'obligació de facilitar-los informació sobre tot el referent a l'ordre públic i que, arribat el cas, poden ser concentrats per tal de reprimir els desordres col·lectius.

L'evolució de la policia a l'Estat espanyol ve condicionada, sens dubte, per l'evolució socio-política de la societat espanyola. Reuneix, també, els elements prin-

cipals que configuren la tradició policial europea. Malgrat tot, la nostra tradició policial conté diverses característiques que la particularitzen.

L'aparició de la Guàrdia Civil l'any 1844 té una important significació històrica i una gran transcendència en aquesta evolució. Comporta, almenys, dues grans conseqüències:

En primer lloc, la definitiva implantació d'un model policial fortament centralitzat. No podem oblidar que durant tot el segle XVIII i part del XIX, el mapa policial de l'Estat espanyol estava format per forces provincials dependents dels Capítans Generals i les Reials Audiències. Aquestes forces naixeren o es reorganitzaren a imatge de les Esquadres de Catalunya (Mosos d'Esquadra) creades per Felip Vè. l'any 1721, després de l'acabament de la Guerra de Successió, i considerades com el principal antecedent de la policia moderna a l'Estat espanyol.

Aquestes forces policials de caràcter provincial, venien a suplir el munt de minúscules, autònomes i anàrquiques forces policials independents entre si, i que no depenien de la Corona ni de la província, sinó del municipi.

Podriem resumir, per tant, que fins al començament del segle XVIII les úniques forces de policia que existeixen a tot l'Estat són de caràcter local i depenen exclusivament de l'Alcalde. Durant tot el segle XVIII i meitat del XIX, desapareixen totes aquestes forces i

n'apareixen unes altres d'àmbit provincial, dependents dels Capítans Generals i de les Reials Audiències. L'any 1844, la creació de la Guàrdia Civil suposa l'inici de la fi d'aquestes forces —només en quedarien algunes amb funcions absolutament minimitzades— i l'aparició d'un aparell policial centralitzat i únic per a tot l'Estat.

En segon lloc, la creació de la Guàrdia Civil va suposar la perpetuació de la ingerència de l'Exèrcit en la vida civil mitjançant el seu protagonisme decisiu en la policia.

Durant molts segles, l'Exèrcit serà la policia per excel·lència: qualsevol tropa actuarà de policia en qualsevol lloc on convingui. Durant el segle XVIII, les forces provincials suposen un pas entremig en el procés de professionalització d'una força militar en la funció permanent de policia. Durant aquest segle, l'Exèrcit i les forces policials provincials compartiran l'activitat policial sota el comandament unificat del Capità General. Ja en el segle XIX, la creació de la Guàrdia Civil culmina aquest procés: un institut de l'Exèrcit queda definitivament especialitzat en la funció de policia. En totes aquestes etapes, la policia s'ha convertit en el vehicle més apropiat per tal de permetre la intervenció de l'Exèrcit en la vida civil, al mateix temps que es convertia en el camp de batalla del seu enfrontament directe i permanent amb la població.

En definitiva, de la ciutat medieval a la gran megalòpolis moderna, les raons que inicialment justifiquen la funció policial encara perduren, encara que els problemes hagin canviat de dimensió i naturalesa.

Alzamora

ARTS GRÀFIQUES - CARTONATGES

Pou del Glaç, 5 - Tel. 26 01 62*

OLOT

La Policia Municipal

2. LES FUNCIONS DE LA POLICIA EN LES SOCIETATS MODERNES

Diversos autors coincideixen a afirmar que el manteniment de l'ordre, l'aplicació de les lleis, la protecció de la vida i de la propietat dels ciutadans, són essencials per al funcionament de qualsevol societat. En la mesura que aquesta responsabilitat s'encomana a la policia, fa que aquesta presenti la doble originalitat de ser, com diu Saussaies, la més antiga institució de protecció social i la principal forma d'expressió de l'autoritat.

En les societats modernes, malgrat tot, s'està produint un augment extraordinari de la criminalitat, així com canvis i agreujaments inquietants en llurs manifestacions. Al mateix temps, per la pròpia complexitat social que és en la base de l'augment de la criminalitat, es registra una proliferació extraordinària de reglamentacions de tota mena que restringeixen cada vegada més la llibertat d'acció dels ciutadans. El ciutadà, com a conseqüència, és cada vegada més sensible als possibles atemptats de què puguin ésser objecte els seus drets fonamentals.

En aquest context es produeix, inevitablement, un notable increment de les intervencions policials en casos cada vegada més complexos i delicats, la qual cosa converteix la policia en l'organisme de l'Estat que es troba constantment en contacte directe, no tan sols amb el crim i amb els delinqüents, sinó també amb la població en general.

El Ministre de la Justícia de Québec (Canadà) deia, l'any 1971, que allò que justifica la policia en un estat democràtic, és la necessitat de protegir les diferents llibertats individuals i socials, i és igualment la necessitat d'harmonitzar aquestes llibertats per tal que neixi i es desenvolupi un clima general d'ordre, tolerància i pau. Referint-se al mateix context, Saussaies resumia aquest principi general dient que tot l'art de la democràcia consisteix a conciliar l'ordre i la llibertat.

a) LES FUNCIONS INSTITUCIONALS

El conjunt de funcions desenvolupades per la policia en les societats democràtiques, resulten complementàries entre si i estan subordinades a la missió principal de donar al ciutadà tota la protecció necessària, per tal que pugui exercir lliurement i tranquil·lament tots els drets que li reconeix la llei. En base a aquest objectiu principal, es defineixen les diverses funcions de la policia: la prevenció del delictes; la detecció, el descobriment i la detenció dels autors d'un delictes, així com la recollida de les proves necessàries; el manteniment de l'ordre públic; l'aplicació de les lleis; el control de la circulació.

LA PREVENCIÓ DE LA DELINQUÈNCIA

Tradicionalment la policia ha assimilat, bàsicament, la prevenció a la dissuasió, i aquesta a una simple perllongació de la repressió fins a les situacions previes a la comissió d'un delictes. No fa falta insistir que la ràpida evolució de la societat, així com la repercussió d'aquest fet en la delinqüència, han vingut a qüestionar la validesa d'aquesta interpretació tradicional. Tot ens indica que necessitem actualitzar el concepte de la prevenció policial de la delinqüència: més que un conjunt de tècniques, es tracta d'un estat d'ànim que ens durà progressivament a renunciar al recurs repressiu, i cada vegada més, a esforçar-nos per aconseguir la reinserció social del ciutadà infractor d'una regla penal. I aquest no és un principi per a l'ús exclusiu de la policia o del conjunt del sistema penal, sinó que s'ha de convertir en una nova actitud social compartida per cada un de nosaltres.

LA REPRESSIÓ DE LA DELINQUÈNCIA

En la mesura que la prevenció total de la delinqüència comportaria l'eliminació de la llibertat, és indispensable que les societats democràtiques s'adaptin a un cert volum de criminalitat a condició de mantenir-lo dins d'uns límits tolerables. En la mesura que es consideri la prevenció com la substitució gradual de la repressió en tant que actitud policial bàsica, podem admetre la repressió com el darrer dels recursos de què disposa la policia per tal de fer front a les agressions greus contra la vida i la propietat dels ciutadans. De totes maneres, no es pot desconèixer que la repressió constitueix una acció delicada en un país democràtic. Comporta decisions enèrgiques, com el fer ús de la força, les quals, si són utilitzades desproporcionadament, poden agreujar el desordre en lloc de posar-hi fi, i suprimir la llibertat en lloc de defensar-la.

EL MANTENIMENT DE L'ORDRE PÚBLIC

Atribuïnt al concepte de «seguretat nacional» una accepció àmplia que autoritza l'eliminació física dels opositors al règim, els règims dictatorials o totalitaris conculquen ignominiosament els drets fonamentals de la persona. És per aquesta raó que l'ordre públic al servei exclusiu dels detentadors del poder és, essencialment, l'adversari de la llibertat. Pel contrari, l'ordre públic pot ser posat al servei de tots els membres de la col·lectivitat. Aleshores, el seu objectiu consisteix a protegir-nos de qualsevol violència il·legítima i permetre'ns viure lliures

de qualsevol por inhibidora. Retrobem aquí la íntima relació existent entre aquestes dues nocions fonamentals i indissociables com ho són la seguretat i la llibertat. És per aquesta raó que aquesta finalitat no exclou la precedent, és a dir, la protecció dels detentadors legítims del poder i les institucions legalment establertes. D'aquesta manera, l'ordre públic democràtic serveix doblement la llibertat: d'una banda creant espais oberts a la decisió lliure; però també garantint, d'acord amb el principi que assigna com a límits dels drets de l'home aquells que assegurin als altres que puguin gaudir pacíficament dels mateixos drets, la coexistència pacífica de les llibertats.

b) LES FUNCIONS D'AUXILI I D'ASSISTÈNCIA SOCIAL

D'una forma inesperada, qualsevol policia pot ser requerit per a realitzar tota mena d'accions que van més enllà de les seves funcions característiques: ajudar vells i malalts mentals; buscar persones desaparegudes; dispensar serveis mèdics d'urgència; servir de mediador en baralles entre matrimonis, propietaris i llogaters, o entre comerciants i els seus clients; encarregar-se de nens abandonats; facilitar informacions relatives a diversos serveis públics; etc.

Davant d'aquest tipus de situacions, el policia es converteix en un treballador social a desgrat seu, ja que es troba cada vegada més sovint, confrontat a problemes que superen el marc normal de la seva competència, formació i responsabilitats.

Segons certs estudis, el conjunt de funcions relacionades directament amb la delinqüència i l'ordre públic, representen aproximadament entre el 15 i el 20% del treball policial. Això suposa que les actuacions destinades a ajudar els ciutadans, més enllà de les pròpies responsabilitats, ocupen un percentatge del treball policial superior al 80%, i que pot arribar al 90% en alguns casos.

3. ELS MITJANS FUNCIONALS

La policia, tradicionalment, ha trobat la seva força principal en una organització de tipus para-militar. En realitat, les funcions policials de manteniment de l'ordre i d'assistència, constitueixen responsabilitats delicades en una societat democràtica, i que comporten decisions enèrgiques com el fer ús de la força.

La Policia Municipal

a) L'ORGANITZACIÓ POLICIAL

Actualment existeixen, segons l'organització general de cada estat, dos grans tipus de policia: una policia centralitzada, estructurada de forma perfecta i definida en relació amb els altres organismes governamentals, que cobreix el conjunt del territori estatal (és el cas de França i de la major part dels països europeus i sud-americans) i una policia descentralitzada, amb una jurisdicció limitada i sovint complexa degut a la multiplicació dels serveis policials, que posseeix criteris diferents en relació a la seva organització, a les normes de reclutament i formació del seu personal, i a la utilització dels mitjans de què disposa (per exemple, la policia nord-americana i la canadense).

La policia, en tot cas, és un dels subsistemes de l'Administració de la Justícia Penal que, contràriament als altres subsistemes d'aquesta Administració (tribunals, organismes penitenciaris) té la particularitat de trobar-se en contacte directe i constant, no tan sols amb el delictiu i el delinqüent, sinó també amb el conjunt de la població. Per tant —com assenyala Rico—, la policia porta a terme la seva missió en una societat determinada i en permanent evolució.

El sistema d'organització para-militar ha estat adoptat degut que, com l'exèrcit, la policia desenvolupa una funció repressiva, coercitiva i defensiva. Ha d'estar continuament en peu de guerra i disposada a fer un ús imprevisible de la força. Les conseqüències de l'organització para-militar de la policia han estat molt estudiades (Reiss, 1971, i Bittner, 1975). Impliquen, entre altres: l'ús de l'uniforme, el «saludo», la formació militar i un sistema de comunicacions internes calcat de l'exèrcit. En definitiva, una de les conseqüències més evidents d'aquest paramilitarisme serà el desenvolupament, al si de la policia, d'un cos que s'origina igualment en certs aspectes del seu treball com són el perill, el secret i la marginació dels cossos de policia. Tradicionalment s'ha considerat que aquest tipus d'organització para-militar aplicada a la policia, era el mitjà més eficaç d'obtenir la disciplina interna sense necessitat d'una gran sofisticació administrativa.

b) LA PATRULLA

El treball en patrulla, generalment confiat a policies d'uniforme, ofereix el major nombre de contactes amb la població. Més del 80% dels efectius policials estan destinats a aquest treball.

La patrulla és en primer lloc una presència, una manera d'observar i una vigilància. D'aquesta manera, el patruller està atent a les persones, als béns o als incidents del seu sector; segueix el desplaçament de les persones i les activitats de la població. L'acció del patruller es desenvolupa principalment a la via pública i en els llocs fàcilment accessibles. La delinqüència en els edificis públics, als grans edificis i en els sectors subterrànies de les noves aglomeracions urbanes, escapa en gran part al patruller, i la seva intervenció en aquests llocs només respon a alguna demanda o exigència específica.

c) LA INVESTIGACIÓ

A tots els serveis de policia, la investigació criminal es duu a terme a través de seccions especialitzades. Segons la importància del servei policial, aquestes seccions es subdivideixen en subseccions per a la detecció de delictes particulars com les activitats fraudulentas, els homicidis, els robatoris importants, els incendis criminals i els delictes relacionats als costums i les drogues.

Les qualitats que s'exigeixen a un investigador, són diverses: ha de posseir un gran talent de psicòleg i una gran experiència pràctica que no s'adquireix només amb la teoria. A fi que les investigacions tinguin èxit, fa falta que existeixin contactes i intercanvis constants entre els patrullers i els investigadors, i entre els investigadors i els especialistes de la policia tècnica i científica, i també amb els fiscals encarregats de presentar la prova davant dels tribunals.

d) L'ÚS DE LA FORÇA

La justícia deixa a la policia la responsabilitat d'acomplir les necessitats menys agradables. Per tal de permetre-li mantenir l'ordre i reprimir la delinqüència, la llei confereix a la policia certs poders, entre ells: els d'interpel·lar, vigilar els sospitosos, registrar i fer ús de la força, la qual cosa implica també l'ús d'armes de foc.

Segons Bittner (1975), les funcions policials de manteniment de l'ordre i d'assistència necessiten d'una acció coercitiva, ja que el paper de la policia és el de solucionar tota classe de problemes humans que impliquen, en la major part dels casos, el recurs a la coerció en diversos graus.

Que es tracti, en la realitat, d'agafar els delinqüents, de dirigir la circulació, de controlar les masses, d'intervenir en conflictes laborals, d'ajudar els malalts mentals en estat de crisi, de socórrer un nen que sigui víctima de pares abusius, totes aquestes intervencions tenen en comú el fet que requereixen l'ús legal de la força.

4. LES PERSPECTIVES DE FUTUR

L'evolució socio-política dels últims anys a l'Estat espanyol, amb el pas d'un règim dictatorial a un model democràtic, descentralització de

les estructures político-administratives, creixent inquietud davant els problemes de seguretat ciutadana, difícils perspectives econòmiques, etc., així com els canvis imminents que dita evolució ha de suposar, justifiquen àmpliament la necessitat i la urgència d'estudis i discussions sobre el sistema policial espanyol dels anys 80, el qual haurà d'ésser substancialment diferent de l'aparell tradicional.

De totes maneres, malgrat aquesta evidència, existeix un silenci generalitzat damunt la policia a l'hora de plantejar alternatives. I és que sembla que s'eludeixi la referència a un programa de reforma de la policia per no ésser titllat d'autoritari o de poc democràtic; tot això, a desgrat que —com ho estem comprovant cada dia— la reforma de l'aparell policial és vital per a la consolidació de la nostra democràcia.

Sembla evident la necessitat de superar aquestes actituds, i plantejar amb rigor alternatives clares que donin sortida al conjunt de problemes que planegen entorn de la policia. Rico, a partir de la síntesi dels principals estudis sobre la policia realitzats els últims anys, estableix unes premisses bàsiques a tenir en compte a l'hora de plantejar-se la reforma de l'aparell de policia a l'Estat espanyol, i entorn a les quals la policia hauria de desenvolupar els seus objectius específics referents a l'organització general del servei, al pressupost, al personal, a les funcions policials, etc.

a) LA POLICIA HA DE RECONÈIXER QUE FORMA PART INTEGRANT DEL CONJUNT DEL SISTEMA PENAL, I ACCEPTAR LES CONSEQÜÈNCIES DE TAL PRINCIPI

La qual cosa implica l'existència d'una filosofia general mínima que sigui acceptada i aplicada pel conjunt del sistema penal, així com la cooperació efectiva entre policies i altres components de dit sistema.

b) LA POLICIA HA D'ESTAR AL SERVEI DE LA COMUNITAT, ESSENT LA SEVA RAÓ D'ÉSSER LA DE GARANTIR AL CIUTADÀ EL LLIURE I PACÍFIC EXERCICI DELS DRETS QUE LI RECONeix LA LLEI

Això implica: una adaptació dels serveis policials a les necessitats reals de la comunitat; l'absència de qualsevol tipus d'ingerència política indeguda en les actuacions policials; i la col·laboració de la població en el desenvolupament de determinades funcions policials.

c) LA POLICIA HA D'ÉSSER, EN LES SEVES ESTRUCTURES BÀSIQUES I EN EL SEU FUNCIONAMENT, UN SERVEI DEMOCRÀTIC

La qual cosa comporta: la desmilitarització del servei; un respecte total als drets fonamentals dels ciutadans; l'adopció i rigorosa aplicació d'un codi de deontologia policial; la participació de tots els membres del Servei i del conjunt de la població, en l'elaboració de les polítiques policials; i l'acceptació de l'obligació de donar comptes periòdicament de les seves activitats.

d) LA POLICIA HA D'ÉSSER UN SERVEI PROFESSIONAL

Són criteris necessaris per a un veritable professionalisme dels cossos policials: la limitació de l'acció de la policia al sector de la delinqüència; la formació especialitzada del personal; l'acceptació de professionals civils; la creació i aplicació d'un pla de carrera; la prioritat acordada a la competència en l'atribució de promocions, la qual ha de prevaler damunt de l'antiguitat en l'escalafó; i l'existència d'un codi d'ètica professional.

e) LA POLICIA HA DE RECONÈIXER LA NECESSITAT DE LA PLANIFICACIÓ I DE L'AVALUACIÓ DE LES SEVES ACTIVITATS, AIXÍ COM DE LA INVESTIGACIÓ

Conseqüentment: la planificació administrativa i operativa de la policia, l'avaluació de les seves activitats i la investigació, han d'ésser funcions permanents del Servei; els objectius de la policia s'han de correspondre a les necessitats de la comunitat, ésser flexibles, realitzables i mesurables; així mateix la policia ha de participar, en una planificació conjunta, amb els altres serveis policials del país i amb les institucions governamentals implicades o interessades pels problemes relacionats amb les activitats de les forces policials.

Obviament, la nostra realitat actual encara està molt lluny de la perspectiva que ens obren aquests principis. Certament, encara són molts els problemes que obstaculitzen la reforma de la policia, però no és menys evident la necessitat imperiosa d'efectuar-la. Com diria el mateix Rico, no oblidem que és la societat la que modela la policia i no a la inversa; únicament una societat veritablement democràtica i civilitzada, podrà tenir el dret i el privilegi de disposar d'una policia amb les mateixes característiques.

JAUME CURBET

Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Girona, i Assessor del Servei de la Policia Municipal de Vitoria-Gasteiz.

La Policia Municipal

COMPETÈNCIES:

La Policia Municipal té al seu càrrec l'execució, d'acord amb la legislació general, de les mesures de policia dimanants de les autoritats competents, i en especial la vigilància i ordenació del trànsit, la cooperació en la representació corporativa i d'altres de similars que se li puguin atribuir; a més, la d'auxiliar l'ordre públic en general, i en el seu cas, la policia judicial d'acord amb les lleis vigents.

Dels serveis de la Policia Municipal, també en podran disposar els governadors civils, prèvia comunicació al president de la Corporació, quan l'alteració, el manteniment de l'ordre públic o la seva prevenció, ho aconsellin, quedant sotmesos en aquests casos, i a efectes disciplinaris, al que disposen les normes específiques aplicables a la Policia Nacional.

SERVEIS:

Els que habitualment porta a terme la Policia Municipal de la nostra ciutat, a més de sancionar els infractors, són dirigir i coordinar el trànsit, evitar el perill en les entrades i sortides dels col·legis, posar fre a les motos i vehicles que circulen per aquells llocs i en aquelles hores; fan rondes pels barris, s'encarreguen del mercat setmanal, del rengle i del control de la plaça mercat (conflictes). Resum diari de les deficiències de l'enllumenat, voravies, asfaltat, i d'altres qüestions que puguin afectar els ciutadans o ocasionar-los perill, inspecció i requisita de productes nocius per a la salut pública dels ciutadans, aixecar atestat dels accidents succeïts dins el terme municipal, la custòdia del dipòsit municipal dels detinguts que per ordre judicial ens lliura el Jutjat d'Instrucció.

FUNCIONS:

A part d'algunes que he esmentat en l'apartat de competències, la Policia ha de fer complir els bans dictats per l'Alcaldia, els acords municipals en matèria disciplinària, tant pel que fa a infraccions de les ordenances com al Reglament municipal.

DENÚNCIES REBUDES I CONCEPTE

Escàndols públics:

En comptar amb la Policia Governativa, la majoria dels casos són atesos directament per aquest Cos, i les vegades que hom ens denuncia quelcom, a part de comunicar-ho a la Policia Nacional, ens posem a les seves ordres.

Sorolls

Sovint rebem trucades, sobretot pel que fa al torn de nit, de gent que promouen aldarulls; si és cert, fem la corresponent denúncia a l'Alcaldia, i si es creu oportú, s'eleva al Governador Civil.

Pel que fa als sorolls de les motocicletes (recentment aprovada l'Ordenança), a part de l'anomenat «Escapament lliure», no estem preparats, encara, per a actuar en consciència i detectar el 100% de les infraccions.

Baralles

Sovint se'ns denuncia, i se'ns demana acudir a llocs on hi ha baralles; no obstant això, aquest és un tema d'ordre públic que sol atendre la Policia Nacional.

ACCIDENTS:

Dissortadament, aquesta és una qüestió que ens ocupa bona part de la nostra feina: fer comprovacions, atestats, informes, prendre declaracions i fer compareixences al Jutjat.

RELACIÓ D'ACTIVITATS / INTERVENCIÓNS

Hores de rodatge vehicles

Això és difícil de quantificar. A part de les rondes habituals, acudim a tots els llocs on se'ns demana. Des de la caserna, i per mitjà dels radiotelèfons, se'ns demana acudir a determinats sectors, i per tant és difícil dir-ho, però són moltes hores de rodatge diari amb els vehicles. Ahora, voldria aprofitar aquestes línies per dir que estem mancats de

vehicles i personal per a atendre una població de 25.000 habitants, i tan disseminats, ja que l'índex reglamentari és d'un policia per a cada mil habitants i per torn, i nosaltres som, en l'actualitat, 27 persones.

Detencions

Pel que fa a aquest tema, normalment en tractar-se d'assumptes de competència governativa o judicial, no solem dur-ho a terme; no obstant això, estem facultats de fer detencions per tal de preveure un delicte, o si el cas que estem tractant en aquell moment és prou greu, o rebem ordres superiors de fer-ho.

Trucades de socors

Tal com hom pot pensar, en una ciutat de les nostres característiques, i en el decurs d'un any, ens trobem amb casos molt diversos, i per tant hi ha trucades demanant socor, encara que no són gaire habituals.

Estructuració del Cos

En aquest moment, és estructurat de la següent manera: Un sergent: vacant (hi ha un caporal en funcions); tres caporals: un en actiu, un de vacant, i l'altre que ocupa la plaça de sergent; vint-i-set guàrdies (un de vacant, un altre d'expedientat, i un encarregat del mercat). La resta de la plantilla es divideix en tres torns de vuit hores cadascun.

Comptem amb dos vehicles dotats de radiotelèfon. Disposem de radiotelèfons portàtils i emissora base, alcoholòmetre, sonòmetre, immobilitzadors i servei de grua (contractat).

Encara que no se'ns demani, pensem que cal dir-ho. S'ha millorat en alguns aspectes. Els nous guàrdies tenen una millor formació en poder disposar de l'Escola de Policia de Girona, tant per a l'ingrés com per al reciclatge dels comandaments.

No obstant això, tenim unes deficiències que no es poden defugir, i s'han exposat a la Corporació:

Manca de personal i de mitjans de locomoció, grua pròpia, armament (encara que sabem que l'actual Ajuntament no n'és partidari, nosaltres creiem que cal).

És per això que no podem desenvolupar allò que és desig de la Corporació: la policia de barri i la presència continuada en llocs puntuals, cosa que amb el contracte continuat, policia ciutadà, evitaria moltes coses que ara succeeixen.

Nosaltres entenem, i així ho manifestem, que per mantenir l'ordre hi ha d'haver una interacció constant entre la policia i la població; és fonamental que aquesta interacció es faci tan suaument com sigui possible. Si la població creu que la Policia és hostil, injusta i incompetent, el control de la circulació i de les manifestacions, així com les patrulles al carrer i tots els altres contactes entre policia i població, seran molt més difícils que no pas si la Policia és considerada amical, justa i competent.

Dades facilitades per la Comissió de Governació de l'Ajuntament d'Olot -desembre, 1982-

Conversa amb Xicu Cabanyes

0396 - 34060

LA PROVOCACIÓ DELS SANTS D'OLOT

Agafant la carretera d'Olot a Banyoles per Santa Pau, a uns quatre quilòmetres de la ciutat de l'Estany, hi ha el Bosc de Can Ginebreda, famós per les seves escultures i conegut també com a bosc d'en Xicu, del nom del seu creador i autor de les escultures que hi ha. Xicu Cabanyes. Però el bosc, a part d'ésser un autèntic museu d'escultura a l'aire lliure –a «cel obert», com li plau de dir a en Xicu–, aglutina moltes altres activitats, sempre girant a l'entorn del fet plàstic. Ara mateix, just en una plataforma una mica elevada situada a l'entrada de la propietat, veiem l'escultor, auxiliat per ajudants entusiastes, que estan construint un inusual edifici, en forma d'una perfecta cúpula semiesfèrica la qual es va tapissant, en la part interior, amb unes sorprenents formes plàstiques.

És el mateix escultor el qui ens ho explica:

Es tracta d'una cúpula o «iglu» il·luminada per dalt amb una bombolla transparent, destinada a guardar i exhibir una important col·lecció de motllos de sants d'Olot. Es construeix a partir d'un projecte de l'arquitecte Josep Riera, amb l'ajut d'alguns particulars que hi col·laboren, i una subvenció de la Diputació de Girona. A part dels motllos i contra-motllos –positiu i negatiu– hi mostrarem, a través d'exemples, la tècnica d'aquest procés tan important.

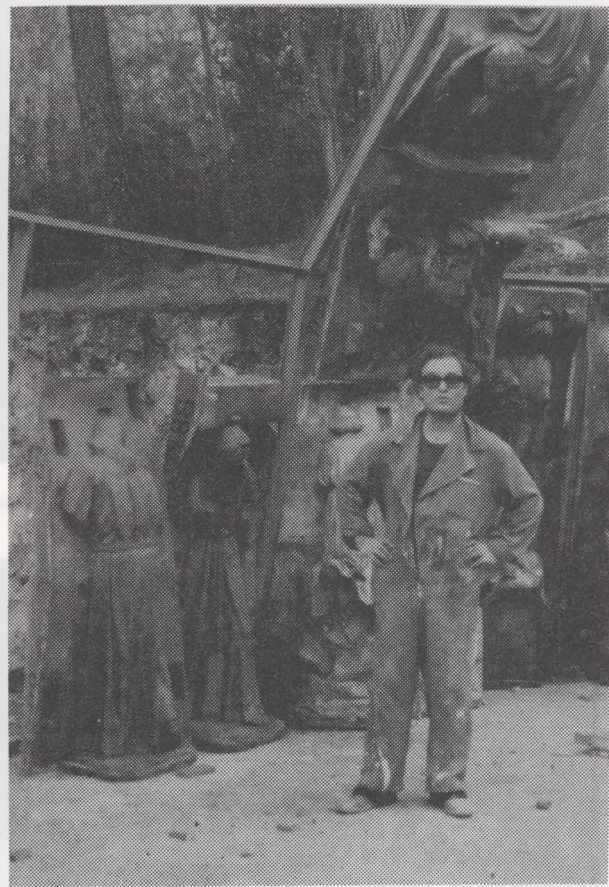
INTERÈS PER A L'ART SERRAT

–Quin és l'origen d'aquest material?

Fa uns cinc anys, un client va acudir al meu taller de restauració de mobles i em va parlar d'un edifici del Passeig de Barcelona d'Olot que havia d'anar a terra, el qual s'esqueia que era l'antiga fàbrica de sants Mató i Cia., plena encara dels motllos que s'anaven a destruir. Vàrem fer un intercanvi i així, amb l'ajuda d'uns amics i d'una empresa que em deixà els camions, en vàrem poder omplir tres o quatre amb aquells motllos, els quals jo creia d'un alt interès plàstic. Si bé vaig pensar en el bosc per a les meves escultures, des d'un principi vaig tenir la idea que s'hi havien d'incloure mostres de l'escultura emmotllada popular dels Països Catalans, com és el cas de la imatgeria d'Olot, i també de les escultures de les falles valencianes. Sempre m'ha interessat l'art seriati i, jo mateix, intento que les meves escultures –com passava amb els sants d'Olot– siguin a l'abast de tothom, mitjançant l'execució de tantes còpies com calgui.

–Parlaves de l'interès que tenen aquests motllos...

Com deia, sempre m'ha interessat el món dels motllos i de l'escultura seriada. Per aquests mateixos anys havia estat a Milà, al Museu de l'Art i la Ciència de Leonardo da Vinci, on hi ha una demostració d'emmotllats des de l'Edat del Ferro fins avui. Hi mancaven, justament, els d'Olot, i no estaria gens malament que l'ajuntament d'aquesta ciutat en regalés una mostra a l'esmentat Museu. La dificultat de qualsevol motllo, com és sabut, rau en el moment de «despullar», i així, per exemple, l'emmotllat d'una ampolla, resoluble en dues meitats, seria ben fàcil. Però la cosa es complica molt en objectes més complexos, com és precisament el cas dels sants d'Olot. En aquest sentit, aquests industrials varen resoldre la qüestió d'una manera molt intel·ligent. El procés és triple: de l'una part, el model en fusta o guix; de l'altra, el motllo en positiu i negatiu construït com si fos una caixa, amb peces soltes però dins el conjunt –braços, objectes, etc.– que després es soldaven per confeir la figura com aquell qui munta un «puzzle» (són, aquests, els motllos de la cúpula), bo i omplint aquesta caixa amb gelatina, que es fon augmentant la temperatura. Aquest és pròpiament el motllo final que s'utilitza –dues o tres vegades, i després es llença– per a fer els sants de guix. En certa manera, doncs, les peces que mostrarem són «els motllos de fer motllos», un procés, com podeu veure, molt interessant des del punt de vista tècnic, fet sempre amb material reciclable. Els fabricants de sants, doncs, s'avançaren a molts processos tècnics actuals.

L'escultor, enmig dels motllos.

UN MUSEU DEL PLÀSTIC

–Veus algun tipus de continuïtat en aquesta tècnica?

La continuïtat havia de venir per un altre camí. Aprofitant tota aquesta experiència, a Olot hauria pogut néixer tota una indústria basada en l'emmotllat, a partir dels materials de la nostra època, o sigui plàstics i polièsters per a fer barques, recipients, contenidors, etc. Per a mi, els materials d'aquest tipus –ampolles d'oli, envasos per a detergents, cosmètics, etc.– tenen un alt interès escultòric i, no cal dir-ho, constitueixen una autèntica expressió plàstica de la nostra època. Fa temps que recullo material d'aquesta mena, per al qual, també al bosc, penso bastir un edifici apropiat.

EL REPEL·LENT PESSEBRISME

–Aquests interès per als sants d'Olot faria pensar que hi creus, en els sants...

De cap de les maneres! Sóc agnòstic i, com molta gent, he hagut de patir tot aquest temps de «santificació»... M'han interessat, com ja he dit abans, a nivell d'ofici, pel que representen d'indústria en tot el món hispànic i més enllà. Si parlem d'emmotllat, sigui al nivell que sigui, cal parlar d'Olot. Per això lamentava que no s'hagués desenrotllat l'equivalent d'aquesta indústria –dipòsits, envasos, recipients, fins i tot la fosa–, una indústria autènticament exportable i útil, i no la carrincloneia de les figuretes de pessebre o de la ceràmica i, per què no, la filatèlia.

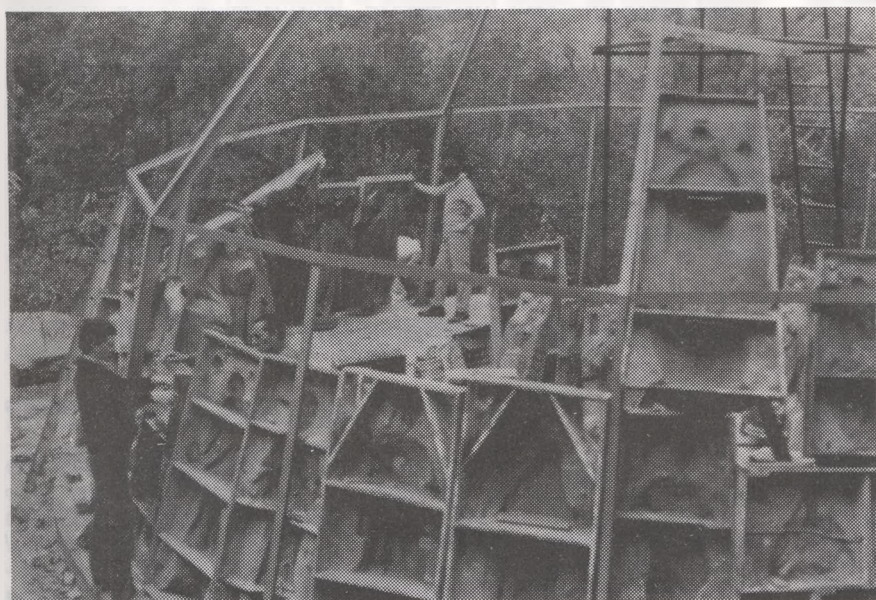
Entrevista

L'esquelet de la cúpula, enmig del bosc

Procés de construcció, ja amb els motllos.

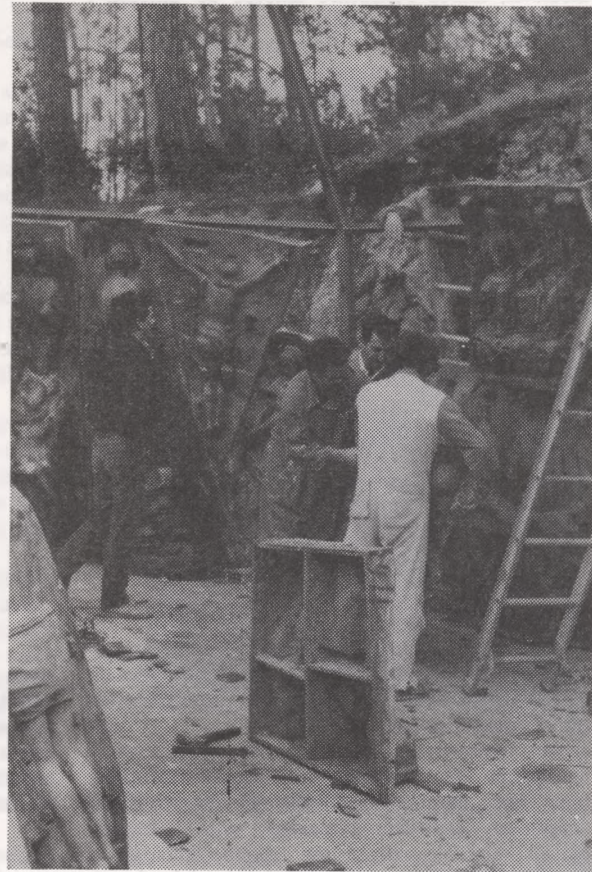

La cúpula va prenent forma.

-Explica't...

Doncs bé, veig força paral·lels el món del pessebrisme i el de la filatèlia. No acabo d'entendre'n l'ordre de prioritats. És com si tinguéssim tot un pastís per a menjar-nos, i només ens conforméssim amb un trosset, com si es tingués por d'una indigestió. Si ens interessa l'escultura, no l'hem de parcialitzar en la seva mínima expressió, que són les figures de pessebre. Si ens interessa l'estampació, és absurd de reduir-la al món esquifit dels segells. De fet són pretextos, i comporten tota una mentalitat, i encara es creuen que tenen la veritat! Si hi hagués més modestia en els uns i en els altres, això faria que ningú no es fiqués amb ells. És un món mediocre i repel·lent, amb pretensions d'innocència i de puresa, que el meu codi no accepta. Aquesta sub-indústria de «ninots» de pessebre, en la qual hi ha fins i tot artistes de renom, i que genera un món de dretes, carregat de manies -hi ha aquell qui només col·lecciona reis, aquell qui aplega caganers, etc.- i que, de cap manera, no representa els autèntics coneixements que en el camp de la plàstica i de l'emmotllat hi havia a Olot els quals, com ja he dit abans, havien d'anar dirigits -i aquí sí que els artistes hi tindrien el seu paper- al disseny i a la fabricació de coses útils. Una simple regadora de plàstic, de les que utilitzen els nens per a jugar, des del punt de vista escultòric i de l'emmotllat, és més bella que un vas campaniforme, i per això situo també aquí el món de la ceràmica.

L'escultor i el seu equip.

LA BELLESA DELS ENVASOS

-Ceràmica contra plàstic, doncs?

Sí, perquè el plàstic representa la meva època. Allà on hi hagi un bon atuell d'aquest material, traieu-ne la ceràmica. Un recipient de gasolina, una ampolla d'oli, són formes de la nostra època i sovint d'una bellesa increïble, una autèntica manifestació de l'escultura moderna. Això no impedeix que apreciï, també, la bellesa indescriptible de molta ceràmica, i que no hi hagi ceramistes seriosos que realment investiguen, s'interessen per als materials, els vernisos, etc. Però, en general, la ceràmica és una mena de vitalici de la mediocritat i, també, una borda moneda de canvi. La ceràmica, en comptes de tants objectes ridículs i inútils, hauria d'anar cap a coses com el Columbia -una de les màximes expressions de l'art de la nostra època-, tapissat amb aquest material, o cap a la meravella de perfecció i netedat que és el gres de la Bisbal.

-Tornem als sants. Essent tu escultor, no t'ha temptat mai utilitzar-los en la teva obra, com han fet artistes com Güell, Toni Agustí o Bili?

No negaré que és un material d'una gran força de provocació, tant des del punt de vista de la seva utilització sarcàstica i, per què no?, fins i tot neo-mística. Però, rotundament no, no necessito manipular-los, el meu treball va per uns altres camins.

-Exposar-los al bosc, no és manipular-los?

El que a mi m'interessa és el món dels materials i de l'emmotllat i, per tant, els sants hi seran presentats amb correcció. És evident, però, que la seva acumulació en un sol espai comportarà una visió diferenciada, tant de l'emmagatzematge dins una fàbrica, com de la visió més parcial dins una església. I, fins i tot, m'agradaria recuperar-ne la deliciosa policromia -tal com es feia tradicionalment, amb una qualitat enorme- per a la qual cosa m'agradaria molt comptar amb la col·laboració dels artistes d'Olot.

CAL EL «MUSEU DELS SANTS»

-Com s'ho agafaran, a Olot, tot això?

Com digué un polític, qualsevol idea, absurda o no, té automàticament mil persones a favor i unes altres mil en contra. De totes maneres, jo penso que a Olot haurien d'estar contents que els sants estiguin representats en un altre lloc. Hi haurà gent, potser, que parlarà d'«usurpació», que això és una cosa que els pertoca a ells... Molt bé, tot el meu respecte; però jo no usurpo res; el que faig és un gran «magatzem» de motllos, perquè l'autèntic Museu dels Sants s'ha de fer -i cal fer-lo- a Olot.

-Amb aquest magatzem, la clientela «eròtica» del bosc de Can Ginebreda no quedarà sorpresa?

Parlar de clientela eròtica, és parlar de clientela estúpida. Al bosc, és cert, hi ha escultures d'aquest tipus. Jo mateix sóc un entusiasta de l'art eròtic -del qual posseeixo una col·lecció, que potser un dia hi exposaré-, però quedar-se en això seria una idea molt pobre. El bosc -i perdoneu la pretensió- té un abast més universal i global. Si parlem de «pornografia», ho és tant un sant com una escultura de les meves, o una ceràmica. La meua «clientela» ha d'ésser de tot tipus: eròtica i mística, i, si voleu, mixta; en realitat, tot tipus de gent a la qual interessa el món de la plàstica i de l'escultura.

JAUME FÀBREGA

Tristany e Isolda

0336-54160

UNS ULLS QUE CAPTIVEN - AMOROSAMENT

A tu.

Per tu - a qui dec el que hi ha escrit.

El preludi de «Tristany i Isolda» de Richard Wagner, esglaiadora traducció operística de la llegenda medieval, marca l'encontre amorós de Ginebra i Lancelot del Llac a «Excalibur».

La pel·lícula de John Boorman ofereix una atmosfera fantàstica a un període que fins fa poc restava integrat dins les tenebres medievals —històricament referit com un temps de paràlisi, trencat per la llum sorgida amb el Renaixement i, darrerament, força redimit de la fosca i la barbàrie— i l'embolcalla amb una dimensió mítica on s'enclou Merlí, la llegenda del Sant Graal, etc...; i acollirà, també, certes constants que defineixen les relacions del cavaller i la dama —amb un traç força proper a l'amor— cortès.

«Excalibur», implicant una referència més o menys comuna, em dona peu per a parlar d'alguns trets que caracteritzen el fenomen de la «cortezia» amorosa i, en última instància, a considerar-hi el seu desenvolupament peculiar.

(La reflexió passarà pel filtre de la pel·lícula, bandejant —donat el desconeixement— les distintes narracions que refereixen de la llegenda del rei Artur i els cavallers de la taula rodona).

De la fatalitat amorosa

Denis de Rougemont va escriure un llibre apassionant —«L'amour et Occident» (1)— on parteix de la llegenda de «Tristany i Isolda», les seves distintes transcripcions poètico-narratives —forja d'una concepció amorosa de signe passional revertida a l'amor— cortès—, per a referir de tot un seguit de constants que marquen el tractament literari d'allò amorós en l'esdevenir d'Occident: una predisposició a la fatalitat amorosa que mena a l'enllaç de la mort, i la mort i la constatació, tràgica i fascinant, que l'amor feliç no té història literària.

I és possible advertir, primerament, de la dimensió fatal de la follia amorosa donada la seva naturalesa caòtica, car l'actitud passional és una negació de la Raó, un servilisme a l'Amor que exaspera l'ordre, la mesura i la contenció del domini racional:

¿Cómo, y no tienes algún hora enojo de ver que amor tu misma lengua ataje o la desate por su solo antojo? (2)

(Així parla Nemoroso a Albano a l'Ègloga II de Garcilaso de la Vega —on es marca l'allunyament del poeta respecte a l'amor— cortès—).

La passió amorosa és una esclatxa, una força, que trenca, esmicola la voluntat i la fa captiva —però, qui sap si és un captiveri desitjat—, és la pèrdua de tota referència més enllà de qui s'estima, la pèrdua d'identitat per a esdevenir un sol impuls amorós —una ferida oberta de la qual brolla una sang fatalment amorosa; l'amant es desarma del que l'envolta, n'és una força passional aïllada que no es lliura a altra cosa que al seu amor (3)— gairebé és un egoisme insolidari, un impuls de marginació.

Afegiré que, dins l'òrbita de l'amor— cortès, es substituirà el vassallatge al Rei pel vassallatge a la Dama, i això és una amenaça a una jerarquia de valors, un atemptat a un ordre moral instituit.

(Eugenio Trias (4) parlarà d'una prioritització de la Raó d'Amor davant la Raó d'Honor, donada la condició de la Dama com a objecte d'amor excels i privilegiat davant qualsevol altra cosa —és l'amant abraçat a la «razón de la sinrazón» del seu delit amorós—).

I la dimensió marcadament antisocial de l'amor— cortès —i des d'aquí l'amor passió— ve donada per una passió que desitja la nit —l'encontre és necessà-

riament secret—, el triomf d'un impuls amorós que apunta a una mort transfiguradora —la condició per a renéixer en el si passional però, en última instància, la mort com a instant suprem de la unió dels amants. Això marcarà una contraposició de la Norma del Dia amb la Passió de la Nit:

Com desitjo, Déu meu, que no acabi la nit, que pugui el meu amor restar amb mi, que mai no m'anuncii el guaita l'albada! (Anònim).

La nit és el refugi dels amants i el seu empar, la que els acull a la fosca: Isolda avisarà, entristida, a Tristany, que l'albada ja s'imposa a la nit, i Julieta es queixarà del cant de l'ocell, perquè és l'indici que Romeo, el seu amant, haurà de partir:

Te'n vols anar? Si encara no clareja; si ha estat el rossinyol i no l'alosa el que et punxava la poruga orela. (5)

I també l'encontre amorós amb Déu —altra vessant d'un impuls passional— cercarà l'abric de la nit: des de la «noche serena del alma» de Fray Luis de Leon, a l'èxtasi místic i arravatat de «en una noche oscura / de ansias y amores inflamada» de Sant Joan de la Creu:

En la noche dichosa, en secreto, que nadie me veía, ni yo miraba cosa, sin otra luz y guía, sino en la que el corazón ardía. (6)

(Això és un indici de les possibles confluències d'ambdós èxtasis amorosos, traduïts en una retòrica parella expressada amb paradoxes; potser és la difícilíssima expressió de «lo inefable» —terme immillorable de Sant Joan— resolta en unes mateixes claus metafòriques —l'exercici angoixós de forçar el llenguatge: «Vivo sin vivir en mí», «dulce tormento», «¡Oh muerte, que da vida!», etc.).

Pel que referíem inicialment, és simptomàtica la trobada amorosa de la reina Ginebra i del cavaller Lancelot del Llac dins la fosca de la nit —senyal d'un amor impossible i adúlter— amarada pel clar de lluna...

D'un procés d'idealització

Com pot ser, Déu meu, que més la desitgi quan més llunyana?

Assenyalava l'exaltació i la fidelitat a la Dama com a constant de l'amor— cortès, però el dubte em pren: se l'estima?, l'amor s'adreça a l'altre?, o l'altre és l'excusa per la qual s'excita l'impuls amorós?, s'estima l'altre o s'estima la sensació d'estimar —la febre joiosa i turmentosa de deixar-se vèncer en l'esgarripança amorosa?

Tanmateix, la llunyania del qui s'estima —impossibilitada la fusió amorosa, inútil l'esforç per a accedir a l'altre— arriba a permetre la seva idealització, la construcció d'una imatge perfecta que ja no respon a l'altre sinó a un ideal pel qual arribar-se a perdre en la irrealització amorosa, car l'amant viu la perllongació del seu amor des de la insatisfacció del desig, i s'aboca al sofriment com a condició sublim —«el dulce tormento»—, encetant-se una mena de purificació que l'eleva.

(Dins l'àmbit poètic, la superació del desig és la condició per la qual brollarà la vena poètica; elevat a una puresa amorosa, aconseguida la superació de les passions baixes adreçades a la satisfacció de la carn, el poeta es dedicarà a immortalitzar la seva estimada: la Beatriu de Dante, la Laura de Petrarca, l'Elisa de Garcilaso, a l'Ègloga III...

Aquí, la realitat de l'estimada s'arriba a dissoldre per a esdevenir ideal poètic —parellament a la creació de l'amant en relació amb qui estima—.

És la insatisfacció, la manca de consumació amorosa, la condició per a la subsistència i la intensificació de l'impuls passional —una tècnica de la castedat, diu Denis de Rougemont, per la qual es nodreix la passió; donat això, es cercarà l'obstacle, allò que impossibilita la complicitat amorosa i exigeix la separació dels amants—, condició inalterable de l'amor-cortès.

Així, pel sorgiment de la passió amorosa, s'exigirà la seva impossibilitat de realització i el seu caràcter subversiu davant un ordre de coses que se li imposa —és un amor al marge del matrimoni, no gens institucionalitzable—; no és, únicament, a conseqüència de la seva dimensió caòtica, desintegradora, sinó gairebé la condició per la qual es genera i es concep l'exaltació.

El retorn a l'ordre

Tanmateix, sorgirà la paradoxa quan la castedat —la resistència a la fusió dels cossos en busca d'una més elevada, i potser fatalment inasoluble, fusió espiritual— arribi a accomplir una funció integradora dins un ordre, el de la cavalleria— que si bé es contraposa a un altre de vigent, l'ordre feudal, també disposa d'una regulació interna.

I aquesta dimensió ordenadora de la castedat, és en virtut de l'aliança de l'amor i la guerra en el si de la cavalleria —de la qual és paradigmàtica la llegenda del rei Artur i els cavallers de la taula rodona—.

No rauria, la castedat, en una mena de «sublimació» —perdoneu la «grolleria» de la modernitat que ens atorga un llenguatge freudià— dels instints eròtics en funció de la seva conversió en un impuls guerrer?

El conflicte no parteix de la sensació amorosa, en la reciprocitat de Lancelot i Ginebra —en tant quan no arriba a «consumar-se—, o de la devoció, pretesament casta, del cavaller envers la reina —crec que Lancelot arriba a castigar-se el cos, «emmalaltit» de desig.

La descomposició d'un poder que procura seguretat, i la consegüent pèrdua de confiança en aquell, el trencament d'una certa harmonia, l'esclat de la veta caòtica i tot allò que menarà a un procés calamitos, sorgirà de l'abraçada «pecaminosa» de Lancelot i Ginebra.

Des d'aquí, caldrà restituir novament l'ordre trossejat per tal de garantir l'eficàcia del poder instituit per Artur i els seus cavallers.

El primer pas és el de l'avis que imposa l'«espasa de castedat»:

A «Tristany i Isolda» (7), els amants fugen al bosc i hi passen dos anys —amb el consegüent perill del marciment de la passió amorosa— abans que el rei Marc els trobi; però el desig d'occir-los es dissoldrà amb la contemplació de l'espasa posada enmig dels cossos nus dels amants —l'acció del rei és canviar aquella espasa per la seva i advertir que els atorga el perdó—.

A «Excalibur» és el rei Artur el qui col·loca l'espasa enmig dels dos cossos, i aquest és el senyal irrefutable que els portarà a allunyar-se —per, així, purificar-se i redreçar allò esmicolat per la falta comesa—.

L'allunyament de Tristany i Isolda, després del retorn d'aquesta amb el rei Marc, serà l'excusa per al ressorgiment passional —l'esclat màxim del qual és la mort de Tristany als braços d'Isolda i la immediata mort d'ella, foses les boques en l'última alenada.

«Excalibur», però, es tancarà en la defallença de l'impuls amorós i la redempció del pecat amb la mort heroica de Lancelot a la batalla —el triomf de l'instint guerrer paral·lelament abocat a la mort—, amb la qual cosa es recomposa l'ordre i s'imposa el vassallatge al rei —la prioritat de la Raó d'Honor davant la Raó d'Amor.

NOTES

(1) DE ROUGEMONT, Denis, «*El amor y Occidente*», trad. d'Antoni Vicens, ed. Kairós, 1979.

(2) GARCILASO DE LA VEGA, «*Obra poética completa*», ed. de L. Rivers, Clásicos Castalia. (No us puc donar una referència més precisa en no disposar de l'exemplar).

(3) No aconsegueixo trobar altres paraules que em suggereixin millor això, que les incloses en aquests versos del «*Càntic Espiritual*» de San Juan de la Cruz —del qual diu, certament, Amancio Prada, que és el millor poema d'amor, diví i humà, de la llengua castellana: «Mi alma se ha empleado / y todo mi caudal en su servicio; / ya no guardo ganado / ni ya tengo otro oficio / que ya sólo en amar es mi ejercicio».

(4) TRÍAS, Eugenio, «*Tratado de la pasión*», ed. Taurus, 1979 (pàgs. 22-27).

(5) SHAKESPEARE, William, «*Romeo y Julieta*», trad. de Josep M.ª de Sagarra, Publ. de l'Institut del Teatre, ed. Bruguera (pàg. 101).

(6) SAN JUAN DE LA CRUZ, «*Obra poética*», ed. crítica de Miguel de Santiago, Libros Río Nuevo, 1982 (pàg. 150).

(7) BÉDIER, Joseph, «*El romanç de Tristany i Isolda*», trad. de Carles Riba, Quaderns Crema, 1982.

Em cal anotar que també l'amor de Tristany i Isolda fragilitza el poder del rei Marc, car les murmuracions dels consellers traspuen una encoberta intriga d'Estat.

Però aquí no s'arriba a la «catàstrofe», l'ordre roman més o menys íntegre, potser perquè l'acció no es fixa en el procés i l'assoliment d'un ordre polític —llegenda del rei Artur; el romanç s'adreça a l'exaltació de la passió dels amants, als quals constantment se'ls justifica i se'ls excusa— el seu lligam fatal és a conseqüència de la ingestió «involuntària», del filtre d'amor.

UNA NIT AMB BLANCANEUS

BABY BABY BABY, ♪

ESTÀVEM ACAMPATS EN AQUELLA MERAVELLOSA CALA DEL CAP DE CREUS, I IGUAL QUE ALTRES NITS VAM FER UN FOC A LA PLATJA. BEURE, FUMAR, MÚSICA BALL I ALEGRIA. ESTÀVEM PLENS DE MARXA, PERÒ EL QUE NO SABÍEM ÉS QUE ANÀVEM A TENIR MÉS MARXA DEL QUE ENS IMAGINÀVEM, I D'IMAGINACIÓ NO ÉS QUE ENS EN FALTÉS, PERÒ...

GRAU

EH MIREU! AQUELLA LLUM QUE HI HA AL MAR... SEMBLA QUE VE CAP AQUI

EL NUMA QUE SEMPRE ESTAVA EN UN ESTRANY ESTAT DE LUCIDESA VA SER EL PRIMER A VEURE-HO

ERA UNA BARCA QUE VENIA CAPA NOSALTRES

SI, QUI DEU SER?

HI HA MOMENTS A LA VIDA QUE HO VEUS CLAR I NO SABRIES EXPLICAR PER QUÈ

SERÀ EL JEIMS BON

SÓC EL JEIMS BON D'INCÒGNIT EN MISSIÓ ESPECIAL

I QUAN PASSA EL QUE HAVIA DE PASSAR ET SORPRENS. I DESPRÉS ET SORPRENS DE SORPRENDRET, PERQUÈ JA SÀDIES EL QUE PASSARIA: PASSARIA EL QUE HA PASSAT. PERQUÈ EN EL FONTS FEIA MOLT DE TEMPS QUE ESTAVES DESITJANT QUE PASSÉS.

MOLT BÉ TIO, FOT UN TRAGO! QUÈ PASSAAA!!!

ELTXONI SABIA EL QUE CALIA FER EN AQUESTS CASOS.

ICOM QUE VOSALTRES ARA JA SABEU QUI SOC

I LA MEVA MISSIÓ ÉS SUPER SECRETA I SUPER PERILLOSA

I JO TINC ORDRES ESTRICTES DE NO CORRER CAP RISC...

TU QUÈ FAS? ESTUDIES O TREBALLE?

MOLT BÉ TIO AIXÍ ES PARLA

QUE INTERESSANT

AQUEST TIO ESTÀ PITJOR QUE NOSALTRES

AIXÒ MÉS S'ANIMA ENCARA?

TOT HAURIA ANAT MILLOR SI NOSALTRES ENS HO HAGUÈSSIM PRES MÉS EN SERIO, PERÒ LA SERIETAT ÉS UN LUXE QUE AL LLARG DE LA VIDA S'ARRIBA A PAGAR MOLT CAR. I NOSALTRES, QUE NO ENS AGRADA TREBALLAR GAIRE, NO ESTAVEM TAMPOC PER A GAIRÉS LUXES

VINDREU AMB MI

4

I A TOT AIXÒ VA ARRIBAR LA CRI-
SI D'ENERGIA I A NOSALTRES ENS
VA AGAFAR AL MIG DEL MAR.
HI HA GENT QUE LI HA AGA-
FAT CAGAN I QUE PER QUÈ
VAGI L'AIGUA DE LA CISTERNA
DEL WATER TENEN UNA CÈL-
LULA FOTOELÈCTRICA

RRRRRPUUF*PUF

AIXÒ S'HA
PARAT!

A SOTA
VOSTRE HI HA
REMS
A REMAR

ERA UNA NIT NEGRA COM
CORRESPON EN AQUES-
TES SITUACIONS, EN QUÈ,
COM ÉS EVIDENT NO ÉS
DISTINGIA NI LA LÍNIA DE
L'HORITZO

QUIN
REMEI...

SI MÉS NO,
REMANT
ENTRAREM
EN CALOR

ON ÉS
L'AMPO-
LLA DEL
VI?

SI AL MENYS
TROBESSIM
UNA ILLA

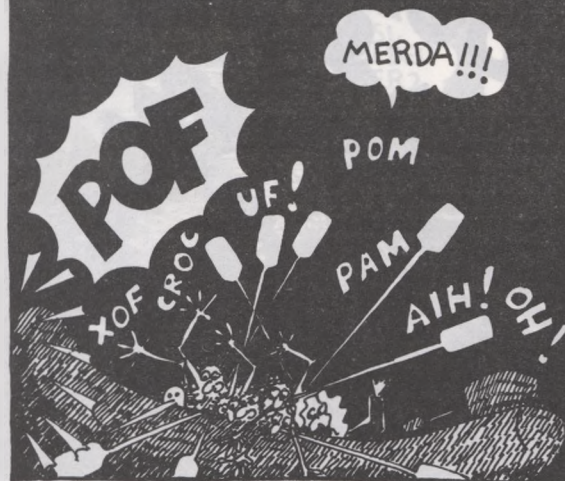
XIF

XOP

XAF

XUF

DE TOTA MANERA, L'AMAR PERDUT, TAMBÉ TÉ
EL SEU ENCANT: ET POTS TROBAR AMB QUAL
SEVOL COSA

MERDA!!!

POF

POM

XOF CROC

UF!

PAM

AIH! OH!

TERRA!
TERRA!

SERÀ
UN ARBRE
NO HOME,
SERÀ UNA
GASOLINERA

QUINA
PATECADA

DONCS SORT
QUE ANAVEM
REMANT

LA VERITAT, ÉS QUE A NOSALTRES
NO ENS VA SER PAS MOLT DIFÍCIL
TROBAR UNA ILLA AL MAR, PER-
QUÈ, JUSTAMENT, ÉS ALLÀ ON SÓN
LES ILLES: AL MAR

ÉS UNA
ILLA!
DONCS
ESTEM BÉ

AQUEST
TIO ENS
HA PORTAT
A L'HORT

VOLDRÀS
DIR A
LA ILLA

OH, QUE
EMOCIONANT!

NO HI
HAURÀ CAP
CABINA DE
TELEFONS,
PER AQUÍ?

EL QUE ES VA ESDEVENIR A CON-
TINUACIÓ VA SER QUELCOM AIXÍ
COM "EL MOTÍ DEL CATXONDEIX"
I ÉS QUE ESTÀ VIST QUE QUAN
PRENS EL PODER NO LA POTS
CAGAR TRANQUIL

LA PATXULI ATACA DE NOU...

BÉ, ARA
EL NOSTRE CAPITÀ
PODRIA TÈNIR LA GENTI-
LESA D'EXPLICAR-NOS
ON SOM

NATURALMENT
SENYORETA, SENYORA
SI LI PLAU

SENYORA
DE QUI? MEVA
PER EXEMPLE

DONCS MOLT
BÉ SENYORA SE VA:
AMB AQUEST MAPA I LA
POSICIÓ DELS ESTELS,
ARA MATEIX LI
DIRÉ ON SOM

OH!
QUIN
NOI TAN
ROMÀNTIC,
S'ORIENTA AMB
ELS ESTELS

GRRR

I ELLA QUE
ÉS UNA MI-
CA FEMINI-
STA, EN EL
BON SENTIT
DE LA PARAU-
LA, DONA
UN TOC AL,
LLAVORS
ENCARA,
CAPITAN
TRUENO

SOM
EN AQUESTA ILLA
QUE MARCA EL MAPA
PERÒ NO TE NOM

OH CARINYO,
QUE EMOCIONANT!
SERÀ L'ILLA
MISTERIOSA?

SERÀ UNA
CAGADA DE
MOSCA

EL QUE
HEM DE FER
ES LLENÇAR-
LO ALS
TIBURONS

AQUEST TIO
NO SAP PER
ON VA

EM SEMBLA
QUE AQUEST
CAPITAN TRUENO
ESTÀ UNA MICA TRONAT

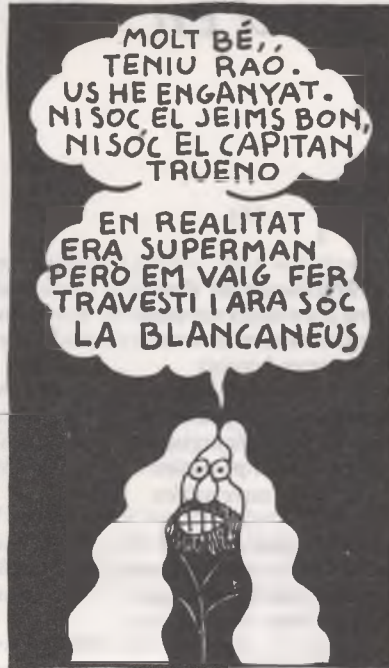

AH!
NO EM CREIEU,
OI?

SÍ TIO,
SI

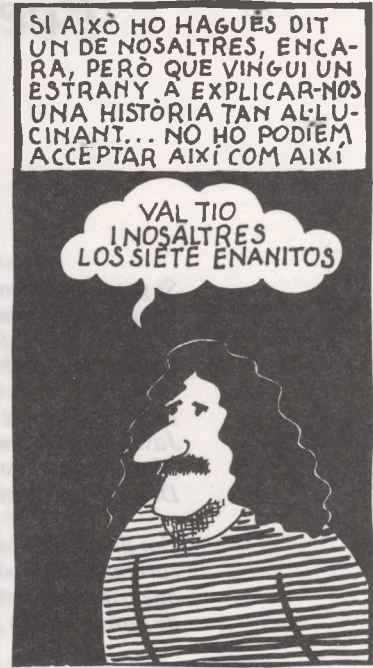
TRANQUIL HOME,
TRANQUIL, QUE NO
PASSA RES

ÉS CLAR HOME,
ESTEM MOLT BE
AQUI

MOLT BÉ,
TENIU RAÓ.
US HE ENGANYAT.
NI SOC EL JEIMS BON,
NI SOC EL CAPITAN
TRUENO

EN REALTAT
ERA SUPERMAN
PERÒ EM VAIG FER
TRAVESTI I ARA SOC
LA BLANCANEUS

SI AIXÒ HO HAGUÉS DIT
UN DE NOSALTRES, ENCA-
RA, PERÒ QUE VINGUI UN
ESTRANY A EXPLICAR-NOS
UNA HISTÒRIA TAN ALLU-
CINANT... NO HO PODIEM
ACCEPTAR AIXÍ COM AIXÍ

VAL TIO
I NOSALTRES
LOS SIETE ENANITOS

I AQUESTA
BARBA ÉS
POSTISSA

I L'UNIFORME
ERA DEL MEU
BESAVI QUE
VA SER A LA
GUERRA DE
CUBA

I AQUESTS
PANTALONS
QUE PORTO
A SOBRE
DELS MEUS
EM VENEN
ENORMES

LA VERITAT ÉS QUE PER UN
MOMENT SE'NS VATALLAR
LA RESPIRACIÓ, PERÒ EL
TXONI ERA UN TIO DE L'ES-
COLA DURA

TXÀ!

EL QUE HEM DE
FER AMB AQUEST
FANTASMA ÉS LLEN-
ÇAR-LO ALS TIBU-
RONS

BUAAA...!
QUE DESGRA-
CIADA SOC.
NINGÚ NO EM
COMPREN

DONCS
LA FO-
TEM AL
MAR I ES-
PEREM QUE
VINGUIN

VOLDRÀS DIR
LLENÇAR-LA, A
MÉS, AQUI NO
HI HATIBURONS
LAMENT
SOC UNA
INÚTIL

BUAAA...!
TOT EM
SURT MA-
LAMENT
SOC UNA
INÚTIL

HOME!
NO HEM DE
SER TAN
RADICALS

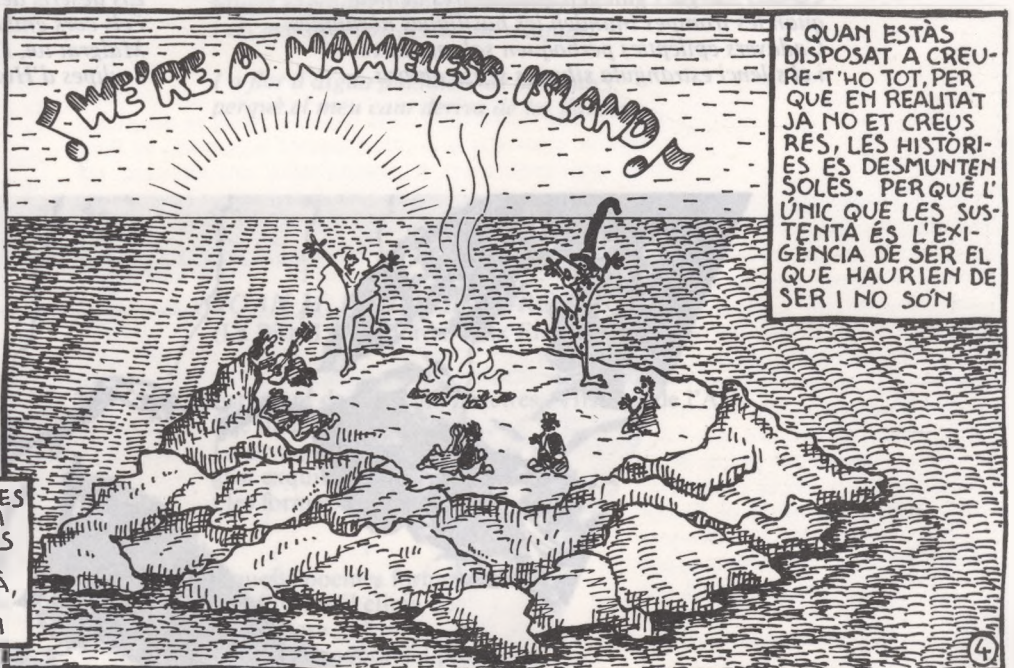

BÉ DONA, NO
T'HO PRENGUIS
AIXÍ, AL CAP I
LA FI, HEM
L'ILLA TROBAT
SENSE UNA ILLA
NOM

HEM DESCOBERT L'ILLA
SENSE NOM. VINGA,
FOT UN TRAGO QUE
AIXÒ S'HA DE CELE-
BRAR

A LA BARCA
HI HA FUSTES.
PODRIEM
FER UN
FOC

PERÒ QUAN ARRIBES
A L'ILLA SENSE NOM
T'ADONES QUE LES
COSES NO SÓN EL
QUE SÓN I JA ESTÀ,
SINO, EL QUE ENS
HAN DIT QUE SÓN

! W E R E A N A M E S S B R A N D !

I QUAN ESTÀS
DISPOSAT A CREU-
RE-T'HO TOT, PER
QUÉ EN REALTAT
JA NO ET CREUS
RES, LES HISTÒRI-
ES ES DESMUNTEM
SOLES. PER QUÉ L'
ÚNIC QUE LES SUS-
TENTA ÉS L'EXI-
GÈNCIA DE SER EL
QUE HAURIEM DE
SER I NO SÓN

I

*Si gravita al meu cor la lluna de les illes
m'ofego en l'atmosfera d'un delta nebulós
i el clima de les flautes dilata lentament
un nucli de solubles planetes boreals.*

*La tempesta a la jungla agita les palmeres.
Javelines indígenes dobleguen els jaguars.
El meu somni governa canoes i piragües.
Desemboquen en mi afluents navegables.*

*Em divideix el cor la quilla dels vaixells
carregats de productes -cotons, laques, espècies-
que tripula el destí vers la ignota metròpoli
de l'angoixa i la freda tenebra ultramarina.*

*El vent cruix a les veles de lones impol.lutes
i vibren tots els cables i els màstils dels navilis
mentre s'entela el cel, polint blaus esmerils
i una líquida làmina d'aluminis translúcids.*

II

*Quina ruta, quin rumb segueixen els meus somnis?
Quin orient, quin fred septentrió d'estrelles?
D'horabaixa el meu cor d'argiles permeables
filtra litres i litres de líquids cristal.lins.*

*Quina espoleta explícita disparava l'atzar
per a anul.lar l'oblit i fer emergir els records
del seu fons nutritiu, d'al.luvions letàrgics,
gluten o magma amorf de les reminiscències?*

*Mil faisans sobrevolen càlides latituds.
S'escolen els desaigües de les clíniques públiques.
Novament la tristesa tala els cedres que envolten
el pantà forestal on esclaten els lotus.*

*Un patge semi-nu de tòrax apol.lini
cuida sedes i blanques cacatues poliglotes
que sota els plenilunis reciten epitafis
si el meu cor es declara l'esclau dels violins.*

III

*Escales de cargol perforen el meu somni.
Per les finestres veig els jardins de la boira
on els nespres ovalen polpes de sucres àcids
i un home vell i coix, llanterna en mà, s'allunya.*

*Algú m'espera al fons dels corredors obscurs
subjectant tendrament un punyal massa fred.
Galleries de gel penetren la tenebra.
El meu cor s'acompassa al dels pèndols monòtons.*

*Els múltiples tentacles d'un gran pop llegendari
ràpidament enrosquen, amb àvides ventoses,
l'elàstica cintura del pescador de perles
i només queda un rastre instantani de tinta.*

*Cavalls húngars galopen quilòmetres de neu
quan les trompes inunden les basiliques nòrdiques.
Cadàvers epilèptics perboquen salamandres
i el silenci estrangula siluetes sense ombra.*

IV

*Blancs poltres enfollits s'agrupen al galop
per la foscor cilíndrica dels túnels sense fons
que prolonga en la nit d'indomables quadrúpedes
una angoixa infestada d'aspres virus sanguinis.*

*Tal vegada la nit que estimula les flautes
i la temperatura de llunes aromàtiques
desclou la clova blava dels ous dels nius més tebis
que la tenebra incuba entre els joncs fluvials.*

*Quan els camaleons es mosseguen entre ells
i les eugues menstruen maduixes ennegrides
el meu cor solitari, nòmada per les dunes,
es perd en un sagrat silenci de piràmides.*

*Els deserts deshidraten les pales dels nopal
i els cors embalsamats que alimenten sarcòfags.
Malgrat tot, l'esperança cultiva girasols
i tulipes d'Holanda als fèrtils latifundis.*

Poemes d'en

V

*Només la mort coneix l'origen del silenci
i l'infiltra de nit als més tebis pulmons
de les blanques estàtues, nues de marbres mòrbids,
que coronen els temples, els somnis o els palaus.*

*Sota l'aigua s'ondulen les càlides aletes
de l'oblit fluvial i la lenta nostàlgia,
mentre una selva d'algues delata l'agonia
de flautes submergides entre meduses trèmules.*

*A través de la boira galopen cavalls blancs
i escruten el misteri immòbil dels avets.
S'evaporen els llacs on s'ofega el meu cor
per a nodrir les fredes pluges primaverals.*

*Floten a la deriva icebergs de tristesa.
Una lluna salvatge congela gladiols
i un discòbol dispara calaveres de gel
a l'estadi nocturn d'absolutes tenebres.*

VI

*Un vell gat siamès menjava cucs de seda
i les seves pupil·les es tornaven més verdes
per a rebre la mort amb guspíres de fòsfor
entre els jacints rosats de la seva tristesa.*

*La tristesa degusta cartilags i membranes,
limones perfumades i nata de magnòlies,
multiplica les flautes sota cúpules àuliques,
tritura la glucosa de les trufes gelades.*

*Encara reverberen àlgebres d'oboè
al palau dels cristalls i els jardins laberíntics,
i el meu cor desvalgut de gasela ferida
segrega glòbuls àcids i llàgrimes de màscara.*

*(L'esvelta esclava negra besava tatuatges.
Crespons i tafetans, del vellut a les borles.)
Lleopards agonitzen per selves desolades
mentre en secret palpitien crisàlides minúscules.*

VII

*Sota llunes de porpra creix la canya de sucre
i la dolcesa innata de la teva alegria,
que de nou delibera si el vapor de les pluges
iguala la tristesa de les iguanes híbrides.*

*Déus ebris estipulen clàusules hiperbòliques.
Ocells ataronjats picotegen la fruita.
L'espàtula modela l'omòplat de l'atleta
i el múscul aglutina la bellesa absoluta.*

*El nostre amor sommàmbul té l'edat de la pluja
que als teus ulls blaus congela talismans solitaris,
i descobreix licors d'àmfores ignorades
quan la brisa disgrega les roses afligides.*

*Sense la teva veu de flauta fluvial
em devora un silenci de necròpolis lúgubres.
Abandona'm de nit, àngel de la nostàlgia,
que tot jo em precipito a més fredes cascades.*

POTESTATS

*Per tu somriuen les màscares tristes
i madura l'aroma de l'amor
al meu cor trist, melòman i somnàmbul,
tan lentament oblidat sota l'aigua,
dintre la closca buida d'insòlites tortugues,
sota el silenci global de les cúpules,
mentre la nit decretava tenebra
i la mort em besava amb llengua bifida.*

Per tu palpita en mi la Via Làctia.

*Per tu s'altera la sang dels cavalls
i galopen estàtues eqüestres.
Per tu conspiren ardents mariscals
en luxosos salons de marbres gèlids.
Per tu s'exalten la veu del meu cant,
faules sagrades, èglogues bucòliques
i els peixos tropicals del meu aquari.*

*I a flor d'aigua pul.lulen les libèl·lules,
perquè el meu cant deriva de les flautes.*

JOAN M. PUIGVERT I ROMAGUERA
(La Bisbal d'Empordà, Baix Empordà, 1959)

Estudiant de Filosofia i Lletres - Història de l'Art -
i de flauta travessera.
La seva poesia regala un
gust exquisit per la musicalitat
i les formes.

Aquests poemes formen part
del llibre «El clima de
les flautes»
obra guanyadora del premi
Santiago Rusiñol, Sitges, 1981.
(«Edicions 62». Els llibres de l'Escorpí -
Poesia - N.º 73)

Els premis de dibuix han estat atorgats: el segon a Ramon Planes, per un dibuix a llapis-ploma, i el primer, també per un dibuix a llapis-ploma, a Joan Granados Llimona. A tots dos, enhorabona!

Ja han sortit les bases dels Premis Ciutat d'Olot en la XVII edició. Aquest any se n'ha creat un altre: el Premi - Beca d'Investigació Ciutat d'Olot.

La Fundació «Serveis de Cultura Popular», ha encetat una col·lecció en la qual es proposa promoure l'estudi de la realitat cultural popular catalana, i la reflexió sobre les seves potencialitats i aplicacions. El primer volum és el treball de Llorenç Prats, Dolors Llopart i Joan Prat, sobre *La cultura popular a Catalunya. Estudiosos i institucions 1853 - 1981*.

El llibre segueix un fil històric a través del qual es pretén de presentar les principals iniciatives personals i institucionals relacionades amb la cultura popular a Catalunya des dels primers treballs. La primera part s'ocupa de la història del folklore a Catalunya, des de la Renaixença fins a la guerra civil. En la segona part, l'època franquista, acabant amb un breu apèndix sobre l'etapa post-franquista. El preu del llibre és de 650 pessetes.

El Departament de Cultura de la Generalitat ha editat un llibret amb el text provisional de les normes ortogràfiques de la llengua aranesa. Una comissió integrada per especialistes en diferents matèries, ha redactat les primeres normes ortogràfiques, de caràcter provisional, les quals ha repartit a totes les famílies araneses. La comissió parteix, sense cap discussió, que l'aranès és una varietat del gascó, inclòs dins la llengua occitana. La comissió ha estat formada per membres de l'Institut d'Estudis Occitans i de la Universitat Central i Autònoma de Barcelona, així com per especialistes en l'estudi del gascó i l'aranès. Segons l'Estatut de Catalunya, «la parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció». El text provisional s'ha editat en aranès. S'hi inclouen alguns textos literaris. El llibre és acompanyat de la traducció catalana.

Últims llibres editats a Olot o que hi tenen alguna relació:

-El volum dels *Annals 1980-81* del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. Imprès a la Impremta Delta. Preu: 1.000 pessetes.

-Joan Pagès i Pons. *La vila del Mallol, centre administratiu del vescomtat de Bas*. Impressió, Alzamora. Preu: 500 ptes.

-Facsimil de la publicació al setmanari «La Comarca d'Olot», als números 146, i 50, entorn a *Eines i feines del camp a la comarca de la Garrotxa*, de Francesc Xavier Riera. Preu: 170 ptes.

-Fra Sever d'Olot. *Llibre de l'art de cuynar* (1ª edició d'un manuscrit gironí de l'any 1787). Edicions de la Biblioteca del Palau de Peralada, 1982. Preu: 675 ptes.

-Ramon Sala i Narcís Puigdevall. *La vall de Riu*. Editat per Edicions El Bassegodà, S. A. Imprès a Alzamora. Preu: 725 ptes.

-Catàleg de l'exposició amb motiu de les Festes del Tura a l'Hospici. *Olot, anys 30*. Organitzada pel Patronat del Museu - Biblioteca. Edicions municipals n.º 15. Preu: 100 ptes.

-Josep Murlà i Giralt. *De la consuetud i altres notícies de la Vall del Bac. «Amics de la Vall de Bianya»*, amb l'ajuda de la Diputació i de la Caixa d'Estalvis Provincial. Preu: 200 ptes.

-Col·lecció *Gent Nostra*, edicions de Nou Art Thor, ha tret un llibre sobre Joaquim Vayreda. Preu: 250 ptes.

Segurament que, quan aquest número hagi sortit al carrer, s'haurà publicat el número 2 dels «Papers Casulà», amb el treball de Jordi Pujula sobre «*La bruixeria a la Garrotxa*».

El comú de la parròquia d'Escaldes - Engordany (Andorra), amb la col·laboració de les galeries «Tramontan» de Barcelona i Palamós, ha creat el Primer Concurs d'Arts Plàstiques: pintura, dibuix i aquarel·la, per tal d'iniciar una tasca que l'ha de conduir a la fundació d'un Museu d'Art Contemporani, «en el qual figuri tot allò que es refereixi a la creativitat en l'àmbit de les Arts Plàstiques, i fruit dels nostres artistes d'avui.»

Aquest mes de desembre, concretament els dies 10, 11 i 12, a la Casa de Cultura de Girona, s'haurà clausurat el Congrés de Cultura Popular, el qual ja fa un any que s'està duent a terme, amb trobades descentralitzades per àmbits arreu de la geografia catalana. Un dels temes més importants debatuts en aquesta cloenda, ha estat la creació d'un arxiu popular i tradicional. En el proper número, n'informarem àmpliament.

A la Casa de Cultura d'Olot, i des del mes de novembre d'enguany, s'hi pot anar a veure un «cicle» d'exposicions, molt diferents de les que normalment se solen veure en les galeries comercials olotines. Quatre són els expositors: Zappa, Pitu Creus, Marcel Dalmau i Narcís Sellas. La seva idea, ha estat organitzar un cicle d'exposicions de gent que està al marge dels circuits comercials. Hi hem vist, i tindrem ocasió de veure-hi, des del còmic «underground» fins a pintura abstracta, i la ironització, també en forma de còmic, de les tendències actuals.

Parlant d'exposicions, a la Sala Oberta del Museu, la que clourà l'any serà sobre «Els insectes de la Garrotxa». La penúltima ha estat dedicada a col·leccionisme en general, i l'equip de gent que treballa en el Patronat de Museus ja està fent el calendari de les exposicions que podrem veure l'any 1983.

TERESA PLANAGUMÀ

«La medecina homeopàtica»

EL SÍMPTOMA COM A FENOMEN POSITIU

La capacitat de l'organisme per a respondre amb una gran varietat de formes, i a diferents nivells, als estímuls ambientals, és un fet àmpliament admès en medicina. L'adaptació de l'organisme a l'entorn, es produeix mitjançant els sistemes nerviosos i endocrins i també, indubtablement, a través d'altres formes d'ajustament dinàmic desconegudes encara per la ciència mèdica. Tal com diu S. Solis-Cohen, «la vida és un continu reajustament de les relacions internes amb les externes. Els organismes mantenen un equilibri dinàmic en harmonia amb l'entorn, mitjançant una sèrie de canvis interns produïts de manera automàtica per contrarestar els canvis produïts a l'exterior. La capacitat d'efectuar aquests ajustaments d'una manera ràpida i adient, constitueix la salut» (1).

En un moment donat, la interrelació entre organisme i entorn es pot tornar hostil per a l'organisme. L'equilibri es perd, i la balança cau del cantó de l'entorn i en contra de l'organisme. Aleshores, els símptomes de la salut es transformen en el que en diem símptomes de la malaltia: manifestacions doloroses o sensacions desagradables per al malalt. De qualsevol manera, aquest estat de mala salut o malaltia no és qualitativament diferent de l'estat de salut, sinó que representa simplement un grau quantitatiu més de l'espectre d'interacció entre organisme i entorn, amb la diferència principal d'ésser percebut pel malalt en forma de sensacions desagradables o doloroses, representant el funcionament de l'organisme en una situació forçada.

Moltes autoritats dins el camp de la medicina, han mantingut a través de la història aquesta tesi que la patologia i el que en diem malaltia són només una continuació dels processos que succeeixen en un estat de salut. W. H. Perkins va escriure l'any 1938: «Qualsevol funció pot ésser forçada més enllà dels límits del que es considera normal. Quan això passa, a la funció alterada se li diu anormal, i la seva evidència és la patologia. Per tant, s'ha creat una línia arbitrària que separa aquests dos estats...» (2).

Karl Menninger diu el 1948: «Crec que els metges han de pensar l'enfermetat cada cop més en termes de desgavell de tota l'economia de la personalitat, un abatiment temporal dels esforços de l'organisme per mantenir una continuada adaptació tant interna com externa als canvis incessants de les relacions, amenaces, pressions, necessitats instintives... És el desequilibri de l'organisme allò que constitueix la patologia real, i quan aquest desequilibri arriba a un determinat grau o duració que amenaça el benestar o la supervivència de l'individu, aleshores pot anomenar-se correctament enfermetat» (3). I també Hans Selye: «Els llibres de text defineixen generalment la salut com l'absència de malaltia, i viceversa. Aquestes definicions es basen en la suposició que es tracta d'estats oposats. És realment així? No són més aviat diferents només en grau i en la posició del fenomen vital en funció de l'espai i del temps?». «La malaltia no és submissió a l'atac d'un agent morbi-fic, sinó també lluita per la salut. Si no hi ha lluita, no hi ha malaltia». (4)

Fins i tot les malalties associades amb les bacteries, virus i microorganismes, depenen en gran part de la reactivitat o susceptibilitat de l'organisme. Els microorganismes patògens (és a dir, capaços de produir malalties), habiten l'organisme per llargs períodes de temps, sense produir cap enfermetat manifesta. Aquest és el cas d'una gran varietat de microorganismes que es poden trobar habitualment en fosses massals, gola, amígdals... de la major part de la població, sense que produeixin cap malaltia. Però aquests mateixos agents, sota un canvi de circumstàncies —la naturalesa de les quals encara no és prou clara— poden tornar-se patògens i desenvolupar la malaltia en aquell organisme. Avui dia, el pro-

blema més pertorbador i confús dins de la microbiologia és com poden causar l'enfermetat aquests microorganismes; per què aquests agents patògens fracassen tan sovint en provocar la malaltia?

En el camp de les al·lèrgies trobem una situació semblant: «l'estat al·lèrgic és simplement una manifestació extrema d'una condició que també es troba a l'individu sà. La diferència és únicament de grau». (5)

LA MALALTIA COM UN ESFORÇ ADAPTATIU DE TOT L'ORGANISME

Amb totes aquestes reflexions, ens dirigim cap a un punt de mira des del qual la malaltia, expressada pels símptomes, es veu com un esforç adaptatiu de tot l'organisme per superar i reequilibrar-se davant la influència pertorbadora dels diferents estímuls que l'hagin pogut afectar, ja siguin virus, un traumatisme o stress. Si l'enfermetat representa aquest esforç de reacció de l'organisme, sembla lògic interpretar el símptoma com un fenomen positiu i favorable encaminat cap a la recuperació de la salut. «Els símptomes de les enfermetats bacterianes tradueixen l'esforç fet pels teixits per a adaptar-se a la nova condició, resistir i tornar a l'estat normal». «La majoria dels símptomes clínics de les enfermetats infeccioses són deguts a la reacció de l'organisme».

La idea que els símptomes representen una reacció beneficiosa, la trobem també en el camp de l'al·lèrgologia. Escriu W. T. Vaughan: «Quan una substància nociva entra pel nas, s'efectua la seva expulsió mitjançant l'esternut i la secreció de mucositats. La tos, l'espasme de la musculatura llisa i l'augment de la secreció bronquial que hi ha en l'asma, poden contemplar-se com un intent d'expulsar un cos estrany fictici. El vòmit sobtat després de la ingesta d'un determinat aliment al·lèrgic, és també una reacció de protecció, com també ho són l'hiperperistaltisme i la diarrea després de la ingesta del mateix aliment si aquest no ha estat rebutjat per l'estómac. L'exudació serosa de les dermatitis de contacte representa l'esforç per a netejar-se de la substància nociva. La urticària i l'edema angioneuròtic, que comprenen estructures més internes, poden contemplar-se també com un esforç per a diluir la substància al·lèrgica en els teixits, com un mecanisme de protecció per a les cèl·lules vives». (5)

Encara que dolorosos i indesitjables, els símptomes són reaccions beneficioses, i ens assenyalen l'esforç que realitza l'organisme en el seu intent de restaurar la salut. Aquest enfoc del símptoma canvia molt la conducta terapèutica, que passaria d'intentar suprimir-los aïlladament, a considerar-los com un conjunt i intentar ajudar-los en la seva evolució.

Dins de la medicina tradicional al·lopàtica —almenys en la seva pràctica diària— es considera el símptoma com a intrinsecament dolent, representant el signe extern d'un procés morbíd intern. És a dir, es veu el símptoma com la mateixa enfermetat i no com una reacció de l'organisme per a reestablir la salut. Per això la supressió aïllada de símptomes que correntment es fa en terapèutica al·lopàtica, és justificada des del seu punt de vista. En medicina homeopàtica, en canvi, es contempla aquesta supressió com la supressió mateixa de l'autoesforç de l'organisme per a guarir-se.

REFERÈNCIES:

- (1) «Pharmacotherapeutics», Solis-Cohen.
- (2) «Cause and Prevention of Disease», W. H. Perkins.
- (3) «Changing Concepts of Disease», Karl Menninger, *Annals of Internal Medicine*.
- (4) «The Stress of life», Hans Selye.
- (5) «A Theory Concerning the mechanism and significance of the allergy response», W. T. Vaughan, *Journal of laboratory and Clinical medicine*.

“laCaixa”
Cada dia
més
a prop.

CAIXA DE PENSIONS
“laCaixa”

VESPER A L'ELECTRÒNICA AMB SUCK

0336-53660

GRA music

bzzzzzz... bzzzzzz... el Vesper és un animal estrany i modèlic, totalment impossible de capturar, que nia només -i d'una manera misteriosa- en els racons més inaccessibles de les esclletxes dels cingles de Castellfollit. Pres d'una primerenca èria migratòria, se'l troba, jovecell encara, arrecerat sota les vinyes més fèrtils de l'Empordà; resguardat i al·lucinat, potser, pels remolins arcans de la tramuntana. Són aquests tocs de vent, segurament, els que fan que de nou, en terres garrotxines, busqui de dret i sense miraments els propicis fluïxes dels bufadors de la Garrinada. I és la influència d'aquests el que el defineix i concreta com a animal de vent. El Vesper, ja bufador, gaudeix de la sàvia harmonia dels insectes i l'escampa, cofoi i generós, per terres més llunyanes.

Així doncs, després d'haver pol·lucionat diversos grups locals, el trobem ara tocant ball amb l'orquestra **La Rodona**, jazz amb el combo que dirigeix Peter Delphini i més recentment treballant amb el grup barceloní **Suck Electrònic**, amb els quals fa poc ha enregistrat el seu primer L.P.: **L'Home Reanimat**.

Suck Electrònic és un grup que ja fa uns set o vuit anys que funciona, i amb aquests temps no és estrany que hagi passat per crisis, canvis de personal, diverses experiències musicals, personals i sexuals i demés sorpreses que esperen a la vida. Va néixer en aquella època en que a Barcelona es feia el que anomenaven música mediterrània o Laietana, amb uns plantejaments, però, molt diferents als d'aquesta. Ja d'entrada es dedicaven a fer música electrònica i psicodèlica, i d'una manera totalment underground, sense cap interès comercial. En tota la seva història han mantingut l'anhel de buscar sempre coses noves, i per això sempre han estat desconeguts per un públic majoritari. Jordi Garcia -teclista-, l'únic que ha estat present en totes les formacions del grup, és una persona que sempre s'ha bellugat per a poder realitzar un tipus personal i creatiu de música: actuacions underground a l'estranger, gires amb Henry Cow, contactes amb David Allen, Robert Wyatt, Kevyn Ayers, Daniel Schell, etc... són algunes de les experiències que ha viscut amb **Suck Electrònic**.

Des de fa un any, Jordi Garcia i Josep G. Mongay han reorganitzat el grup amb Pepe Rodríguez, Josep M.ª Ciria, l'Antoni Brosa -el Vesper d'Olot- i l'espantat Cher Wood (tremolors, moviments i espasmes).

Gra de Fajol -pagès com és- va baixar a la presentació del disc que feren a can fanga, per allò d'anar a **Zeleste** a veure al Vesper. I al Vesper ja el vam veure, però noi, el que ens va llamar més l'atenció va ser la vocalista del conjunt: una sud-africana despampanant rossa i blanca com la llet i que ens va deixar blancs com la cera. Amb el gran sentit de la responsabilitat i la professionalitat que ens caracteritza, vam escoltar la bona música del grup, no sense abans haver de lluitar coratjosament contra els nostres baixos instints, i aconseguir apartar la mirada de les intrigues que la Cher Wood mig amagava sota el seu taparrabus -entengui tapapelus- esparrecat. Una vegada això aconseguit vam comprovar que **Suck Electrònic** és un grup per a valorar en directe. En primer lloc perquè la seva música guanya en força, en ésser tocada davant d'un públic calent (escalfat per la música, volem dir) i comunicatiu. En segon lloc perquè l'escenificació, a base de caretes i disfresses, d'alguns temes fa que l'espectacle viu faciliti aquesta comunicació amb el públic.

Cal remarcar en directe la potència del baix, i la feina ben feta i polida del guitarrista així com dels teclats. El Vesper treballa amb precisió, i té molta més feina que en el disc, en el qual no toca en totes les peces, i degut a la limitació de temps, no fa els solos que fa en directe. El bateria més fred i reservat, va fer un solo amb el que almenys ens va demostrar que sabia tocar-la. I la cantanta..., bé, la cantanta... la cantanta ademés canta molt bé.

A part de tocar-nos el disc de dalt a baix, ens van presentar un parell de peces del material nou, i que van ser lo més interessant de la nit. Sobretot un tema anomenat «In Soho» de despedida tocat d'una manera fresca i àgil.

Ens hauria agradat poder conèixer més intimament a Cher Wood i fer-li unes quantes entrevistes, però escamats per la presència d'un llamp de gos que la vegilava, ens vam decantar per lo més fàcil, i ens adreçarem al Vesper.

GRA DE FAJOL.- Com és que siguent tan bon violinista, d'un temps cap aquí se't vegi tocar tant el saxo?

VESPER.- Sí, per no haver de bufar tant.

G. de F..- Ah, és clar...! I potser el viure a Barcelona també hi ha influït en tot això...

V..- Totalment d'acord. Perquè mira, a Barcelona avui en dia viure de la música no és pas bufar i fer ampolles.

G. de F..- És d'espant!, però no et pensis pas que sigui només a Barcelona, és a pertot arreu. El jove d'ara passa d'empollar i només rumia en agafar bufes. Tan bons violinistes com hi haurien...!

V..- El fet de viure tants d'anys prop dels bufadors de la Garrinada, m'ha fet empollar molt bé què és el que es pot bufar i què és el que no es pot bufar. Les coses clares.

G. de F..- El Vesper, un músic amb les idees ben clares; idees clares que ens poden dir: Com està el panorama musical a Barcelona?

V..- És clar, per això t'ho deia, el panorama està desastrosament clar, feia temps que no hi havia un baixon tan gran de l'ambient. Hi ha gent que d'en tant en tant fa alguna cosa, però tot queda molt individualitzat. N'hi ha una minoria dels bons com en Sisa, en Pau Riba, en Toti Soler, que van fent. Però s'ha perdut tota aquella època dels festivals, com Canet, que agrupaven a la gent. Després d'aquesta època dels festivals en la que la gent es trobava per a escoltar música, hem passat uns anys que molt bons músics s'han estimat més dedicar-se a fer ballar la gent... Mira, tot plegat s'ha de reanimar.

G. de F..- Ah!, vet-ho aquí! Ara entenc el títol del vostre disc...

V..- No home, no, això ve del títol d'una cançó que el grup ja arrossega des de l'any 76, i que en principi era només una cançó de ciència-ficció. Fixa-t'hi que en canvi ara... és la cançó del disc que té més ganxo-afició. I és també la cançó que la casa discogràfica ha triat per treure en disco petit.

G. de F..- Així quan van fer aquesta cançó tu encara no estaves en el grup.

V..- El grup ha canviat moltes vegades si bé sempre l'ha portada en Jordi Garcia, el que toca els teclats. La formació actual existeix des de fa un any, i el material del disc si bé el toquem nosaltres és material d'antigues formacions. Abans també havien tingut la intenció de gravar un disc, però per canvis de formació i per problemes amb les cases de discos, aquest no s'ha pogut fer fins ara. Nosaltres mateixos ens l'hem produït amb l'ajuda d'en Daniel Schell que és un amic belga que fa molts anys que toca amb el grup **Cos**. Amb aquest grup tenim prevista una gira per la propera primavera recorreguent totes les capitals d'Espanya. En el nostre cas, i tornant al disc, la casa Edigsa, només s'ha limitat a distribuir el disc.

G. de F..- I tu, com és que t'hi avinguessis amb aquest llei de gent? com hi has anat a parar en aquest conjunt?

V..- Em van dir per a col·laborar en un parell de temes per uns festivals que feien al **Karma**. Resulta que jo coneixia una amiga que tenia un amic que coneixia un amic, que era home de pocs amics, però que era veí d'un amic del guitarrista, en Josep G. Mongay. Un cop ens vam arribar a trobar i resulta que ja feia anys que ens coneixíem del taller de músics. I no cal dir que ho vam celebrar ben amicalment, i que amb tanta amistat entremig, després d'aquests festivals, vaig continuar en el grup d'una manera fixe.

G. de F..- Parlem ara de la vostra música, quin és l'estil de **Suck Electrònic**?

V..- L'empres rock, que quan ho sapiguen a Montpel·lier en diran l'ap-gé-goc.

G. de F..- I no us serà difícil estar de moda?

V..- L'empres-rock encara no entra en els marcs del màrketing, avui en dia dominat pel techno i el heavy metal, però com que avui dia la moda desseguida passa de moda, i encara que la moda se vista de seda, pensem tenir èxit de tots modus.

G. de F..- Els de **Gra de Fajol** -revista dels gourmets de la lectura- amb molt d'interès hem volgut estudiar les lletres dels vostres temes. I si bé d'entrada no ens ha estat molt difícil captar el subtil missatge d'algunes cançons, hem topat amb els idiomes. Bé prou que ens ho deien a estudi quan érem joves..., però noi, vosaltres canteu en anglès i nosaltres no en sabem gots. De manera que no ens podem estar de preguntar-ho: Què volen dir les lletres en anglès?

V.- Respecte a això tinc d'elogiar, i ho faig amb molt de gust, el treball que es fa en aquest sentit tant a la Casa de la Cultura, com en les diverses acadèmies particulars. I sempre m'ha sabut molt de greu no poder-m'hi matricular. Contestant, però, la teva pregunta que les nostres cançons manifesten un gran si; en aquest sentit, l'emprès-rock és una música totalment afirmativa i positiva. Jo encara no he tingut temps d'aprendre la lletra de les cançons, però pel que respecta a les veus que jo faig, no em canso de repetir yes, yes, no?

G. de F.- Potser sí... Canviant de tema, ens has parlat d'en Jordi Garcia i en Josep G. Mongay. Qui més hi ha en el grup? Eh que també hi ha una noia que fa de vocalista?

V.- Sí, ara també hi sóc jo, un parell de nois que són de Barcelona i una nana de Johannesburg, és a dir de l'Àfrica a baix de tot.

G. de F.- Però, poca é negra?

V.- Oh! bueno, bueno, però no li diguis pas, perquè ja l'hi sap prou de greu. Resulta que aquesta noia a part de cantar, també feia teatre, i un bon dia va venir amb la companyia aquí a Barcelona, i s'hi va quedar. Això del teatre sempre ha interessat al grup. En realitat formem una mena de cocktail, tan de gent com d'influències, i això és una cosa que es pot notar en directe i que es podrà tastar millor en el disc que estem preparant ara.

G. de F.- Tú, i una pregunta... us canvieu tots en el mateix camerino?

V.- sssss!

G. de F.- Qui'm va parir!

AQUÍ HI HA UN PARELL DE PREGUNTES QUE LA MATEIXA REVISTA S'HA AUTOCENSURAT, PERQUÈ HI HA VEGADES QUE LA LLIBERTAT D'EXPRESSIONI ES CONFON AMB LA PORNOGRAFIA, I EL LLIBERTINATGE AMB L'EROTISME. I NO VEIEM DE CAP MANERA L'INTERÈS QUE PUGUI TENIR PER AL LECTOR SABER L'ADREÇA I EL N.º DE TELÈFON D'ALGUN DELS COMPONENTS DEL CONJUNT.

G. de F.- I parlant de gustos, a tu personalment, quins són els saxofonistes que més t'agraden?

V.- Home, haig de reconèixer que m'han influenciat diversos saxofonistes, perquè has de pensar que aquests que són tan bons se saben totes les escales, i de vegades ens pensem que per tocar quatre disbarats ja ho sabem tot. Sense anar gaire lluny, aquí a Olot hi ha un saxo ben original i interessant com és el senyor Daró. Un xic més enllà podríem parlar d'influències de Fausto Papetti, que fa riure molt; Yehudi Menuhin, i dintre el món del jazz... Louis Armstrong sobretot.

G. de F.- I una darrera pregunta, què aconsellaries als joves olotins que estiguessin interessats en tocar el saxo?

V.- Sí, que se'n compressin un.

CARLUS RODRÍGUEZ DE LA FONTFREDA
«El amigo de les Vespes»

MARIA DEL MAR BONET:

0336 - 55260

Jardí tancat

Ariola 1-203170. 1981

Ja en els dies en que el moviment de la nova cançó tenia la seva manifestació més viva en el recital-miting, i el disc, en canvi, venia a ser l'edició més o menys correcta d'uns temes que majoritàriament demanaven ser interpretats en viu, el tarannà de la M.^a del Mar Bonet es separava sensiblement de la tendència general. L'anhel estètic sempre estigué per damunt d'una voluntat més combativa. I les seves cançons que podrien representar aquesta vessant més militant -**Què volen aquesta gent?, Abril...**- no veien de cap manera minvada llur riquesa poètica i musical.

Ara, quan la nova cançó ja no és pas el mateix, quan hom pot apreciar clarament la caducitat de bona part de la seva producció, l'obra de la M.^a del Mar Bonet constitueix un valor fonamental dins la música catalana més recent. Partint d'una veu personalíssima, amb un treball seriós, una evolució constant i una actitud digna, la M.^a del Mar ens ha pogut oferir una obra tan inspirada com és **Jardí Tancat**.

De fet, des de que el xilè Lautaro Rosas, delicat instrumentista de corda (guitarra, xarango, mandolina, bouzouqui...), compositor i arranjador, comença a col·laborar amb ella la creació de la M.^a del Mar Bonet experimentà un progrés qualitatiu notable: **Alenar** i **Saba de terror** (anteriors, per aquest ordre, a **Jardí Tancat**) en són prova. La veu de la M.^a del Mar havia trobat un coixí sonor -ben sobri, d'altra banda- més adient.

Jardí Tancat el componen nou temes basats en textos de sis poetes mallorquins: Gabriel Alomar (**Estrofa al vent**), Joan Alcover (**La Balenguera** i **La Reliquia**), Miquel Costa i Llobera (**El Pi de Formentor** i **Cançó de Na Ruixa Mantells**), Maria Antònia Salvà (**Cel d'horabaixa** i **La Petxina**), Llorenç Ribera (**Els rústics Madrigals-Madonna de Sa Cabana**) i Miquel dels Sants Oliver (**Cançó de la Sirena**).

El disc fou gravat amb la col·laboració de Jacques Denjean i un grup d'instrumentistes de corda i vent francesos. Els arranjaments «clàssics», i d'una gran pulcritud, de Denjean a tots els temes (llevat de **El Pi de Formentor**, **Cançó de Na Ruixa Mantells** i **La Reliquia**) contrasten ricament amb l'acompanyament més rústec de la corda pulsada. D'aquest se'n encarreguen Lautaro Rosas i Javier Mas; també el bretó Alan Stivell toca l'arpa cèltica a **Cançó de Na Ruixa Mantells**.

Totes les musicacions mantenen un alt nivell. En aquest sentit el disc es pot considerar gairebé perfecte. Ara bé, cal destacar potser **Estrofa al vent**, **El Pi de Formentor** i **Cançó de Na Ruixa Mantells**, amb música de la M.^a del Mar Bonet i Lautaro Rosas.

La Balenguera, musicada per Amadeu Vives (una peça ja típica del repertori coral català i que s'esdevingué l'himne de Mallorca), ha estat rescatada també per la M.^a del Mar (també, recordem-ho, al disc **Saba de terror**, ens incloïa **El Cant de la Sibila**, tota una tradició a l'illa). La versió de **La Balenguera** que ens ofereix, dona realment una nova dimensió a l'obra.

D'obra mestra cal qualificar la musicació de **La Reliquia** ha fet Jordi Sabatés. L'ambient del poema queda perfectament reflectit per una música tot impressionista que només d'entrada ens pot estranyar un xic. Aquest tema ens demostra com la capacitat interpretativa de la M.^a del Mar Bonet ha arribat ja a alçades impressionants.

Jardí Tancat és un disc que vessa sensibilitat per tots costats. Cal trobar el moment precís per a gaudir-lo en la seva plenitud.

JOAN JOSEP MAYANS

SUCK ELECTRÒNIC: L'Home Reanimat

Edigsa, OILO438 5. 1982.

Quan un grup com **Suck Electrònic** -abans **Suck Electrònic Enciclopèdic**- espera vuit anys, des de que comença a treballar fins que grava el primer disc, pot caure en el perill de voler fer una mostra recopilatòria de tot el treball realitzat durant aquests anys. I dic que això és un perill perquè és molt probable que el disc com a obra global es quedi en un barrig-barreig mal conjuminat. Ara bé, si aquest barrig-barreig es fa amb gràcia, el perill es converteix en un aventatge, com és ara aquest cas. El personal de **Suck Electrònic** se n'han sortit, i han mostrat saber què es feien a l'hora de fer un primer disc; d'aquesta manera han reelaborat amb mà perfeccionista el material antic, deixant per a un proper -i sembla que molt proper- nou disc, el treball més recent.

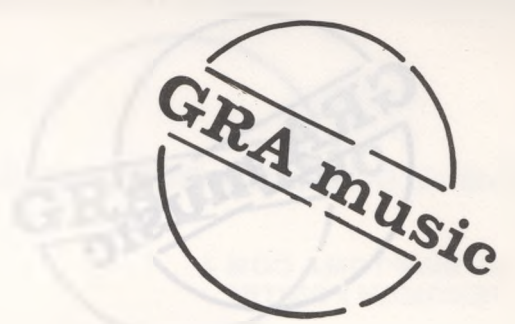
La seva música pot agradar o no, de la mateixa manera que ens poden interessar o no les seves lletres. Però el que sí és segur, és que el treball que ens presenten a **L'Home Reanimat**, és el material que ells han escollit, i que l'han presentat de la manera que els ha semblat millor, sense cap mena de condicionaments. I això només ho han pogut fer produint-se ells mateixos les gravacions, i després anar passejant -amb la cinta a la butxaca- per les diverses cases de discos. Com que en aquest cas el material és prou bo, varies marques discogràfiques s'han disputat les gravacions, i al final s'han entès millor amb la gent d'**Edigsa**.

Lo més remarcable del disc és -al meu entendre- la manera de tocar la música, ja que el treball d'interpretació gaudeix d'una tècnica i una professionalització ben elevades. En l'altre extrem lo més pobre són potser les lletres, en les quals s'hi nota la bona intenció i un bon repertori d'idees per expressar, però que en general fluixegen. Si a això hi afegim que gran part dels textos són en anglès, i que moltes vegades aquest s'intercala amb el francès, el castellà i el català, ens trobem enfangats en un poti-poti que per contes de clarificar-nos res, ens deixa encallats i sense saber per on sortir.

Respecte a la música composada, aquesta abarca estils molt diferents. Des de el reggae «**Runnin away from me**», la música més americanitzada de «**Cos de la ciutat**» i «**John Vaughan**», la peròdia publicitària «**Rh +**» fins a ritmes més moderns i de bon escoltar a la ràdio. Aquí es pateix un xic el perill d'una excessiva barreja, però aquesta es salva pel bon tocar dels músics que hi saben donar la personalitat peculiar que unifica el disc. Cher Wood (veu), Josep G. Mongay (guitarres), Josep M. Ciria (percussió), Pepe Rodríguez (baix), Jordi Garcia (teclats i veu) i el Vesper (saxo intermitent) compten ademés amb les col.laboracions de Riky Sabatés (guitarra a «**Pelikon Rap**»), Daniel Schell (Stick a «**Cos de la ciutat**» i productor executiu) i Miquel Rosso (locutor a «**Rh +**») entre altres.

No cal dir que en l'adormit panorama musical català, l'aparició de **L'Home Reanimat** és un bon incentiu per a reanimar a l'afició. I si bé trobem a faltar-hi aquell caire de música més autòctona que ens oferia l'època dels de la Dharma, la Mirasol, en Toti Soler i del Canet-Rock, el collage que ofereix **Suck Electrònic** té l'interès de la universalització de la música dels nostres dies.

EN GRA DE MILL

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA OLOT

CURS 1982-83

CLVI CONCERT

PATROCINA: DIPUTACIÓ DE GIRONA
COL.LABORA: TEATRE PRINCIPAL - Fundació Pública

Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
de la Generalitat de Catalunya

ORQUESTRA DE JOVES TALENTS

DE L'ESCOLA DE CUPRIJA (Iugoslàvia)

ELS JOVES TALENTS DE CUPRIJA

El propassat dia 23 de novembre vam escoltar l'**Orquestra de Joves Talents de l'escola de Cuprija** (Iugoslàvia), la qual ens va oferir un excel·lent programa d'obres de Mozart, Vivaldi, Corelli, Brahms, etc... Cal ressaltar la perfecció d'interpretació d'aquests nois amb una edat entre els 8 i 16 anys. Ens van deixar bocabadats a tots els que estàvem al Teatre per la seva puresa i perfecció, gens freqüents per la seva edat. La primera part del concert va ésser una mena de demostració individual de cada intèrpret, acompanyat pel piano, i la segona part la van reservar per a tocar com a orquestra: violins, violes i violoncel·ls.

Si bé el concert en sí va valer del tot la pena, potser el més important va ser la demostració viva de com en aquests països es viu la música. Aquesta és recolçada tant a nivell de l'escola com de Conservatori, amb uns programes d'estudi perfectament elaborats i amb nombroses ajudes econòmiques.

Hem de tenir en compte que aquest alt nivell musical que ens demostraren, no s'aconsegueix si no és gràcies a una important sensibilització musical per part dels pares, gràcies a una ajuda econòmica i estructural de l'estat, i gràcies a una gran voluntat i anhel de superació per part d'aquests joves.

De tot això -i desgraciadament- en el nostre país no en tenim res, i són només casos aïllats, els joves que poden arribar a un nivell semblant. Aquests pocs herois mai arribaran a un nivell superior sense abans haver hagut de lluitar i enfrontar-se amb una manca absoluta d'ajudes econòmiques, amb una depriment organització dels estudis, i moltes vegades amb l'oposició dels seus familiars que veuen en la música una carrera d'escàs futur.

Crec fermament que per arribat al nivell musical d'aquests països haurem de treballar molt i en tots els aspectes, i des d'aquest moment sí és que demà volem veure una societat musicalment sensibilitzada.

MIQUEL ARANDA

COMPOSICIÓ

Cada sobre conté: 26 f. de granelina escòrbica, 0'0001 de sulfurina càustica, un piló de purpurina blanca, una mica de serafina pèrfida, una teresina angèlica, un sant diabòlic, 0'4 xp de comiccina adriàtica, un trosset de nogareda gràfica i dues pastilles juanola desfetes amb aigua de les Tries. Tot picat i barrejat a can Moli-laboratori.

DOSI I UTILITZACIÓ

Un per persona –tota transferència és font de contagi– cada dos mesos (i...). Efervescent de ràpida dissolució entre flames. Excel.lent combustible. D'ús polivalent.

CONTRAINDICACIONS

Alèrgia² en hepatítics depressius.